



TURBOMECANICA



**RAPORT ANUAL
TURBOMECANICA
2022**

CUPRINS

MESAJUL PREȘEDINTELUI – DIRECTOR GENERAL	4
RAPORT ANUAL AL CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE	5
INTRODUCERE	5
DESPRE TURBOMECANICA	5
ANUL 2022 - EVENIMENTE, INVESTITII ȘI INDICATORI	7
REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII	8
INDICATORI ECONOMICI-FINANCIARI.....	9
INDICATORI MACROECONOMICI.....	9
CONTEXTUL ORGANIZAȚIEI ȘI PĂRȚILE INTERESATE	10
MODELUL DE BUSINESS	11
IMPACTUL SITUAȚIEI ECONOMICE GLOBALE	12
ACTIVITATEA COMERCIALĂ.....	13
MEDIUL DE AFACERI.....	13
VÂNZĂRI.....	13
SISTEMUL INTEGRAT DE ASIGURARE A CALITĂȚII SI MEDIULUI	16
ATENUAREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE PRIN ÎMBUNĂTĂȚIREA PERFORMANȚEI DE MEDIU ȘI PREVENIREA POLUĂRII	22
PROTECȚIA NUCLEARĂ.....	25
RESURSA UMANĂ.....	26
CODUL DE CONDUITA ȘI ETICĂ – PRINCIPII ȘI VALORI.....	26
PERSONALUL NOSTRU	27
INSTRUIRI PERSONAL	28
ORGANIZAREA INTERNĂ & STRUCTURA ORGANIZATORICĂ	33
CONDUCEREA TURBOMECANICA	33
STRUCTURA ORGANIZATORICĂ.....	35
ACȚIONARI TURBOMECANICA	36
PRINCIPALII ACȚIONARI	36
GUVERNANȚA CORPORATIVĂ.....	36
SISTEMUL DE GESTIUNE ȘI CONTROLUL INTERN	38
JUSTA MOTIVARE ȘI RECOMPENSE ȘI MOTIVARE.....	38
DECLARAȚIA NEFINANCIARĂ	39

CONFORMAREA CU CERINȚELE DE RAPORTARE NON-FINANCIARĂ	39
CONFORMAREA CU CERINȚELE REGLEMENTĂRILOR	40
DEZVOLTARE DURABILĂ & UTILIZAREA DURABILĂ A RESURSELOR	40
MANAGEMENTUL RISCURILOR ȘI OPORTUNITĂȚILOR	43
SITUAȚIA FINANCIARĂ PENTRU ANUL 2022	48
DESCRIEREA PROCESULUI FINANCIAR	48
SITUAȚIA ACTVELOR CORPORALE	49
INVENTARIEREA ANUALĂ A PATRIMONIULUI	50
REZUMATUL POZIȚIEI FINANCIARE	50
REZUMATUL REZULTATULUI GLOBAL	50
ANEXĂ - DECLARAȚIA PRIVIND CONFORMITATEA CU CODUL DE GUVERNANȚĂ CORPORATIVĂ	51
Situația individuală a poziției financiare	57
Situația individuală a profitului și a pierderii	59

MESAJUL PREȘEDINTELUI – DIRECTOR GENERAL

Stimați acționari,

Anul 2022 s-a dovedit a fi un an provocator marcat de războiul din Ucraina și de multiplele incertitudini în plan economic, generate de inflație, rata dobânzii, criza energetică și a materiilor prime.

Prin urmare, pentru atingerea rezultatelor TURBOMECHANICA sunt recunoscător colaborărilor cu clienții, partenerii și investitorii noștri. De asemenea, aș dori să arăt cea mai profundă apreciere tuturor colegilor care duc mai departe tradiția de aproape jumătate de secol a Companiei noastre.

Așa cum v-am obișuit, vă prezentăm cu transparență și determinare informațiile din raportul anual.

În 2022, am înregistrat venituri totale de 141,5 milioane lei (4,5% creștere față de 2021), o cifră de afaceri de 139,2 milioane de lei (5,96% creștere față de 2021) și un profit net de 12,2 milioane de lei (3,74% creștere față de 2021), precum și o marjă de profit net de 8,76%. 34,2% din cifra de afaceri pentru întregul an a fost generată în T4, accentuând astfel ciclicitatea pe care o experimentăm în fiecare an și a cărei înțelegere o considerăm fundamentală pentru investitori astfel încât să poată evalua corect evoluția afacerii noastre pe parcursul anului.

Perspectivile de creștere ale industriei pot fi apreciate în anul 2023 ca „necunoscutele cunoscute”. Adică, există numeroase variabile de care suntem conștienți (cele cunoscute) care ar putea crea variații semnificative, în funcție de rezultatul lor (necunoscutul) cum ar fi:

Economia: vor rămâne inflația și ratele dobânzilor ridicate sau se vor ajusta la valori diminuate? Mulți experți financiari prevăd o recesiune anul viitor dar doar timpul ne va spune ce se va întâmpla.

Războiul în curs va continua să afecteze prețurile globale ale petrolului, materiei prime și energiei, cel mai acut în Europa, ceea ce, la rândul său, va avea un impact negativ asupra capacității fragile a industriei aeriene de a se recupera complet. Cât timp va dura războiul este în prezent o necunoscută cunoscută.

Actualele tulburări civile din Iran par să fie în creștere și, prin urmare, creează o instabilitate suplimentară în Orientul Mijlociu, care ar putea crea o volatilitate suplimentară a prețurilor petrolului;

Procesul de certificare și calendarul pentru aeronava Boeing 737 MAX 7/10 rămân necunoscut. În același timp, blocajele lanțului de aprovizionare care au afectat negativ atât producția de noi motoare, cât și furnizorii de MRO care au nevoie urgentă de piese de schimb.

Piața globală a aviației, care oferă servicii de întreținere și reparații (MRO), a crescut cu 18% în 2022 și se anticipează că va crește cu 22% în acest an, situându-se totuși cu 2% sub nivelul maxim din 2019, urmând ca până în 2033 să ajungă la 125 de miliarde de dolari la o rată de creștere medie anuală estimată la 2,9%. Aceste previziuni de creștere combinate cu evoluția modelului nostru de afaceri arată că așteptările noastre de a ne crește afacerea și în anii următori sunt obiective, în ciuda perspectivelor economice incerte.



RAPORT ANUAL AL CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE

INTRODUCERE

Prezentul Raport anual la 31.12.2022 al societății TURBOMECANICA S.A. este întocmit în conformitate cu Legea 24/2017 și Regulamentul nr. 5/2018 al Autorității de Supraveghere Financiară (ASF) privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață.

Raportul Administratorilor la 31.12.2022 este însoțit de Situațiile financiare individuale ale TURBOMECANICA S.A., cu scopul de a informa investitorii și părțile interesate cu privire la modificările în poziția și performanța societății pentru anul 2022, precum și cu privire la situația de pe piața industriei de aviație și apărare.

Raportul cuprinde, de asemenea, Declarația cu privire la aspectele de raportare non-financiară, declarația "Aplici sau Explici", de conformare la Codul de Guvernanță Corporativă al Bursei de Valori București și sunt atașate ca anexă la Raportul Administratorilor.

TURBOMECANICA întocmește situațiile financiare individuale în conformitate cu Ordinul Ministrului Finantelor publice 2844/2016, pentru aprobarea reglementarilor contabile conforme cu standardele internaționale de raportare financiară IFRS, cu modificările și clarificările următoare.

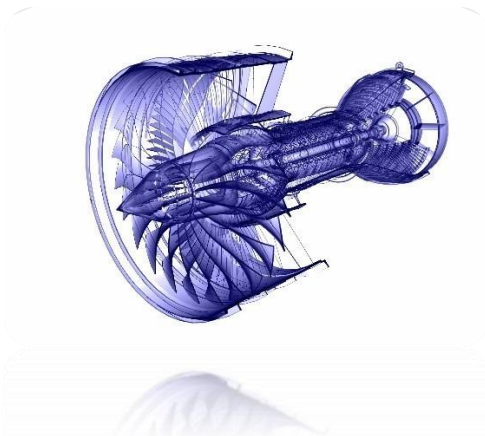
DESPRE TURBOMECANICA



TURBOMECANICA

Turbomecanica este o Societate românească, cu tradiție de peste 45 de ani în industria aeronautică, și este parte din industria națională de apărare în conformitate cu legea 232/2016.

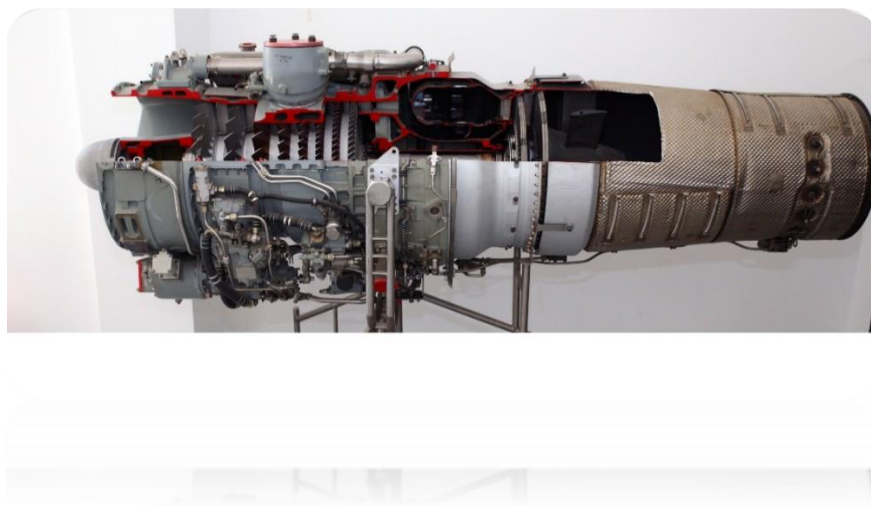
Misiunea noastră a început odată cu Uzina TURBOMECANICA, în 1975 ca **unic fabricant** de motoare cu turbină și ansamble mecanice pentru elicoptere (IAR PUMA 330L), cât și de motoare pentru aeronavele de fabricație românească (IAR 99) care intră în dotarea Ministerului Apărării Naționale și Serviciului Român de Informații.



Principalele activități derulate în prezent sunt:

- Întreținerea/mentenanța echipamentelor sub licență
- Fabricarea de componente pentru aviația civilă
- Fabricarea de componente pentru domeniul energiei

În prezent, Turbomecanica continuă să mențină cu responsabilitate capabilitățile naționale de zbor pentru elicopterele PUMA IAR-330 și avioanele de școală IAR 99/ ȘOIM din dotarea **MApN (SMFA, SMFN) și SRI** efectuând activități de întreținere produs.



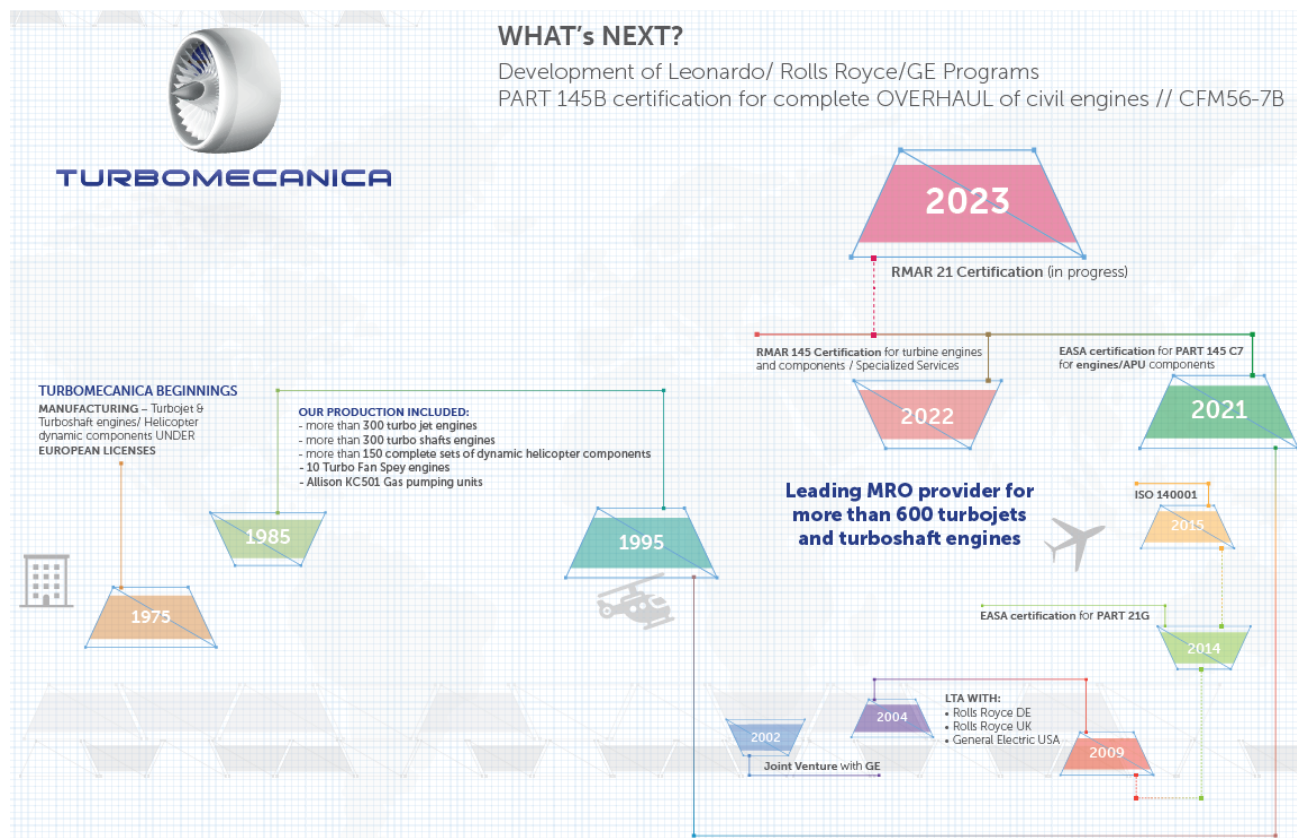
Pe piața externă, Societatea a continuat și în anul 2022 să livreze componente și subansamble pentru motoare de aviație civilă. Aceste programe și-au continuat desfășurarea în pofida dificultăților existente pe piața mondială. În paralel s-a continuat și activitatea de fabricație componente pentru turbine de gaz.

Astfel, Turbomecanica continuă tradiția de colaborare cu nume importante de pe piața internațională a aviației, precum Leonardo Helicopters, ITP Aero și Witzmann, sau GE Ungaria în domeniul energiei, precum și alți clienți cu ponderi mai mici în cifra de afaceri a Societății.

Conform clasificării activităților din economia națională, obiectul principal de activitate al TURBOMECANICA este fabricarea de aeronave și nave spațiale - cod CAEN 3030 iar secundar codul CAEN 3316.

Codul de identificare unic al companiei la nivel european (EUID) este ROONRC.J40/533/1991, iar codul de identificare ca entitate juridică (LEI) este 529900O5AIXHHACIZH85.

Website-ul companiei este www.turbomecanica.ro.



ANUL 2022 - EVENIMENTE, INVESTITII ȘI INDICATORI

În anul 2022, Societatea a obținut certificarea de recunoaștere a alinierii sistemului de asigurare a calității și mediului cu standardele internaționale aferente activității de Întreținere a aeronavelor și nave spațiale în domeniul miliar – cod CAEN 3316. Prin urmare a primit autorizația cu numărul RO.AAMN.145.0006/12.12.2022, emisă de AANM (Autoritatea Aeronautică Națională Militară)

Un alt eveniment important al anului se referă la proiectul „Transfer de tehnologie pentru optimizarea tratamentului mecanic de suprafață al unor repere utilizate în industria aeronautică” a fost acceptat la finanțare prin Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare PNCDI III, cod proiect PN-III-P2-2.1-PTE-2021-0195. Echipa Turbomecanica în colaborare cu un colectiv de cercetători din cadrul Universității Politehnica din București vor duce la îndeplinire obiectivele acestui proiect care vizează eficientizarea procesului de ecrusare prin modernizarea instalației și dezvoltarea capacității de procesare. Proiectul este promovat la cele mai importante evenimente de MRO din Europa și Orientul Mijlociu unde companiile aeriene, organizații MRO, OEM, lessori, furnizori și experți din industrie se întâlnesc anual pentru a explora și defini industria de întreținere a aviației.

La finalul anului 2022 s-au creat premisele pentru asigurarea programelor ce urmează să se desfășoare pe parcursul următorilor 3 ani, perioada 2023-2025. Prin urmare la începutului anului 2023 aceste programe, în colaborarea cu clientul IAR Brașov s-au concretizat prin semnarea actelor adiționale pentru efectuarea de întrețineri majore la 12 elicoptere din programele ONU/SAR și Elicopter L/VIP.

Tot în acest sens TBM împreună cu MApN continuă demersurile și pregătirile pentru realizarea întreținerii majore la motoarele VIPER, care până în prezent nu au necesitat astfel de lucrări, urmând ca TBM să execute în viitor astfel de lucrări pe parcursul consumului de resursă, la toata flota de avioane IAR 99 Șoim.

REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

Societatea a continuat în anul 2022 investițiile în creșterea productivității capacităților și capabilităților existente dar a urmărit și dezvoltarea unora noi.

În consecință, gradul de realizare al planului de investiții pentru anul 2022 a atins procentul de 89,35%. Din punct de vedere valoric, Societatea a economisit aproximativ 900.000 Eur în cadrul negocierilor achizițiilor aprobate prin planul de investiții.

Prin urmare, situația investițiilor aferente anului 2022 se prezintă astfel:

Plan de investiții aprobat	4,385,000
Investiții amânate	467,000 ¹
Valoarea planificată pentru investițiile realizate	3,918,000
Valoarea efectiv realizată	3,004,925
Economie	913,075

Investițiile realizate conform planului de investiții aprobat, au concentrat un procent de 99,48% pentru secțiile de producție, și anume pentru modernizarea și eficientizarea activității de producție și se prezintă astfel:

S-au achiziționat 4 echipamente de prelucrare mecanică comandă numerică pentru realizarea rectificării, mortezării și 2 echipamente pentru realizarea strunjirii. Acestea au fost contractate prin majorarea plafonului de Leasing angajat cu Banca Transilvania.

Cea mai importantă achiziție este însă echipamentul de metalizare care contribuie la dezvoltarea capabilităților Societății prin adăugarea la acestea a 2 tehnici noi de acoperire de suprafață prin metalizare dar și prin oportunitatea de a certifica acest proces special la nivel internațional, care crează premisele diminuării chetuielilor cu subcontractare acestui serviciu pentru producția de repere aferente aviației civile.

Achiziția echipamentului de debitat contribuie la diminuarea termenelor de producție/livrare prin pregătirea materiei prime la dimensiunea solicitată de documentație, în vederea lansării în fabricație.

În concluzie s-au achiziționat 5 echipamente comandă numerică de prelucrări mecanice și 2 echipamente pentru realizarea proceselor speciale (instalația de metalizat și stația de deionizare).

Societatea a realizat și 3 modernizări la instalația de ecruisare, la generatorul Eltherma (tratament termic) și la 2 băi aferente proceselor de acoperire a suprafețelor.

S-au amânat în continuare îmbunătățirile pe linie de situații de urgență, trasee, circulații între secții și platforme depozitare deșeuri din cauza reorganizării secției de montaj-încercare pentru alinierea activității cu cerințele Europene de Aeronavigabilitate Militară (EMAR/RMAR). Activitate care a fost finalizată în decembrie 2022, datorită programării întârziate a auditului de certificare, programare realizată de către AAMN (Autoritatea Aeronautică Militară Națională) funcție de disponibilitatea acesteia. Prin urmare deși această activitate a fost estimată pentru finalizarea în cursul anului 2022, aceasta se va replanifica pentru anul 2023.

¹ Din valoarea investițiilor nerealizate de 467.000 Eur, 400.000 Eur (85,65%) reprezintă asfaltarea drumurilor uzinale

Totodată, s-a amânat și asfaltarea drumurilor uzinale (85,65% din valoarea investițiilor nerealizate), datorită activităților de relocare echipamente și necesității realizării unei construcții speciale pentru apăsarea echipamentului de metalizare, contractat în anul 2022 cu termen de livrare trim III 2023.

În ceea ce privește spațiile verzi, Societatea plantează pe proprietate anual un număr aproximativ de 6 copaci.

INDICATORI ECONOMICI-FINANCIARI

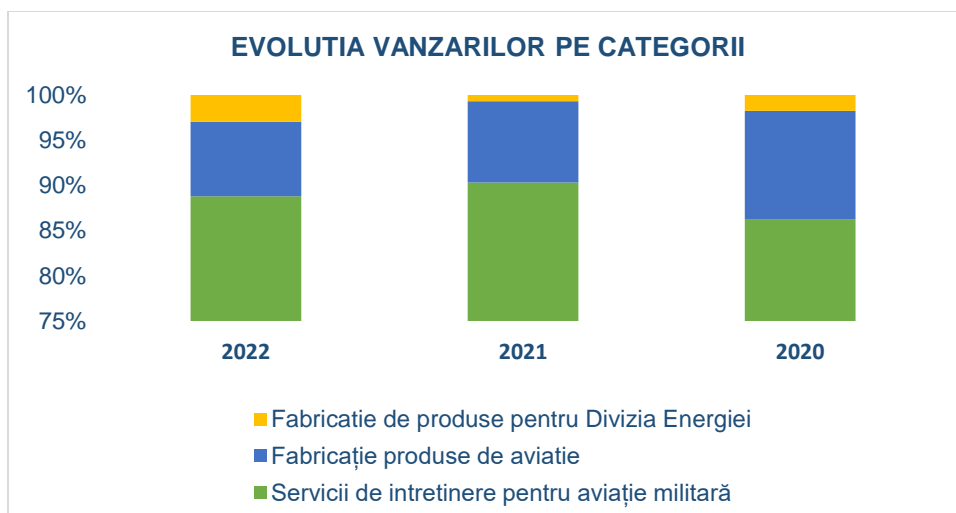
	2022	2021
<i>Lichiditatea curentă</i>	2.42	2.29
<i>Gradul de îndatorare</i>	5.95	2.94
<i>Viteza de rotație a debitelor – cl</i>	75.29	56.34
<i>Viteza de rotație a activelor imobiliate</i>	2.25	2.04
<i>Rata solvabilității generale</i>	3.09	3.12
<i>Rata rentabilității financiare</i>	9.93	9.74
<i>Rata profitului NET</i>	8.76%	8.95%
<i>Trezoreria netă</i>	46.630 mii lei	39.232 mii lei

INDICATORI MACROECONOMICI

	2022	2021
Inflația	13.8	5.1
Curs mediu de schimb €	4.94	4.92
Curs mediu de schimb \$	4.63	4.16
Curs mediu de schimb £	5.02	5.72

EVOLUȚIA VÂNZĂRILOR PE CATEGORII

CATEGORII	2022	2021
Servicii de întreținere și fabricație produse pentru aviație militară	121.992.815	118.315.767
Fabricație produse de aviație	11.479.502	10.317.084
Fabricație de produse pentru Divizia Energiei	4.123.419	905.804



CONTEXTUL ORGANIZAȚIEI ȘI PĂRȚILE INTERESATE

Analiza contextului în care activează Turbomecanica a relevat **aspectele externe și interne** semnificative pentru scopul și direcția sa strategică care îi influențează capabilitatea.

Acestea vizează:

- aspectele legale - legislația comercială, fiscală, legislația muncii, legislația în domeniul mediului, cerințele de reglementare ale autorităților, incluse în reglementările aplicabile;
- clienții și reglementările specifice acestora;
- piața și competitorii ce activează în această piață;
- apariția unor noi tehnologii;
- valorile, cultura și cunoștințele personalului;
- media de vârstă a personalului și disponibilitatea resurselor umane în piața muncii.

Informațiile despre aceste aspecte externe și interne și modul în care sunt monitorizate și analizate sunt documentate în reglementările interne specifice.

Părțile interesate au fost identificate tot în cadrul analizei conformării sistemului de management a calității și mediului cu cerințele standardelor de referință după cum urmează: Clienți, Autoritățile de reglementare, Furnizorii, acționarii, comunitatea și personalul Societății.

MODELUL DE BUSINESS

Turbomecanica crează valoare prin 3 categorii de activități de bază și anume:

- Întreținere/mentenanță la motoare și ansamble mecanice (cutie de viteză principală, cutii de viteze intermediare și de spate, cap rotor principal) în conformitate cu autorizațiile AACR și AAMN, echipamente civile și militare



- Fabricarea de echipamente de înaltă tehnologie și de înaltă calitate (aviație și energie), componente și piese de TGB (cutii de transmisie spate) și MGB (cutii de transmisie principale) din noua generație de motoare de elicopter de aplicații civile, pentru AW109 și A119 - AW119MKII LEONARDO HELICOPTER - Italia, de înaltă complexitate componente de motor pentru clienții General Electric, Rolls-Royce, HONDA Aero, AVIO;



- O gamă extinsă de servicii independente: tratamente termice, procese chimice, sudură, ecrusare și testări Non-Distructive - NDT pentru diferite tipuri de piese și materiale, fabricație de componente unicate, servicii de control.



Modelul are la bază responsabilitățile Societății ca parte din industria națională de apărare și a fost extins la începutul anilor '90 prin dezvoltarea fabricației de componente de aviație pentru producătorii internaționali. Ulterior, gama variată de echipamente și procese chimice și termice folosite în Turbomecanica a început să creeze valoare prin atragerea comenzilor de servicii din partea clienților satisfăcuți de capacitățile specifice și calitatea serviciilor livrate către aceștia.

Notele la Situațiile financiare descriu modul în care raportarea financiară reflectă modelul de afaceri adoptat de societate, conform standardelor IFRS.

IMPACTUL SITUAȚIEI ECONOMICE GLOBALE

Efectele crizei energetice și ale perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, manifestate încă din partea a doua a anului 2021, au fost amplificate la începutul anului 2022 de situația geopolitică. Astfel, se previzionează ca se va diminua influența crizei sanitare provocate de Coronavirus asupra economiilor naționale, dar că războiul va afecta economia pe plan mondial, în special în Europa, multe state europene fiind dependente de gazul rusesc. La nivel european, la începutul anului 2022 au fost previzionate majorări ale cotațiilor internaționale pentru produsele energetice, precum și necesitatea compensării deficitului de resurse energetice de proveniență rusească cu alte resurse. Aceste previziuni s-au adeverit în mare măsură, evoluția prețurilor pe piața energetică conducând la inflație pe plan global - inflația din zona euro depășind 10%, iar a cea dolarului american 7%, conform datelor statistice preliminare pentru anul 2022.

Banca Națională a României estima la începutul anului 2022 că inflația este determinată în mare parte, respectiv 70%, de creșterea prețurilor la energie și gaze naturale. Deși România a fost mai ferită de impactul aprovizionării din Rusia, explozia prețurilor la energie a readus inflația de două cifre, iar Banca Națională a României a majorat dobânda cheie în fiecare ședință de politică monetară și a schimbat prognoza de la un raport la altul.

Economia românească a fost afectată și în anul 2022 atât datorită crizei energetice, cât și ca urmare a dependenței de mecanismele economice globale și integrarea ei în lanțurile de valoare europene și mondiale.

TBM s-a confruntat pe parcursul anului 2022 cu mai multe provocări:

- creșterea costurilor la materiile prime, a celor legate de transport, energie și gaze. Efectul acestora a fost resimțit în a doua parte a anului 2021 și pe tot parcursul anului 2022. Estimările din piață indică o continuare a presiunii pe costurile companiilor și în anul 2023;
- finanțarea formării unor stocuri de materii prime și materiale critice, care să asigure o anumită independență pe termen scurt-mediu;
- programare judicioasă a tuturor resurselor financiare, materiale și umane;
- criza sanitară. Față de anii 2020-2021, rezultatele TMB nu au mai fost influențate semnificativ de criza sanitară, totuși efectele ei nu au disparut, o parte din angajații TMB fiind diagnosticați cu COVID-19 în primul trimestru al anului 2022. Managementul Societății a adoptat hotărâri prompte și eficiente față de pentru a onora corespunzător comenzile clienților și a atinge cifra de afaceri programată;
- continuarea activității cu măsuri sporite de precauție pentru diminuarea riscurilor asupra resursei umane;
- întreruperi temporare sau modificarea modalității de desfășurare a activității profesionale (vezi programele de telemuncă în anumite zone de lucru);
- aplicarea unei politici ce a vizat permanent asigurarea continuității afacerii companiei, inclusiv în situația potențială și mai ales impredictibilă a continuării crizei sanitare;
- cadrul legislativ a afectat mediul de afaceri și a creat lipsă de predictibilitate pe zone extrem de importante pentru mediul de afaceri, precum politica energetică, legislația fiscală (majorarea impozitului pe dividende, mod nou de calcul al impozitului pe clădiri etc.), protecția socială (majorarea salariului minim pe economie, modificările aduse Codului Muncii, etc.).

Asadar, anul 2022 a fost un an cu multiple provocări, în care TURBOMECANICA a reușit sa își atingă obiectivele strategice privind vânzările companiei și depășind chiar cuantumul cifrei de afaceri prognozate la începutul anului.

ACTIVITATEA COMERCIALĂ

MEDIUL DE AFACERI

Societatea își desfășoară activitatea într-un mediu puternic concurențial după principiile larg recunoscute ale guvernantei corporative, în conformitate cu legislația română, legislația Uniunii Europene și cu practicile internaționale furnizând pe piețele interne și externe produse și servicii atât în domeniul apărării cât și în domeniul aviației civile.

Modelul de afaceri este puternic influențat de privilegiile și obligațiile Societății ce reies din statutul de apartenență a acesteia în categoria industriei naționale strategice de apărare, fiind de altfel recunoscută de către Ministrul Economiei ca furnizor unic în România pentru serviciile de fabricație și întreținere a motoarelor și ansamblelor mecanice ce echipază elicopterul IAR PUMA 330 L și motoarele VIPER ce echipază avionul IAR 99.

Pentru a echilibra riscul generat de concentrarea activității pe linie de mentenanță specifică echipamentelor ce înzestreaază flota națională, Turbomecanica este în permanență preocupată de diversificarea portofoliului de servicii, concentrându-și eforturile pe crearea de noi parteneriate cu parteneri internaționali.

Ultima decizie în acest sens a fost adoptată de către AGOA și presupune dezvoltarea activității de întreținere pentru a deservi componente de aviație civile.

La data raportării, Turbomecanica este deja certificată pentru realizarea de lucrări de întreținere aferente componentelor de motoare civile, mai exact CFM 56-7B, motor ce echipază flotele naționale și internaționale de avioane BOEING 737 NG.

VÂNZĂRI

ACTIVITATEA DE ÎNTREȚINERE/MENTENANȚĂ

În anul 2022, **poziția României ca țară membră NATO, acționând în contextul politic internațional existent în zonă**, a confirmat încă o dată importanța strategică pe care TURBOMECANICA o deține în cadrul industriei naționale de apărare ca unic furnizor de servicii de mentenanță pentru flota de elicoptere PUMA și aeronave IAR 99 STANDARD / ȘOIM ale MApN/Statului Major al Fortelor Aeriene, Statului Major al Fortelor Navale și Serviciului Roman de Informații.



Astfel, piața internă a continuat să reprezinte și în anul 2022 principalul pilon de consolidare a vânzărilor companiei. Din valoarea totală a vânzărilor de 139.161.607 LEI, TBM a reușit să realizeze în cadrul programelor interne de

intretinere / mentenanta produse aeronautice dar si de colaborari diverse industriale o valoare totala a vanzarilor de produse/servicii destinate pietei interne de: 120.291.565 LEI, reprezentand cca 86.4% din valoarea totala a vanzarilor TBM in anul 2022).

Activitatea de intretinere / mentenanta în anul 2022 s-a concretizat prin continuarea unor programe majore de reparatii / întreținere / fabricație produse aeronautice dar si prin programe noi care au vizat colaborări în cadrul programelor de aviație pentru clientii strategici: IAR Brasov, MApN/UM01836 Otopeni, Avioane Craiova, Centrul de Cercetare, Inovatie si Incercari in Zbor Craiova, alti clienti interni, dupa cum prezentam detaliat mai jos:

Programe derulate prin clientul IAR Brasov (client ce detine cifra de afaceri majoritara – 67%):

- Continuarea Programului de modernizare elicoptere PUMA – “NATO” (4 elicoptere, seturile 5-8)
- Continuarea Programului de fabricație motoare TURMO IVCA și ansamble mecanice de elicopter PUMA IAR 330 pentru programul destinat SMFA (1 elicopter, setul SH4),
- Program nou de reparatii capitale ansamble mecanice elicopter PUMA SM: “PAKISTAN” (2 elicoptere
- Programe noi: “**NAVAL**” si “**SRI**” pentru reparatii capitale (cu inlocuiri de componente majore cu TLV) și reparatii curente diverse, asistenta tehnica si furnizare piese de schimb pentru motoare TURMO IVC/CA și ansamble mecanice de elicopter PUMA IAR 330;

Pentru perioada urmatoare 2023-2025: cu clientul IAR Brasov s-a semnat deja Actul Aditional aferent celor doua Programe majore de reparatii capitale motoare TURMO IVC/CA și ansamble mecanice de elicopter PUMA IAR 330 destinate MApN, respectiv:

- **Programul “ONU (SAR)”** 1-6 (6 elicoptere), ce urmeaza sa se deruleze pe perioada 2024-2025;
- **Programul “ELICOPTER L/ VIP”** 1-6 (6 elicoptere), cu derulare in perioada 2023-2025.
- **Programe NAVAL si SRI 2023** pentru reparatii capitale motoare TURMO IVC/CA si ansamble mecanice IAR330, conform analizei detaliate centralizata mai jos.

Programe derulate cu clientul strategic MApN (cifra de afaceri – 14%):

- **Program de reparatii de complexitate ridicata si medie, reconstituri de potentiale calendaristice si reparatii curente la motoare TURMO IVCA, motoare VIPER 632-41R/M si agregatele acestora, ansamble mecanice IAR 330 PUMA, agregate aferente motoarelor Allison T56, fabricatie piese de schimb** - prin participarea TMB la procedura de achizitii publice din data de 09.12.2022, finalizata cu succes partial livrat in decembrie 2022;
- **Programe diverse pentru lucrari de intretinere/servicii post-livrare de asistenta tehnica si furnizare piese prin colaborare directa cu unitatile militare:** UM01961 Otopeni, UM02015 Bacau, UM01969 Campia Turzii, UM01838 Boboc.

A continuat implementarea in cadrul companiei a Programul strategic de reparatie capitala motoare VIPER (conform Minutei nr. 452/16.04.2021 din sedinta de lucru TMB-MApN), prin afluirea in anul 2022 in TMB a primelor 2 motoare VIPER 632-41M seriile 605 si 627, a 2 buc rampe termocuple VIPER si 2 buc cablaje termocuple VIPER destinate de asemenea programului de RK – proces neomologat inca in TMB si intrat in derulare in conformitate cu obiectivele strategice TMB; in scopul derularii acestui program a fost initiata deja o colaborare cu compania PIAGGIO AEROSPACE, ITALIA, prin semnarea unui NDA tripartit (Piaggio-TMB-MApN), colaborare prin care TMB intentioneaza sa obtina o actualizarea/completare a documentatiei constructive aferenta motorului VIPER 632-41M, cat si sursa pentru achizitie piese VIPER.

Programe derulate cu clientul Avioane Craiova S.A:

- Program pentru lucrari de transformare din varianta 632-41R in 632-41M, revitalizare si aplicare CMV cu RK la AFC pentru motorul VIPER seria 737;
- Program pentru lucrari de transformare din varianta 632-41R in 632-41M, revitalizare si aplicare CMV cu RK la AFC pentru doua motoare VIPER seriile 695 si 703;
- Program pentru lucrari de transformare din 632-41R in 632-41M, revitalizare si aplicare CMV cu RK la AFC pentru trei motoare VIPER seriile 699, 757 si 759 **motoare cu livrare in anul 2023;**
- Program pentru lucrarile de lucrarilor de transformare a motoarelor cu postcombustie 633-47 in 632-41M, revitalizare si aplicare CMV cu RK la AFC pentru doua motoare VIPER seriile 2255 si 2265, **motoare cu livrare in anul 2023;**
- Diverse programe de fabricatie piese schimb motor VIPER, in baza unor comenzi ferme CLT.

Totodata, a fost asigurata prin contractare ferma o cifra de afaceri a anului 2023 de: 10.599.424,40 LEI (exclusiv TVA) si a fost deja anuntata continuarea programelor de mentenanta aferente **flotei de avioane IAR 99 SOIM** prin transformarea, revitalizarea preungirea resursei a unui numar de inca 6 motoare VIPER cu postcombustie 632-41M (program care se afla in analiza in prezent pentru perioada 2023-2024.

FABRICAREA DE ECHIPAMENTE DE ÎNALTĂ TEHNOLOGIE ȘI DE ÎNALTĂ CALITATE

Activitatea de fabricație a Societății a continuat să fie reprezentată și în anul 2022 în principal de execuția **componentelor și subansamblelor pentru motoare de aviație**. Aceste programe, în profida dificultăților existente pe piața mondială, au reușit să mențină un trend acceptabil, existând în paralel și o continuare a vânzărilor de componente **pentru turbine de gaz**.

Impactul negativ venit din piața externă s-a reflectat concret în acest an prin măsurile pe care o parte dintre clienții TBM au fost nevoiți să le ia din punct de vedere financiar, nu numai prin imposibilitatea de acceptare a unor majorări de prețuri solicitate de TBM pentru anul 2022, acțiune demarată in anul 2021.

Cu toate acestea la finalul anului 2022, s-a reușit finalizarea negocierii cu Leonardo Helicopters pentru actualizarea prețurilor pentru anul 2023, cu marje între 12%-17%. Cu Witzenmann negocierile s-au poziționat la o actualizare de 5% pentru anul 2023. Se asteapta noile comenzi pentru anul 2023 în conformitate cu cerința Rolls Royce pentru motoarele Pearl.

Este de menționat faptul că în cursul anului 2022 s-au menținut **relațiile de colaborare cu partenerii ce prezintă un potențial semnificativ de afaceri pe piața internaționala** (în principal relația de afaceri cu **Rolls-Royce Germania – prin ITP Aero, Witzenmann Germania, Astrofein Germania, Seko Aerospace Cehia, GE Ungaria în domeniul Energy**, alți clienți cu ponderi mai mici în cifra de afaceri a companiei).

Ponderea programelor de export în anul 2022 este detaliată în principal astfel:

Leonardo Helicopters, Italia:	4,4% (2021- 4,00 %)
Programe RR (ITP + Witzenmann + Astrofein):	5,5% (2021-3,88%)
Programe GE_ENERGY:	3,4% (2021-0,71%)
Honda Aero:	0.109% (2021-0,11%)



SISTEMUL INTEGRAT DE ASIGURARE A CALITĂȚII ȘI MEDIULUI

Sistemul de management a calității și mediului este fundamentat pe baza modelului procesual. Procesele **SMQ&M** sunt proiectate pentru a asigura cadrul de reglementare necesar realizării controlate a produselor/serviciilor Turbomecanica și a asigura evaluarea și evitarea riscurilor de neîndeplinire a obiectivelor privind calitatea și mediul.

Obiectivele managementului calității și mediului în **TMB** sunt:

- ✓ asigurarea capabilității Societății de a furniza clienților săi, în mod consecvent, produse și servicii conforme cu cerințele și așteptările lor și cu cele legale și de reglementare și cu respectarea prevederilor standardului de mediu **SR EN ISO 14001**;
- ✓ îndeplinirea obligațiilor de conformare;
- ✓ creșterea performanței de mediu;
- ✓ facilitarea identificării oportunităților de creștere a **satisfacției clienților săi** prin îmbunătățirea continuă a proceselor sale;
- ✓ identificarea și gestionarea riscurilor și implementarea oportunităților asociate contextului și obiectivelor societății.

Manualul Calitatii și Mediului este structurat pe secțiuni în conformitate cu prevederile standardelor de referință **SR EN 9100, SR EN ISO 9001** și este corelat cu **SR EN ISO 14001** prin procedurile specifice acestui domeniu.

Pe parcursul anului 2022 în domeniul asigurării calității s-au întreprins următoarele acțiuni:

Pentru a se **alinia cerințelor standardelor de referință, autorităților de reglementare și ale clienților săi** și pentru a implementa modificările organizatorice aplicate în acest an în TMB, entitățile structurale TMB au intervenit asupra următoarelor documente ale sistemelor de management al calității și de management al mediului:

În anul 2022 s-au elaborat/revizuit 159 reglementări astfel:

CATEGORIE REGLEMENTARE	2022	2021	2020
Proceduri Generale inclusiv Anexe Independente	50	80	37
Standarde de Firma inclusiv Anexe Independente	31	50	31
Instrucțiuni de Lucru specifice inclusiv Anexe Independente	36	49	64
Regulamente inclusiv Anexe Independente	7	9	6
Strategia de asigurare resurse umane inclusiv Anexe Independente	2	1	-
Planuri Calitate inclusiv Anexe Independente	7	3	5
Politici (Politica Salariala, Politica cu privire la Protectia Datelor cu Caracter Personal, Politica Auto) inclusiv Anexe Independente	8	1	1
Manualul Calității și Mediului*	0	1	2
Memorii de Prezentare inclusiv Anexe Independente	18	3	4

*Nota: În anul 2020 Manualul Calității și Manualul Mediului constituiau reglementări distincte, ulterior integrării s-a transformat într-un document integrat

Directia Calitate și Organizare a actionat în 2022 în sensul aplicării unei îmbunătățiri continue a modului de organizare și proiectare a sistemului de management al calității.

Un rezultat important obtinut in 2022 este certificarea Turbomecanica, conform cerintelor RMAR 145, de catre Autoritatea Aeronautica Militara Nationala ca **organizatie de intretinere militara** pentru produsele Turmo IV C/CA, Viper 632-41 si 633-47, Allison T56-A7B/A15, Ansamble Mecanice IAR-330, inclusiv agregate si componente ale acestora.

Intr-o etapa ulterioara, care se va derula in 2023, Turbomecanica pregateste certificarea, conform cerintelor RMAR 21G, de catre Autoritatea Aeronautica Militara Nationala ca **organizatie de productie militara** de produse si componente pentru Turmo IV C/CA, Viper 632-41 si 633-47, Allison T56-A7B/A15, Ansamble Mecanice IAR-330, inclusiv agregatele acestora.

Pentru a dovedi conformarea cu cerințele clienților săi, Turbomecanica a susținut **6 audituri de secundă parte** efectuate de aceștia, așa cum este prezentat în continuare:

În aprilie 2022, **Honda Aero** a efectuat online un audit de **supraveghere furnizor** (audit produs) conform cerințelor specificatiei client **SRM 13711-Q0A-0000**. În auditul derulat echipa de audit **Honda Aero** nu a constatat neconformități și a menținut **TMB** ca furnizor autorizat.

În iunie 2022, **Leonardo Helicopters** a efectuat on-site un audit de **supraveghere furnizor** conform cerințelor standardului internațional **EN 9100:2018** și specificatiei client **QRS-01**. În auditul derulat echipa de audit **Leonardo Helicopters** nu a constatat neconformități și a menținut **TMB** ca furnizor autorizat.

În august-septembrie 2022, **Safran Helicopters Engines** a efectuat on-site un audit de **evaluare potential furnizor** conform cerințelor specificatiilor client **GRM-0123, GRP-0087 și G012**. În auditul derulat echipa de audit **Safran Helicopters Engines** nu a constatat neconformități, a apreciat capabilitatile existente și a indicat posibilitati de colaborare viitoare pentru intretinerea unor motoare mai moderne.

În octombrie 2022, **General Electric Power** a efectuat on-site un audit de **supraveghere furnizor** (audit produs și audit proces special) conform cerințelor client extrase într-un **checklist**. În auditul derulat echipa de audit **General Electric Power** nu a constatat neconformități dar indica unele corectii și a menținut **TMB** ca furnizor autorizat.

În noiembrie 2022, **IAR Brasov** a efectuat on-site un audit de **supraveghere furnizor** conform cerințelor standardelor internaționale **EN 9100:2018** și **AQAP 2110:2016**. În auditul derulat echipa de audit **IAR Brasov** a constatat 1 neconformitate minora pentru care s-au stabilit 1 acțiune corectiva (finalizata) și 1 oportunitate de imbunatire (in derulare), fiind menținut **TMB** ca furnizor autorizat.

În decembrie 2022, **Rolls-Royce** a efectuat online un audit de **supraveghere furnizor** (audit produs clasificat) conform cerințelor client **SABRe3** extrase într-un **checklist**. În auditul derulat echipa de audit **Rolls-Royce** a constatat 3 neconformități minore pentru care s-au stabilit 3 actiuni corective (toate finalizate) și a menținut **TMB** ca furnizor autorizat.

Pentru dovedi conformarea cu standardele și regulamentele aplicabile în activitatea sa, Turbomecanica a susținut **5 audituri de terță parte** efectuate de către autorități/organisme de certificare/supraveghere, așa cum este prezentat în continuare:

În februarie 2022, **Autoritatea Aeronautică Civilă Română (AACR)** a efectuat on-site un audit programat pentru **supravegherea autorizării organizației de întreținere civila** conform prevederilor Regulamentului EU nr.1321/2014, Anexa II (Partea 145), Subpartea A. În urma auditului echipa de audit **AACR** a constatat 2 neconformități minore pentru care s-au stabilit 5 actiuni corective (toate finalizate) și a menținut autorizarea **TMB** ca organizație de intretinere **RO.145.051** din 15.03.2021.

În octombrie 2022, **Autoritatea Aeronautică Militară Națională (AAMN)** a efectuat on-site un audit programat pentru **evaluarea inițială și aprobarea autorizării organizației de întreținere militara** conform prevederilor Regulamentului RMAR 145. În urma auditului echipa de audit **AAMN** nu a constatat neconformități și a acordat **TMB** autorizarea de organizație de intretinere militara **RO.AAMN.145.00006** din 12.12.2022.

În noiembrie 2022, **AEROQ** a efectuat on-site un audit pentru **supravegherea sistemelor de management calitate și mediu** conform prevederile standardelor ISO 9001:2015 și ISO 14001:2015. În urma auditului echipa

de audit **AEROQ** nu a constatat neconformități, menținând certificările pentru sistemele de management calitate și mediu TMB (emise în aprilie 2021 și valide până în 09.11.2023).

În noiembrie 2022, **TUV Nord** a efectuat on-site un audit pentru **recertificarea supravegherea sistemului de management calitate** conform prevederile standardelor ISO 9001:2015 și EN 9100:2018. În urma auditului echipa de audit **TUV Nord** a constatat 1 neconformitate minoră pentru care s-au stabilit 3 acțiuni corective (toate finalizate), indicând recertificarea sistemului de management calitate TMB (certIFICATELE ACTUALE SUNT EMISE ÎN FEBRUARIE 2020 ȘI SUNT VALIDE PÂNĂ LA 22.02.2023).

În noiembrie 2022, **Autoritatea Aeronautică Civilă Română (AACR)** a efectuat on-site un audit pentru **supravegherea continuă a organizației de producție civilă** conform prevederilor Regulamentului EU nr. 748/2012 (Part 21), Subpartea G. În urma auditului echipa de audit **AACR** nu a constatat neconformități, menținând autorizarea TMB ca organizație de producție civilă (emisă în decembrie 2014 și evoluată la rev. 2 în august 2020).

Pentru a garanta conducerii TMB, clienților și organismelor de certificare corectă implementare a cerințelor sistemului de management al calității / management al mediului și menținerea eficienței și eficacității acestora, Direcția Calitate și Organizare a derulat în 2022 audituri interne / externe așa cum se prezintă în continuare:

Audituri interne sistem management calitate și sistem management mediu

Derularea auditurilor interne pentru sistemul de management calitate s-a realizat în conformitate cu Planul de Audit PA-TMB 2022 ed. 1, evoluat ulterior la ed. 2, ed. 3 și ed. 4, aprobat de Directorul General.

În anul 2022 s-au efectuat 25 audituri SMQ în care s-au constatat 49 neconformități pentru care s-au stabilit 79 acțiuni corective care au fost finalizate în proporție de 84,8% (67 finalizate).

Derularea auditurilor interne pentru sistemul de management mediu s-a realizat în conformitate cu Planul de Audit PA-TMB 2022 ed. 1, evoluat ulterior la ed. 2, ed. 3 și ed. 4, aprobat de Directorul General.

În anul 2022 s-a efectuat 2 audituri SMM în care s-a constatat 3 neconformități pentru care s-a stabilit 8 acțiuni corective care au fost finalizate în proporție de 100%.

Audituri interne produs

Derularea auditurilor interne produse s-a realizat în conformitate cu Planul de Audit PA-TMB 2022 ed. 1, evoluat ulterior la ed. 2, ed. 3 și ed. 4, aprobat de Directorul General.

În anul 2022 s-au efectuat 12 audituri produs în care s-au constatat 14 neconformități pentru care s-au stabilit 35 acțiuni corective care au fost finalizate în proporție de 97,1% (34 finalizate).

Audituri interne proces

Derularea auditurilor interne procese s-a realizat în conformitate cu Planul de Audit PA-TMB 2022 ed. 1, evoluat ulterior la ed. 2, ed. 3 și ed. 4, aprobat de Directorul General.

În anul 2022 s-au efectuat 15 audituri proces în care s-au constatat 10 neconformități pentru care s-au stabilit 23 acțiuni corective care au fost finalizate în proporție de 100%.

Audituri externe la furnizori

În septembrie 2022 a fost planificat și efectuat on-site un audit extern (audit produs) la furnizorul **Rezistoterm SRL Iasi** conform cerințelor generale **EN 9100:2018** și cerințelor specifice **TMB**. În auditul derulat echipa de audit **TMB (CAI, CCU, BPT)** a constatat 2 neconformități minore pentru care s-au stabilit 2 acțiuni corective (1 finalizată, 1 în derulare), menținând **Rezistoterm SRL Iasi** ca furnizor acceptat condiționat.

Pentru asigurarea monitorizării performanței proceselor TMB în scopul creșterii satisfacției clienților cu privire la calitatea produselor/serviciilor livrate și sporirii atractivității acestor produse/procese pe piața sectorului aeronautic, în anul 2022 s-au derulat următoarele acțiuni:

Prin procedura generală PG SMQ-05 "Analiza managementului" sunt stabiliți indicatorii necesari atingerii obiectivelor strategice privind calitatea și mediul și care influențează nivelul de satisfacție client. Evoluția acestor indicatori în 2022 este prezentată în continuare:

- **Indicatorul strategic I1** (gradul de respectare a programului de producție) are un trend crescător și se încadrează în obiectivul propus de minim 97%, având o valoare globală de 99,69%. Acest fapt relevă că este respectat programul de producție, iar nerealizările sunt foarte mici.

- **Indicatorul strategic I2** (gradul de respectare a planului de vânzare) are un trend descrescător și se încadrează în obiectivul propus de minim 97%, având o valoare globală de 97,48%. Acest fapt relevă că este respectat planul de vânzări, dar există întârzieri ale TMB în livrările pentru clienții externi Leonardo Helicopters, ITP Aero, Honda Aero și Witzenmann și pentru clientul intern IAR.

- **Indicatorul strategic I211+I212** (pierderi datorate modificării comenzilor de vânzare) are trend crescător și se încadrează în obiectivul propus de maxim 3%, având o valoare globală de 2,52% (din care TMB are 2,40% și clienții au 0,13%).

- **Indicatorul strategic I3** (gradul de nerespectare a cerințelor documentației tehnice de execuție - neconformități și rebuturi) are un trend crescător și se încadrează în obiectivul propus de maxim 0,75%, având o valoare globală de 0,09%. Acest fapt relevă că în TMB sunt respectate cerințele documentației, iar abaterile (transpuse în neconformități și rebuturi) au o pondere mică.

- **Indicatorul strategic I4** (gradul de neasigurare a conformității produselor/serviciilor livrate - reclamații) are un trend descrescător și se încadrează în obiectivul propus de maxim 1,0%, având o valoare globală de 0,66%; dacă se exclud reclamațiile neconfirmate/respinse/nejustificate tehnic, indicatorul ajunge la valoarea globală de 0,56%, încadrându-se de asemenea în obiectivul propus (maxim 1,0%). Acest fapt relevă că TMB asigură conformitatea produselor/serviciilor livrate iar reclamațiile au o pondere mică.

- **Indicatorul strategic I4pg** (pierdere procentuala externa - reclamatii) are trend descrescător și nu se încadrează în obiectivul propus de maxim 0,5%, având o valoare globală de 0,97%; dacă se exclud cele 6 comenzi înregistrate ca reclamații/sesizări, cu costuri de intervenție, dar nejustificate tehnic conform documentației de întreținere, produsele subiect continuând utilizarea sub supraveghere, valoarea globală recalculată este 0,44% care se încadrează în obiectivul propus de maxim 0,5%.

- **Indicatorul strategic I41** (durata de timp pentru rezolvarea reclamațiilor) are trend descrescător și se încadrează în obiectivul propus de maxim 30 zile, având o valoare globală de 27 zile (pentru rezolvare în TMB) și 5 zile (pentru rezolvare la clienții/în exploatare).

- **Indicatorul strategic I42** (rata reclamațiilor în garanție pentru produsele reparate) are trend descrescător și se încadrează în obiectivul propus de maxim 25%, având o valoare globală de 12,83%.

- **Indicatorul strategic I43** (rata de recurență a produselor reclamate) are trend descrescător și nu se încadrează în obiectivul propus de maxim 25%, având o valoare globală de 34,38%.

- **Indicatorul strategic I44** (mediana duratei de reclamație a produselor de la livrare) are trend descrescător și nu se încadrează în obiectivul propus de minim 250 zile, având o valoare de 143 zile la finalul anului 2022.

- **Indicatorul strategic I5** (costurile non-calității) are un trend crescător și nu se încadrează în obiectivul propus de maxim 600.000 ron/an, având o valoare globală de 1.411.753 ron în anul 2022. Dacă se exclud costurile de tratare a celor 6 comenzi înregistrate ca reclamații/sesizări dar nejustificate tehnic conform documentației de întreținere, atunci valoarea indicatorului este de 673.569 RON, care este mai apropiată de obiectivul de max. 600.000 RON.

- **Indicatorul strategic I6** (realizare cifră de afaceri aferentă perioadei de raportare) se va calcula la 28.02.2023 și se va raporta în următoarea ședință de analiză a managementului; după trim. III-2022, valoarea atinsă este 91.545.691 lei fiind peste ținta de 73.714.279 lei.

- **Indicatorul strategic I7** (grad de realizare marjă profit net) se va calcula la 28.02.2023 și se va raporta în următoarea ședință de analiză a managementului; după trim. III-2022, valoarea atinsă este 2,7% fiind sub ținta de 10%.

În domeniul **proceselor speciale și al activității laboratoarelor de calitate** și în anul 2022 s-a continuat **politica de satisfacere a cerințelor clientului**, cât și creșterea nivelului de atractivitate prezentat de societate pentru potențialii clienți activi în domeniul industriei aeronautice prin următoarele acțiuni:

Acreditare procese speciale

Evenimentele cu cea mai puternică semnificație privind creșterea nivelului de atractivitate a TMB în piața industriei aeronautice rămân acreditările **Nadcap** ale proceselor speciale instalate.

În anul 2022 s-au reacreditat prin 4 audituri Nadcap următoarele procese speciale:

În ianuarie 2022, **Nadcap** a efectuat un audit de supraveghere a **proceselor CND TMB** conform cerințelor AC7108. În auditul derulat, Nadcap a constatat 5 neconformități minore pentru care s-au stabilit 21 acțiuni corective (toate finalizate), iar procesele CND TMB au fost incluse în **Program de Merit pentru 24 luni**, reacreditarea fiind acordată până la 31.05.2024.

În februarie-martie 2022, **Nadcap** a efectuat un audit de supraveghere a **proceselor de sudare TMB** conform cerințelor AC7110. În auditul derulat, Nadcap nu a constatat neconformități, iar procesele de sudare TMB au fost incluse în **Programul de Merit pentru 24 luni**, reacreditarea fiind acordată până la 31.05.2024.



În august 2022, **Nadcap** a efectuat un audit de supraveghere a **procesului ecrusare TMB** conform cerințelor AC7117. În auditul derulat, Nadcap a constatat 2 neconformități minore pentru care s-au stabilit 10 acțiuni corective (toate finalizate), iar procesul ecrusare TMB a fost inclus în **Programul de Merit pentru 18 luni**, reacreditarea fiind acordată până la 31.05.2024.

În septembrie 2022, **Nadcap** a efectuat un audit de supraveghere a **proceselor chimice TMB** conform cerințelor AC7108. În auditul derulat, Nadcap a constatat 1 neconformitate minoră pentru care s-au stabilit 5 acțiuni corective (3 finalizate), iar procesele chimice TMB au fost incluse în **Programul de Merit pentru 24 luni**, reacreditarea fiind acordată până la 30.11.2024.

Certificări de procese de secundă parte

Certificări Leonardo Helicopters

În anul 2022 s-au menținut calificările proceselor speciale TMB obținute anterior aplicabile articolelor **Leonardo Helicopters** și s-au prelungit calificările următoarelor procese speciale:

- Liquid Penetrant Inspection (IT12/0193/04: valabil până la 11.01.2025);
- Etch Inspection of Hardened Steel Parts (IT012/0397/03: valabil până la 15.03.2025);
- Casting Impregnation (IT12/0475/03: valabil până la 01.07.2025)
- Heat Treatment of Steel Alloys (Normalizing, Hardening and Tempering for low-alloyed steels, Precipitation hardening of PH steels (sect. IV), Hardening and Tempering for stainless steel (sect. III)) (IT12/0195/07: valabil până la 02.12.2025);
- Heat Treatment of De-Embrittlement and Stress Relief (IT013/0165/04: valabil până la 31.12.2025);
- Chromic Acid Anodizing (IT13/0148/04: valabil până la 31.12.2025).

Certificări PZL Swidnik

În anul 2022 s-au menținut calificările proceselor speciale TMB obținute anterior aplicabile articolelor **PZL Swidnik** și s-au prelungit calificările următoarelor procese speciale:

- Heat Treatment of Steel Alloys (PL10/0043/04: valabil până la 23.09.2025);

Certificări General Electric

În anul 2022 s-au menținut certificările de procese speciale și de laborator obținute anterior de TMB din partea **General Electric Aviation** și s-au prelungit certificările de procese reacreditate de Nadcap (la care se emit certificate GT193 pentru perioada în care se menține acreditarea NADCAP – Control Nedistructiv, Procese Chimice, Sudare).

Certificări Rolls-Royce

În anul 2022 s-au menținut **aprobările** obținute anterior de TMB din partea **Rolls-Royce Civil & Defense Aerospace** în conformitate cu **Certificate of Approval for Quality Management System & Processes** (fără termen de expirare).

Certificări Avio Aero

În anul 2022 s-au menținut calificările proceselor speciale TMB obținute anterior aplicabile produselor **Avio Aero** și nu s-au prelungit calificări de procese speciale.

Introducere de repere noi în producție

Pentru clientul **Leonardo Helicopters (Italia)** s-au întocmit **16 dosare FAI (8 repere TGB și 8 repere MGB)** care au fost aprobate de client. Prin actualizarea acestora se continuă îmbunătățirea fabricației reperelor solicitate de client pentru Cutia de Transmisie Spate și pentru Cutia de Transmisie Principală a elicopterelor **AW109/AW119**.

Pentru clientul **Witzenmann (Germania)** s-au întocmit **3 dosare FAI** care au fost aprobate de client. Prin actualizarea acestora se continuă îmbunătățirea fabricației reperelor solicitate de acest client.

ATENUAREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE PRIN ÎMBUNĂTĂȚIREA PERFORMANȚEI DE MEDIU ȘI PREVENIREA POLUĂRII

Turbomecanica a obținut **Autorizația Integrată de Mediu** Nr. 05/2016 revizuită în 21.02.2020 valabilă până în 2026 pentru activitatea „Tratarea de suprafață a metalelor sau a materialelor plastice prin procese electrolitice sau chimice în care volumul cuvelor este mai mare de 30m³”.

Pentru conformarea deplină cu prevederile autorizației integrate de mediu s-au stabilit o serie de obiective și acțiuni, majoritatea acestora au fost realizate, iar cele nerezolvate au fost cuprinse în Programul Sistemului de Management al Mediului al TBM și în Planul de Investiții.

Autorizația Integrată de Mediu, Autorizația de Gospodărire Ape, precum și Acordul de Preluare ape uzate îi conferă societății dreptul de funcționarea în condiții legale, printr-o monitorizare permanentă funcționării corespunzătoare a instalațiilor de depoluare și a utilajelor existente pe amplasamentul companiei.

În anul 2022, nu s-au înregistrat incidente de mediu.

În urma controalelor Gărzii Naționale de Mediu efectuate în 2022, Societatea s-a obligat, să asigure monitorizarea continuă privind starea de funcționare a instalațiilor pentru ca acestea să nu genereze emisii de poluanți care să depășească valorile limita admise de lege și în cazul în care acest lucru se întâmplă să sisteze funcționarea până la remediere.

În vederea prevenirii unei situații de urgență care poate să pună în pericol calitatea mediului și sănătatea oamenilor, TBM a desemnat echipe de intervenție pentru toate zonele cu risc din societate. Periodic se realizează exerciții de simularea a posibilelor situații avarie din care poate rezulta o poluare accidentală. Exercițiile au ca scop constientizarea personalului pentru evitarea accidentelor de orice natură.

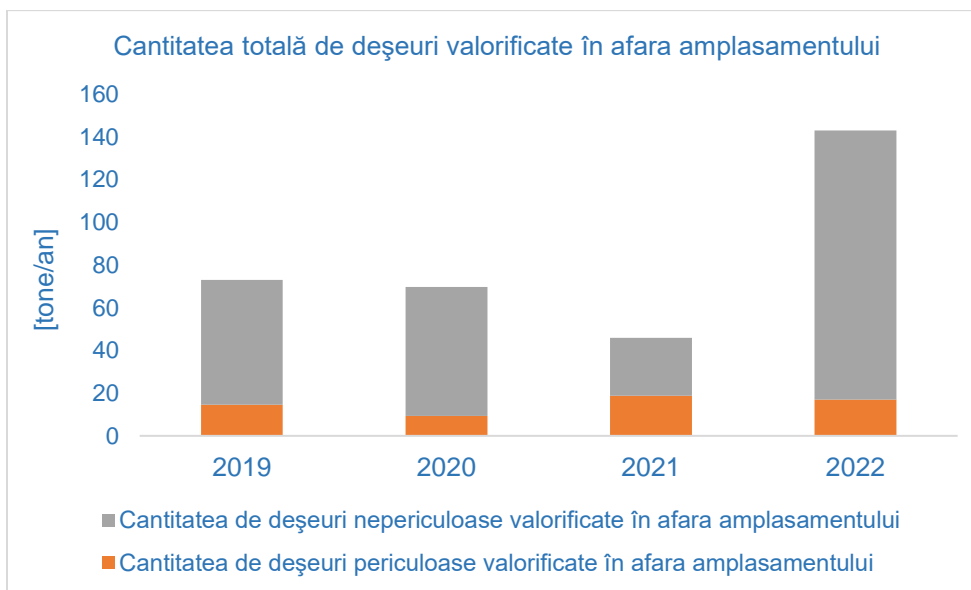
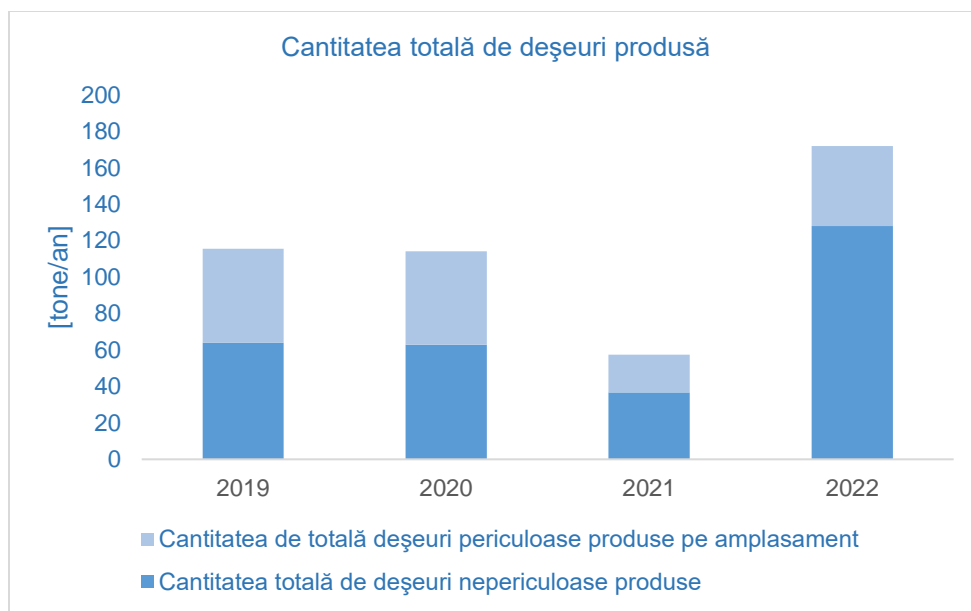
De asemenea prin Programul de monitorizare și măsurare al sistemului de management mediu, toate instalațiile de depoluare existente pe amplasament sunt monitorizate săptămânal și verificate periodic prin Program de mentenanță preventivă echipamente tehnologice, privind funcționalitatea acestora în condiții normale

Turbomecanica este în permanență preocupată de protejarea mediului și este angajată ca în măsura în care activitatea o permite, să reducă generarea de deșeuri periculoase și nepericuloase.

În anul 2022, Turbomecanica a demonstrat că acțiunile cu privire la **reducerea cantității de deșeuri periculoase** au fost eficiente, chiar dacă cantitățile a fost mai mari decât în 2021. Creșterea se datorează deprecierea soluțiilor chimice ale proceselor de acoperiri de suprafață.

Totodată, ponderea privind cantitatea de **deșeurilor nepericuloase** a crescut comparativ cu anii precedenți deoarece TBM este în proces de modernizare a secțiilor de producție, înlocuind mașini unelte vechii și neproductive cu centre uzinale de ultima generație.



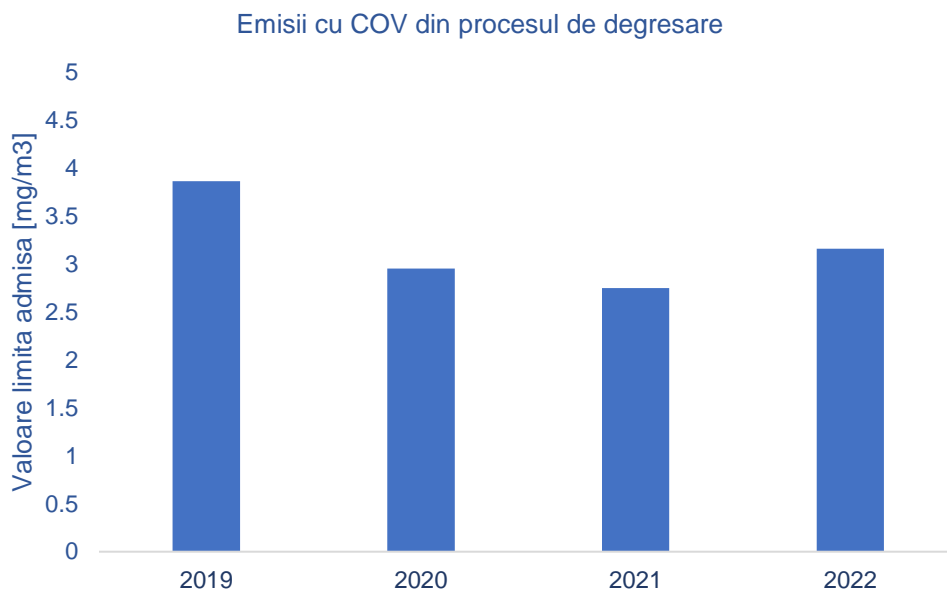


În cursul anului 2022, **Turbomecanica** a implementat măsuri cu **impact major asupra îmbunătățirii performanței de mediu și prevenirii a poluării** :

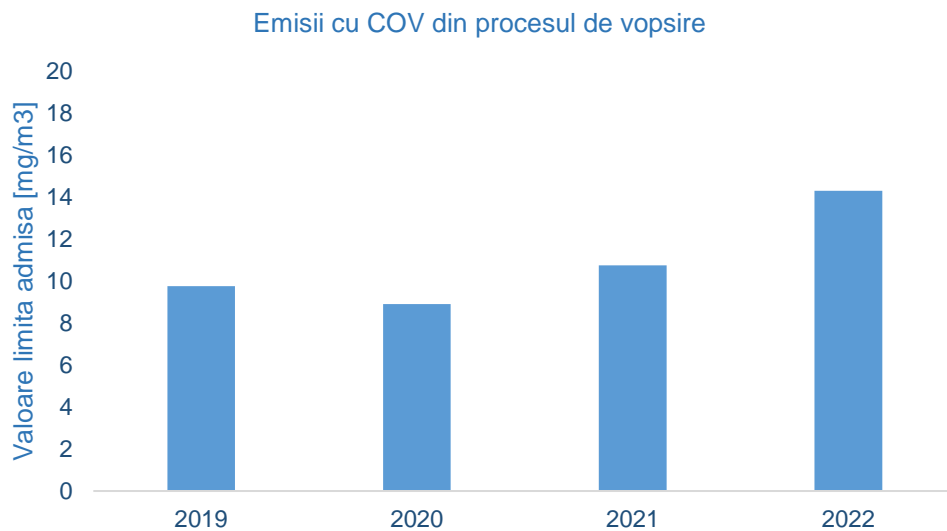
- S-a schimbat sistemului de filtre de captarea a emisiilor pe linia de Argintare;
- S-a hotărât achiziționarea și montarea unui sistem de filtrele cu eficiență de captare a emisiilor de metale grele (Cupru, Cadmiu, Crom) și a pulberilor eliminate în procesele speciale.
- S-a achiziționat o stație de demineralizare apă cu un debit de 7,5mc/h pentru a eficientiza timpul de umplere cu apă demineralizată a bailor de spălare aferente proceselor speciale și de a reduce cantității de substanțe chimice utilizate la regenerarea rășinilor schimbătoare de ioni;
- S-a hotărât aprovizionarea de materii prime (substanțe periculoase) în cantități optime, în funcție de stocurile existente și a necesarului de utilizare pe baza comenzilor în lucru, pentru evitarea situației privind expirarea acestora în vederea diminuării cantităților de deșeuri periculoase.

Turbomecanica, prin prisma activității desfășurate utilizează solvenți organici cu compuși organici volatili, care intră sub incidența prevederilor legale. Compușii organici volatili, COV-urile, sunt o categorie importantă de poluanți atmosferici, frecvent întâlniți în atmosferă ca rezultat al activităților umane. Principala activitate a companiei care generează emisii cu compuși organici volatili este procesul de degresare piese, solventul organic folosit fiind tetracloroetilena.

În urma efectuării calculului consumului de emisii cu COV rezultă faptul că acesta se regăsește sub limita admisă de lege după cum urmează :

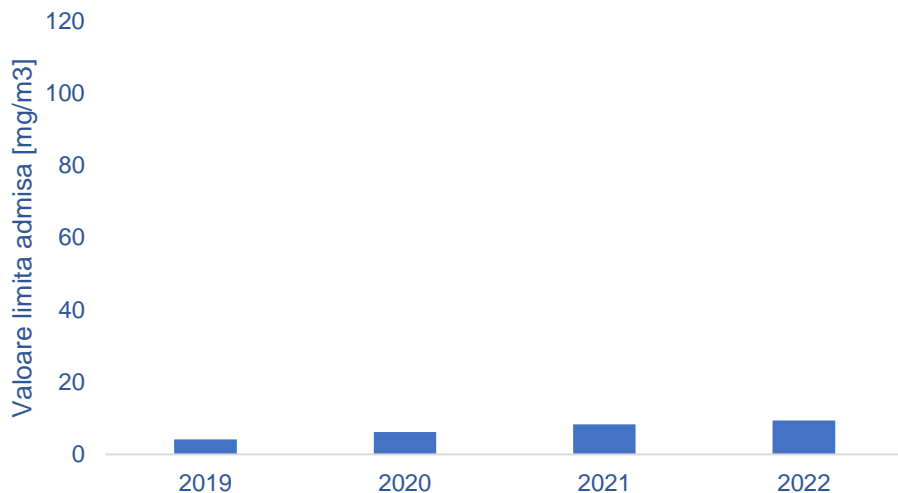


În urma efectuării măsurătorilor semestriale, de către laboratoare acreditate in domeniul protecției mediului, rezultă faptul că, valorile emisiilor cu COV eliminate în procesele de vopsire și de analize chimice de laborator sunt sub limita admisă de lege, după cum se poate observa din graficile următoare :



Totuși, trebuie avut în vedere că înregistrările emisiilor și cantitățile de deșeuri sunt dependente de nivelul de activitate specific.

Emisii cu COV rezultate din analize chimice



Turbomecanica, prin măsurile adoptate are în vedere limitarea impactului asupra mediului și eliminarea proportionalității dintre creșterea activității și impactul asupra mediului.

Creșterea valorii emisiilor cu COV, cât și creșterea consumului de solvenți organici (Tetracloroetilena), în 2022 față de 2021 s-a datorat creșterii volumului de producție.

PROTECȚIA NUCLEARĂ

Turbomecanica s-a angajat într-un plan de **transfer materiale nucleare** MSRR8014 pe 10 ani în vederea diminuării materialului radioactiv existent. Transferul se realizează către RATEN - Institutul de Cercetări Nucleare –Pitești.

În anul 2022, în continuarea programul pe 10 ani, a fost transmisă spre ofertare către ICN Pitești solicitarea transferului celei de-a treia tranșe de 10% din cantitatea de materiale radioactiv deținută, urmând ca în anul 2023 să se analizeze oferta și în măsura în care aceasta este competitivă, având în vedere monopolul deținut de RATEN să se continue programul.

CONFORMAREA CU REGULAMENTUL REACH

Conform Regulamentului 1907/2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), Turbomecanica este încadrată ca utilizator în aval de substanțe în stare pură și amestecuri de substanțe.

Substanțele sunt utilizate în procesul de acoperiri metalice de suprafață a pieselor realizate de TBM, în condiții de siguranță privind sănătatea lucrătorilor și a protecției mediului.

Toți furnizorii de substanțe chimice și de amestecuri de substanțe chimice de la care TBM aprovizionează substanțele și amestecurile de substanțe sunt autorizați de către Agenția Europeană pentru produse chimice (ECHA).

Furnizori pun la dispoziția TBM toate informațiile privind substanța chimică/amestecul prin Fișa cu date de securitate material.



TBM ține evidența strictă a substanțelor chimice și amestecurilor de substanțe chimice identificare REACH și instruește în mod continuu oameni implicați în procesul de acoperiri metalice de suprafață privind modul de utilizare și manipulare a substanțelor și/sau amestecurilor de substanțe, conform prevederilor fișei cu date de securitate a substanței/amestecului pentru a preveni producerea de accidente de orice natura.

Societatea pune la dispoziția furnizorilor de substanțe, informații privind apariția anumitor factori de risc ale substanței/amestecurilor în momentul utilizării acestora, ce pot influența sănătatea omului, precum și apariția unor situații nefavorabile asupra mediului.

Aceste informații ajutând furnizorul în realizarea unor noi scenarii de expunere ale substanțelor chimice pentru prevenirea oricăror situații nedorite sau încadrarea substanței chimice într-o clasă cu risc mai ridicat decât era inițial.

La cererea clienților săi, TBM furnizează toate informațiile cu privire la cantitatea de substanță chimică identificată REACH cu care piesele sunt îmbogățite, precum și gradul risc care poate afecta sănătatea oamenilor care intră în contact cu produsul realizat în companie.

RESURSA UMANĂ

CODUL DE CONDUITA ȘI ETICĂ – PRINCIPII ȘI VALORI

Conducerea Turbomecanica și-a asumat ca principiu fundamental în desfășurarea activității principii și valori care determină crearea unui parteneriat strategic între conducere, management și angajați prin:

- ✓ Conducere bazată pe obiective strategice și operaționale clare;
- ✓ Dezvoltarea unui profil profesional și personal al angajaților corespunzător celor mai înalte standarde de etică profesională și pregătire tehnică;
- ✓ Instruirea permanentă și motivarea pe termen lung a angajaților, asigurând satisfacția în muncă și loialitatea față de companie;
- ✓ Managementul carierei și managementul performanței;
- ✓ Crearea unui climat intern modern și adecvat afirmării spiritului de echipă;
- ✓ Etică în afaceri și în echipă, onestitate;
- ✓ Lipsa toleranței față de încălcarea drepturilor omului;
- ✓ Lipsa toleranței față de discriminare și hărțuire;
- ✓ Lipsa toleranței față de corupție, dare de mită și spălare de bani;

Aceste **principii și valori sunt integrate în sistemul de management al calității și mediului**, prin Regulamentul intern care este instruit angajaților Turbomecanica anual.

Regulamentul intern prevede capitole distincte și specifice cu privire la poziția Societății în ceea ce privește principiile enumerate.

Contractul Colectiv de Munca 2022-2023 prevede linii directoare cu privire la standardele Societății în ceea ce privește codul de conduită și etică.

Societatea descurajează conflictele de interese și impune angajaților să evite orice situație care poate afecta capacitatea acestora de a acționa în interesul societății.

Datorită expunerii la nivel internațional, Turbomecanica are în vedere **politicile anticorupție existente la nivel internațional și de asemenea impuse sau recomandate de către partenerii de afaceri**. În anul 2022, Turbomecanica nu a înregistrat niciun caz de corupție, spălare de bani, dare de mită și nu a fost parte în nicio acțiune judiciară pentru comportamente neetice sau corupte.

PERSONALUL NOSTRU

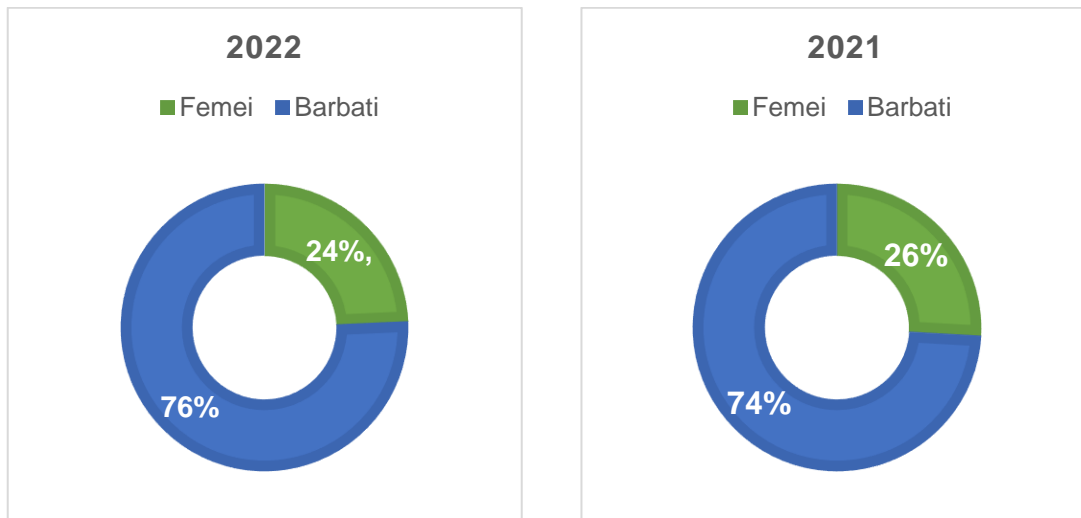
Strategia de asigurare Resurse adoptata de companie a asigurat derularea activităților de Producție, Tehnic și Conformitate, Calitate și Organizare, Resurse Umane, Financiar - Contabilitate, Juridic, Marketing și Vânzări in conditii de eficienta chiar daca piata fortei de munca nu ofera paleta de specializari necesare industriei aeronautice.

Totalul personalului **TMB** la data de 31.12.2022 a fost de **461** salariați în scădere față de anul trecut cu **40** de persoane.

Vârsta medie a personalului la data de 31.12.2022 a fost de **48 ani** aceeași ca in anul 2021.



Asigurăm diversitatea printr-un echilibru a repartizării între sexe și ținând cont de specificul activității astfel structura personalului este următoarea:



În perioada ianuarie - decembrie **2022**, au plecat din societate un număr de **93** salariați (dintre care **11** pensionați) și au fost angajate **53** persoane.

Total cheltuieli cu salariile și beneficiile angajaților, efectuate în anul 2022, a fost în suma de 52.742.599 lei (2021: 53.408.568 lei), din care:

CHELTUIELI	2022	2021
cheltuieli cu salarii:	46.200.894	47.034.576
cheltuiala cu tichetele acordate salariaților	4.310.600	4.091.470
cheltuieli privind contribuția asiguratorie de muncă	1.039.566	1.058.426
alte cheltuieli privind asigurările și protecție socială (ajutoare)	254.850	253.900
cheltuieli cu contribuția societății la asigurări de sănătate alte cheltuieli (CCM)	936.689	970.196

Ponderea cheltuielilor cu personalul în cifra de afaceri realizată pe anul **2022** a fost de **37.90%** înregistrând o diminuare cu **2.77 %** față de anul **2021**.

Costurile implicate în procesul de recrutare au fost de aproximativ **63.695 lei** reprezentând costurile achiziției de servicii de recrutare și abonamente la site-uri specializate.

În ceea ce privește gradul de sindicalizare al societății, **55.74%** dintre salariații societății sunt membrii de sindicat.

Referitor la nivelul de pregătire și specializare a personalului, situația se prezintă astfel:

PREGĂTIRE ANGAJAȚI	2022	2021	2020
studii superioare	31.02 %	31.34 %	31.38%
salariați cu studii liceale și postliceale	39.91 %	40.32 %	41.40%
salariați absolvenți de școală profesională	23.86 %	23.35 %	22.49%
salariați absolvenți de școală generală	5.21 %	4.99 %	4.73%

Raporturile dintre administrație și salariați sunt reglementate în baza Contractului Colectiv de Munca pe anii **2022-2023**. Climatul socio-profesional este monitorizat permanent, existând un sistem de comunicare între partenerii sociali care să nu permită apariția de stări conflictuale, care de altfel în **2022** au fost inexistente.

INSTRUIRI PERSONAL

Politica de personal a societății cu privire la pregătirea profesională a personalului a fost bine susținută în ceea ce privește pregătirea internă. Instruirile s-au derulat în conformitate cu Planului de Pregatire Profesionala Anual aprobat pentru anul **2022**.

Cursurile interne sunt sustinute de lectori din cadrul specialistilor nostri avand si pregatire de formatori.

In anul **2022**, in cadrul **Turbomecanica** conform Planului anual de Pregatire Profesionala s-a derulat pregatirea specifica pentru asigurarea mentinerii competentelor necesare operatorilor, inspectorilor si laborantilor pentru procese speciale si laboratoare.

Au beneficiat de pregatire profesionala **378** de angajati in cadrul cursurilor de Atestare/Autorizare si , de Calificare profesionala, atat intern cat si extern precum si in cadrul altor tipuri de Instruiri. Nmarul total de ore alocat pregatirii profesionale a fost de **10.659**. Unele dintre cursuri cu durata mare de derulare vor continua si in anul **2023**.

Pentru personalul de conducere a fost alocat un buget pentru cursuri MBA, cu durata de 2 ani care se desfasoara pe parcursul anilor universitari **2021-2023** avand o valoare de 5.000 Eur

Pentru pregatirea salariatilor care au participat la cursuri de calificare profesionala externe, s-a cheltuit suma de **131.812 lei**.

Pregatirea specifica pentru asigurarea mentinerii competentelor necesare operatorilor, inspectorilor si laborantilor pentru procese speciale si laboratoare, desfasurata conform Planului anual de Pregatire Profesionala in anul **2022**, este structurata astfel :

TIP CURS	2022		2021	
	Nr. ore	Nr. Participanti	Nr. ore	Nr. Participanti
Curs Atestare/Autorizare	810	340	1.283	405
Curs Calificare Interna	9.460	20	12.470	27
Curs Calificare Externa/Instruiri	143	13	3.056	88
Curs Calificare Externa	246	5	n/a	2
TOTAL	10.659	378	16.809	522

Pentru a asigura resursele umane necesare derularii activitatilor de fabricatie de piese pentru **motoare de aviație** si de intretinere a **motoarelor turboreactoare, turbomotoare, ansamble mecanice de elicopter, componente și agregate** specifice acestora, precum și realizarea de **produse industriale de înalt nivel tehnologic, componente și agregate**, TBM a adoptat solutia pregatirii practice a elevilor din clasele 9-11 in cadrul invatamantului dual, derulat in parteneriat cu colegiile tehnice .

Turbomecanica a incheiat parteneriate cu 4 colegii tehnice pentru aceasta forma de invatamant si a mediatizat oferta societatii in Bucuresti si imprejurimi pentru a stimula interesul absolventilor de clasa a 8-a si a parintilor acestora pentru domeniul de activitate in care opereaza si generarea dorintei de a deveni parte din echipa Turbomecanica

Pe parcursul celor 3 ani de studiu Turbomecanica depune eforturi sustinute pentru a transmite elevilor cunostintele teoretice si practice necesare calificarii copiilor in meseriile de Mecanic aviatie, Operator CNC, Mecanic de mecanica fina sau strungar, frezor .

Pe lângă experiența practică, elevii care au incheiat cu TBM contracte pentru invatamant dual primesc :

- prima de 800 lei daca obtin medii peste 7 la examinarile pe parcursul practicii si au o prezenta de 100% .
- prima de 300 de lei suplimentara daca au medii peste 8 .
- decontare transport si echivalentul unei mese calde pe perioada stagiilor de pregatire practica ,
- angajare in TMB la sfarsitul celor 3 ani daca obtin diploma de calificare cu note peste 7.

Totalul elevilor inscrisi la TMB in invatamantul dual in anul **2022** a fost de **125** de elevi si va continua sa creasca in urmatorul an scolar.

In urma incheierii primului ciclu complet de invatamant dual, Societatea a angajat in anul 2022 7 Mecanici, 5 operatori PM, 1 Metrolog si 1 controlor conformitate

Totalul cheltuielilor cu invatamantul dual efectuate în anul **2022**, a fost în suma de **945.993 lei** înregistrând o diminuare cu **9.70 %** față de anul **2021**.

EVALUAREA ASPECTELOR LEGATE DE SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Securitatea și sănătatea în muncă în cadrul Turbomecanica reprezintă o prioritate în politica societății.

Întreaga activitate a Societății are la bază principiul îmbunătățirii continue a condițiilor de producție, cu efecte directe în creșterea securității și sănătății în muncă.

Permanent, atât prin activitățile desfășurate de lucrătorii din cadrul FSSM, cât și prin conducerile operative de la nivelul fiecărui compartiment, sunt monitorizate condițiile de realizare a activității de producție, astfel încât să fie respectate condițiile de securitate a activității întregului personal.

În anul 2022, s-au continuat investițiile începute în perioada anterioară pe direcția îmbunătățirii condițiilor de muncă și re tehnologizării, astfel:

Au continuat lucrările de modernizare tehnologică, și anume:

- În cadrul secției de procese speciale SPSP (cu spațiile de producție: Tratamente Termice (TT), Acoperiri de Suprafață (AS) și Vopsitorie) au continuat lucrările pentru îmbunătățirea condițiilor de producție/microclimatului de lucru, prin modernizarea instalațiilor de ventilație și evacuare/tratare noxe, și anume:
 - Au început lucrările de modernizare a instalației de ecruisat SHOPP1D, prin înlocuirea sistemului de filtrare refacere captuseala interioara si panou de comanda;
 - Modernizare generator ENDO tip GEN 20-E ;
 - Modernizarea instalației de demineralizare apa recirculata prin înlocuirea rezervoarelor, circuitelor de apa
- În cadrul secției Montaj Încercări (SMI) au fost finalizate lucrările de extindere și, respectiv, au fost puse în funcțiune podurile rulante din zonele Motoare și Ansamble mecanice ;
- Au fost reamenajate spații de lucru/compartimentari în zonele de Incercari Agregate și Control Motoare/Aggregate
- De asemenea, sistemele de evacuare noxe de la bancurile de probe VIPER și TURMO au fost verificate și, după caz, au fost înlocuite elemente din structura acestora pentru menținerea în parametrii normali de funcționare.
- Înlocuirea mai multor utilaje din cadrul secției prelucrări mecanice pentru eficientizarea procesului de producție.

Înainte de începerea perioadelor cu temperaturi extreme au fost luate măsurile necesare pentru asigurarea unui mediu de lucru corespunzător, prin controlul și întreținerea instalațiilor de apă-canal, instalațiilor de climatizare, precum și a instalațiilor de încălzire cu panouri radiante asigurându-se funcționarea la parametrii normali.

În toate spațiile Societății – spații de producție, administrative, magazii etc au fost efectuate verificări periodice privind funcționarea în condiții optime a sistemelor de detecție și alarmare la incendiu.

Prin programul de securitate și sănătate în muncă pentru anul 2022, s-au desfășurat toate activitățile necesare pentru respectarea cerințelor prevăzute de Legea Securității și Sănătății în muncă nr. 319/2006 și a normelor metodologice de aplicare, precum și a celorlalte acte legislative din domeniu, în vigoare.

În conformitate cu Planul de Prevenire și Protecție TMB s-au aplicat măsurile necesare care să asigure îmbunătățirea nivelului securității și al protecției sănătății lucrătorilor;

- s-au completat permanent materialele de SSM, conform legislației actuale, care se utilizează la efectuarea instructajelor periodice de SSM pentru angajați precum și pentru stabilirea măsurilor necesare desfășurării în condiții de securitate a proceselor tehnologice;
- s-a continuat achiziția de echipament de protecție și de lucru pentru tot personalul TBM, atât pentru cel existent, cât și pentru cel nou angajat;
- s-a asigurat aprovizionarea cu materiale igienico-sanitare (creme de protecție, pastă curățare mâini etc.) în conformitate cu prevederile din Normativul intern;
- au fost achiziționate materialele necesare pentru completarea truselor medicale de prim ajutor și au fost asigurate medicamente de uz general pentru prima urgență (inclusiv spray împotriva arsurilor pentru posturile de lucru unde se lucrează cu temperaturi ridicate: sudură și debitare în jet de plasmă etc.);
- au fost achiziționate periodic soluții de spălare urgentă a ochilor pentru personalul care își desfășoară activitatea în zonele cu risc chimic: secțiile SPSP: Galvanizare, Stocare-Ambalare și Vopsitorie și laboratorul de analize chimice.
- măști de protecție respiratorie pentru personalul din cadrul SPSP, Laboratorul de control nedistructiv, din cadrul colectivului de Tăiere cu jet de plasmă, precum și pentru personalul care desfășoară activități de șlefuire și ajustură;
- pentru personalul din cadrul SPM care desfășoară activități în zone cu temperatura scăzută au fost asigurate capisoane/cagule pentru protecția capului
- au fost achiziționate periodic manșuri de protecție (chimică, mecanică, etc.) pentru personalul lucrativ, precum și centuri de protecție abdominală și/sau lombară pentru personalul din secțiile SPM-presaj, SPSP și parțial ATD.
- pentru personalul ale cărui activități se desfășoară în mediu toxic, a fost achiziționat, periodic, conform normativelor în vigoare, antidot/alimentație de protecție constând în lapte praf și apă minerală;
- s-au prelungit autorizațiile instalațiilor de ridicat și instalațiilor sub presiune deținute de Societate (în conformitate cu prescripțiile CNCIR);

Și în semestrul I al anului 2022 au fost menținute măsurile aplicate pentru asigurarea protecției împotriva contaminării cu SARS-CoV2, și anume :

- termometre medicale laser pentru verificarea temperaturii fiecărui salariat, precum și termoscanere la cele două porți de acces în TBM;
- distribuția de echipamente individuale de protecție (mănuși de unică folosință, măști de protecție a respirației, echipament de lucru), purtarea măștilor de protecție fiind obligatorie pe întreg perimetrul companiei, pentru toți salariații precum și pentru vizitatori/colaboratori;
- asigurarea de teste antigen rapid pentru detectarea contaminării cu virusul SARS-CoV2 ;
- igienizarea spațiilor și a suprafețelor de lucru, dotarea fiecărei zone/sectii/spatiu de lucru cu dezinfectant spray atât pentru mâini cât și pentru suprafețe ;
- covorașe la toate intrările din clădiri, umezite la fiecare 3 ore cu soluție dezinfectantă bazată pe clor ;
- dozatoare cu dezinfectant pentru mâini, prevăzute cu senzor, la toate intrările din clădiri/spații de lucru;

- dezinfectarea la intervale regulate de 2 ore a tuturor zonelor de utilizare comună: grupuri sanitare, săli de mese, holuri de acces ;
- reamenajarea spațiilor de lucru/birourilor în secțiile de producție și spațiile administrative, în vederea respectării reglementărilor stabilite pe perioada stării de alertă și/sau urgență cu privire la asigurarea distanțării fizice în timpul desfășurării activităților;
- program de lucru decalat în cadrul spațiilor administrative/birouri și secții de producție astfel încât să nu se creeze aglomerări ale personalului;
- Pictograme/semnalizare SSM, dispoziții ale conducerii cu privire la măsurile aplicate în TBM pentru prevenirea contaminării cu SARS-CoV2.



SUPRAVEGHEREA STĂRII DE SĂNĂTATE A SALARIAȚILOR ȘI A APTITUDINII ÎN MUNCĂ

Investigațiile anuale obligatorii de medicina muncii/control medical periodic pentru personalul TBM s-au desfășurat la sediul TBM, în doua etape, de catre echipa medicala mobila a furnizorului de servicii medicale de medicina muncii: în luna martie pentru o parte din salariați, și respectiv, în perioada septembrie-octombrie 2022 pentru majoritatea salariaților.

Din Raportul de evaluare medicală întocmit de medicul de medicina muncii, s-a concluzionat faptul că nu au fost semnalate boli profesionale la angajații examinați.

Recomandarile medicale cu privire la aptitudinea in munca pentru angajatii notificati in urma controlului medical periodic au fost analizate intern si, dupa caz, au fost aplicate masurile corespunzatoare.

De asemenea, în perioada septembrie-octombrie s-a efectuat și controlul medical pentru practicanții care efectuează stagiul de practică în Turbomecanica, pentru anul scolar 2022-2023.

Permanent, înainte de angajare, personalul nou angajat a fost evaluat prin efectuarea controlului medical de angajare iar personalul contaminat cu SARS-COV 2 a fost monitorizat și evaluat periodic, conform rapoartelor medicale.

În cursul anului 2022, în Societate nu s-a înregistrat niciun accident de muncă.

Instruirea în domeniul Securității și Sănătății în Muncă (SSM) și Situații de Urgență (SU):

1. Instruirea introductiv generală în domeniile SSM și SU a noilor angajați
2. Instruirea periodică a personalului în domeniile SSM și SU;
3. Instruirea colectivă (SSM +SU) pentru colaboratori și vizitatori;

4. Instruirea periodică a elevilor care efectuează stagiul de practică în TBM, începând cu luna februarie 2022, de la următoarele instituții de învățământ:

- Colegiu Tehnic Carol I, specializarea: Strungar;
- Liceul Tehnologic I.C. Bratianu, specializările: Frezor-Rabotor-Mortezor și Mecanic de Mecanica Fină;
- Liceul Tehnologic Dinicu Golescu, specializarea: Operator la mașini comandă numerică;
- Colegiul Tehnic Aeronautică Henri Coandă, specializarea: Mecanic aeronave.

Elaborare Instrucțiuni de lucru noi și revizii ale documentelor existente privind securitatea și sănătatea în muncă (SSM) și situațiile de urgență (SU).

În luna iulie 2022 s-a efectuat **Instructajul referitor la acordarea măsurilor de prim ajutor** pentru persoanele din TMB – 44 participanți.

Începând din luna decembrie 2022 este în derulare procesul de autorizare PSI a TBM.



ORGANIZAREA INTERNĂ & STRUCTURA ORGANIZATORICĂ

CONDUCEREA TURBOMECHANICĂ

Modul de administrare al societății este în sistem unitar.

Președintele Consiliului de Administrație este și Directorul General al societății și asigură conducerea executivă.

Modul de organizare al sistemului de management Turbomechanica este definit de conducerea operativă care asigură realizarea responsabilităților și obiectivelor în baza unei organizări de tip divizionar,

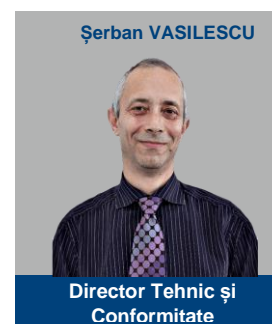
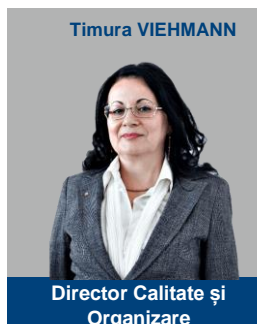
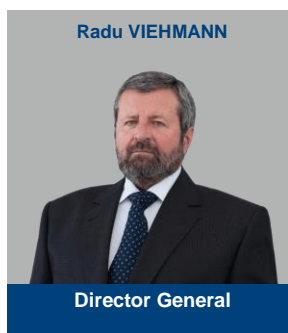
Managementul la nivel operațional este asigurat de către Directorii celor 4 direcții, care formează Consiliul Director.

Fiecare departament operativ are în subordine structuri specifice.

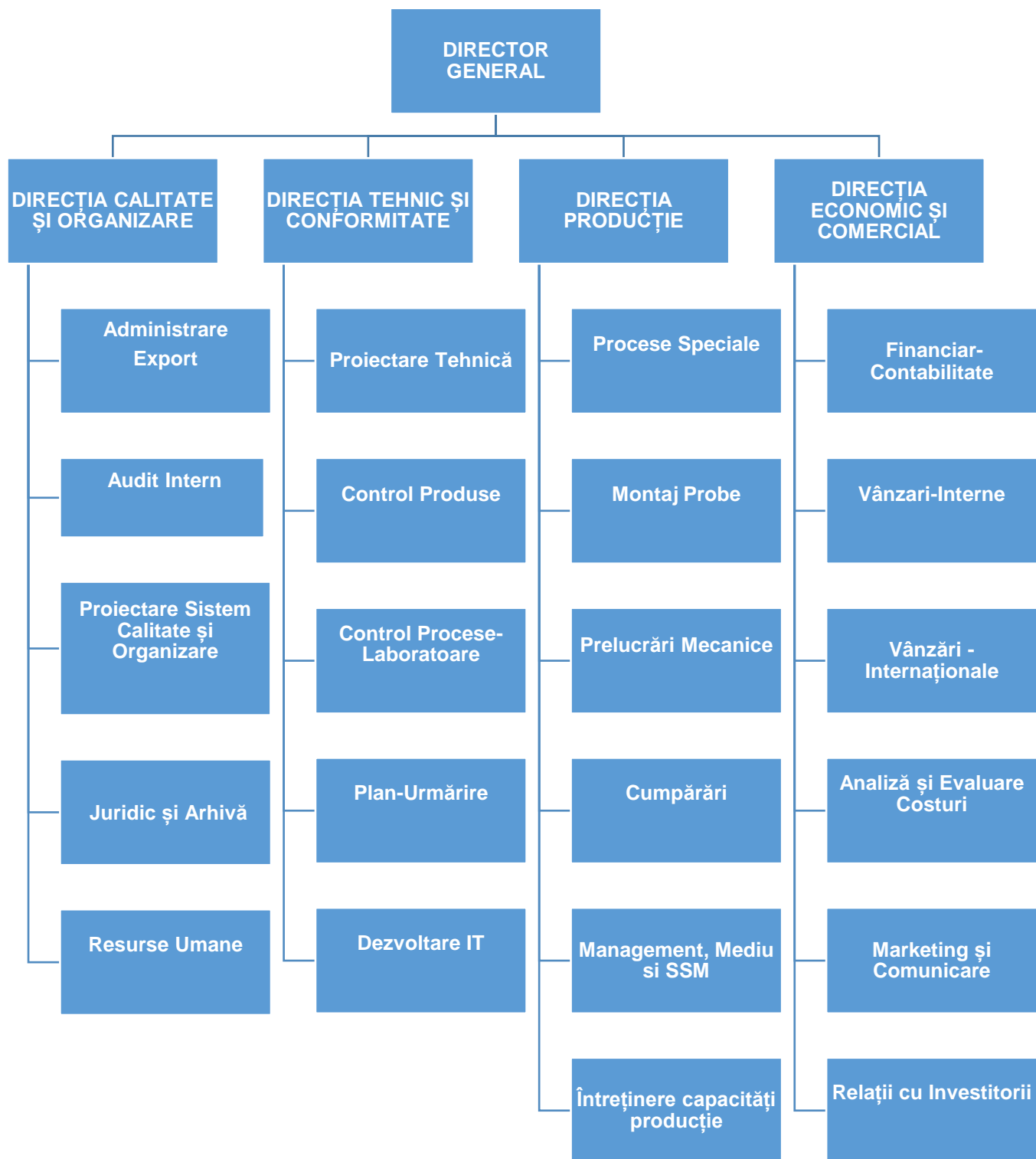
Nu au existat modificări în această structură în anul 2022.

La 31.12.2022 structura de conducere ne-executivă care asigura derularea curentă a activităților are următoarea componență:

NUME SI PRENUME	FUNCTIA
VIEHMANN Radu	Președinte și Director General
ANGHEL Claudia	Director Economic și Comercial
VIEHMANN Timura Wendy	Director Calitate și Organizare
TICĂ Sorin Daniel	Director Producție
VASILESCU Șerban-Ion	Director Tehnic și Conformitate



STRUCTURA ORGANIZATORICĂ



ACȚIONARI TURBOMECANICA

Turbomecanica funcționează în conformitate cu Legea societăților comerciale nr. 31/1990, modificată și completată. Societatea a făcut parte din oferta publică inițiată de Guvernul României în anul 1995, sub denumirea de "Program de Privatizare în Masă". În urma acestui program Societatea a îndeplinit condițiile de listare pe piața reglementată Bursa de Valori București (BVB), unde a fost listată în data 07.10.1998.

În calitate de emitent Societatea se conformează prevederilor Legii 24/2017, privind piața de capital, și a regulamentelor specifice emise de Comisia Națională de Valori Mobiliare (CNVM) în baza numitei legi.

Valoarea nominală a unei acțiuni este de 0,1 Lei.

PRINCIPALII ACȚIONARI

Structura acționariatului cuprinde la sfârșitul anului 2022 un număr total de 6.127 acționari, persoane fizice și juridice.

Structura sintetică a acționariatului Turbomecanica publicată la 31.12.2022 pe site-ul Bursei de Valori București în conformitate cu datele primite de la Depozitarul Central prezintă principalii acționari după cum urmează:

	Număr acțiuni deținute	% Capital Social
Viehmann Radu	95,758,800	25.9198 %
Ciorapciu Dana Maria	56,003,876	15.1590 %
Alți acționari	217,679,649	58.9211 %

În anul 2022, TBM a acordat dividende oferind investitorilor un randament pe acțiune de aproximativ 10,5%.

Valoarea brută pe acțiune a dividendului a fost de 0.02735 lei.

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ

Turbomecanica este o societate care funcționează în conformitate cu Legea societăților comerciale nr. 31/1990, modificată și completată. Societatea a făcut parte din oferta publică inițiată de Guvernul României în anul 1995, sub denumirea de "Program de Privatizare în Masă". În urma acestui program Societatea a îndeplinit condițiile de listare pe piața reglementată **Bursa de Valori București (BVB)**, unde a fost listată în data 07.10.1998.

În calitate de emitent Societatea se conformează prevederilor Legii 24/2017, privind piața de capital, și a regulamentelor specifice emise de Comisia Națională de Valori Mobiliare (CNVM) în baza numitei legi.

Societatea este administrată de un Consiliu de Administrație, alcatuit din 5 (cinci) administratori, numiți de Adunarea Generală Ordinară a Acționarilor din data de 25.04.2020 pe o perioadă de 4 ani, cu posibilitatea de a fi realeși. Dintre acești membri numiți de Adunarea Generală Ordinară a Acționarilor, membrii consiliului vor alege un Președinte și un Vicepreședinte. Președintele este și Directorul General al Societății.

Consiliul de Administrație este condus de Președinte, sau, în lipsa acestuia, de către Vicepreședinte, având aceleași drepturi ca Președintele în funcție.

Dintre cei 5 membri ai Consiliului de Administrație unul este și administrator executiv – președintele Director General – iar restul sunt neexecutivi. Dl Radu Ovidiu Sârbu s-a declarat administrator independent îndeplinind criteriile precizate de CGC al BVB la punctele A41-A49.

Administratorii în funcție la data de 31.12.2022:

Nume	Funcția	Anul primei alegeri	Anul expirării prezentului mandat
Radu Viehmann	Președinte, Director General	2000	2024
Dana Maria Ciorapciu	Administrator neexecutiv	2006	2024
Radu Ovidiu Sârbu	Administrator neexecutiv independent	2016	2024
Niculae Havrilet	Administrator neexecutiv	2021	2024
Henriette Spinka	Administrator neexecutiv	2008	2024

Obligațiile și răspunderile administratorilor sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat și de cele special prevăzute în materie de societăți comerciale. În plus față de aceasta, Societatea adoptă Regulamentul de funcționare al CA în care se detaliază principalele atribuții, modul de organizare, comitetele ca și politicile ce trebuie implementate și supravegheate în aplicare de către CA.

Regulamentul CA prevede regulile aplicabile de către CA în vederea gestionării conflictelor de interese în Capitolul F al Regulamentului CA.

Membrii Consiliului de Administrație, inclusiv Președintele, pot delega puterile de reprezentare/și sau decizie către Directori ai societății, numiți dintre administratori sau din afara Consiliului.

Membrii CA au **adoptat voluntar și autoimpus** Codul de Guvernanță Corporativă al BVB, au aprobat regulamentul de Guvernanță Corporativă, care se găsește pe pagina web a societății www.turbomecanica.ro și raportează către BVB stadiul conformării cu Codul de Guvernanță Corporativă al Bursei de Valori București.

TBM a depus și va depune eforturile profesionale, legale și administrative necesare pentru a asigura alinierea la prevederile noului Cod de Guvernanță Corporativă al Bursei de Valori București și prezentarea transparentă a acestor rezultate.

Competențele și responsabilitățile CA sunt cele prevăzute în Regulament de Guvernanță Corporativă și în Regulamentul de funcționare al Consiliului de administrație. Președintele CA deține și funcția de director general al Societății.

Au fost formate trei comitete de lucru de către CA, după cum urmează: comitet de audit, comitet de nominalizare și comitet de remunerare. Majoritatea acestor comitete sunt formate din membrii neexecutivi ai CA.

Calificarea și experiența profesională a administratorilor este prezentată în CV-urile care pot fi accesate pe pagina web a Societății www.turbomecanica.ro.

Regulamentul de Guvernanță Corporativă este disponibil tuturor părților interesate pe pagina oficială a Societății www.turbomecanica.ro, secțiunea *Relația cu investitorii – Guvernanța Corporativă*

PARTICIPAREA ADMINISTRATORILOR LA CAPITALUL SOCIAL TBM LA 31.12.2022

Nume	Funcția	Nr. Acțiuni	% Capital Social
Radu Viehmann	Președinte, Director General	95,758,800	25.9198 %
Dana Maria Ciorapciu	Administrator neexecutiv	65,003,876	15.1590 %
Radu Ovidiu Sârbu	Administrator neexecutiv independent	-	-
Niculae Havrilet	Administrator neexecutiv	-	-
Henriette Spinka	Administrator neexecutiv	570,000	0.1543 %

În cursul anului 2022, CA s-a întrunit în 8 ședințe, cel puțin 1 ședință pe fiecare trimestru, în prezența a 4-5 dintre membrii săi – și a adoptat decizii care îi permit să își îndeplinească atribuțiile de o manieră efectivă și eficientă. Astfel, la întrunirile sale, CA a analizat rezultatele financiare obținute în perioada de raportare și cumulat de la începutul anului, ca și performanța economică în raport cu bugetul și cu perioada similară a anului trecut.

Politica de remunerare a administratorilor aplicată până în prezent este bazată pe legislația națională în vigoare. Administratorii au încheiat contracte de mandat, în care este stabilită o indemnizație fixă.

Modelul de contract se poate accesa pe pagina web a societății www.turbomecanica.ro. Nu există o componență variabilă de remunerare sau alte forme de recompensare pentru administratori. În vederea remunerării pe principii de eficiență și performanță a membrilor conducerii executive a fost creat un Comitet de Remunerare în cadrul CA.

SISTEMUL DE GESTIUNE ȘI CONTROLUL INTERN

În conformitate cu prevederile legale, situațiile financiar-contabile și cele privind operațiunile TBM sunt auditate de ERNST & YOUNG ASSURANCE SERVICES S.R.L., auditor financiar independent, numit de adunarea generală a acționarilor din 27.04.2021 pentru o perioadă de 3 ani.

Gestiunea riscului și controlul intern s-au realizat până în acest moment direct de către departamentul specializat din cadrul Societății și de către CA.

Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat. Societatea a realizat toate aspectele legate de gestiunea conflictelor de interese, publicitatea tranzacțiilor, auditul, tratamentul egal al acționarilor în cadrul activității curente a Societății, aprobarea tranzacțiilor cu acționarii de către CA sub supravegherea CA și în stricta conformitate cu prevederile legale aplicabile societăților ale căror acțiuni sunt tranzacționate pe o piață reglementată.

De asemenea, în ceea ce privește auditul intern, Societatea a implementat politicile și condițiile prevăzute de lege.

JUSTA MOTIVARE ȘI RECOMPENSE ȘI MOTIVARE

Având în vedere dimensiunea corporativă a Societății până la această dată, politica de remunerare a fost adoptată, dar, având în vedere faptul că remunerația membrilor CA a fost stabilită de către Adunarea Generală la un nivel similar celor existente pe piață, aceasta nu a adus modificări.

ADĂUGÂND VALOARE PENTRU RELAȚIILE CU INVESTITORII

Societatea deține o pagină de internet cu secțiune dedicată relației cu investitorii al cărei conținut urmează a fi actualizat conform prevederilor Regulamentului CA și al Codului de Governanță Corporativă.

Societatea publică pe pagina sa de internet toate informațiile cu privire la adunările generale, condițiile de participare, documente, etc, rapoartele curente, evenimentele corporative, inclusiv plata dividendelor.

Societatea nu a adoptat până în acest moment o politică de plata a dividendelor, dar a demonstrat constanță și previzibilitate în ceea ce privește plata acestora.

Secțiunea dedicată, conține informații cu privire la conducerea societății, membrii Consiliului de Administrație, datele de contact ale persoanei responsabile de relațiile cu investitorii.

Societatea invită la cerere, specialiști, consultanți sau experți ca jurnaliști acreditați la ședințele AGA, în măsura în care Președintele Consiliului va considera adecvat și organizează două întâlniri cu analiștii și investitorii în fiecare an.

DECLARAȚIA NEFINANCIARĂ

În conformitate cu reglementările contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, aprobate prin ORDINUL nr. 1802 din 29 decembrie 2014 pentru aprobarea situațiilor financiare anuale, entitățile care, la data bilanțului, depășesc criteriul de a avea un număr mediu de 500 de salariați în cursul exercițiului financiar au responsabilitatea de a include în raportul administratorilor o **declarație nefinanciară**.

Turbomecanica, a înregistrat în cursul anului 2022 un număr mediu de 457 salariați, în consecință societatea nu are obligația de a raporta declarația nefinanciară.

Totuși Consiliul de Administrație al Companiei a **hotărât prezentarea informațiilor nefinanciare** și pentru anul 2022 sub forma unei declarații nefinanciare, anexată la Raportul Consiliului de Administrație, pentru a asigura o raportare cuprinzătoare, detaliată și transparentă către investitori și părțile interesate .

CONFORMAREA CU CERINȚELE DE RAPORTARE NON-FINANCIARĂ

CERINȚE DE RAPORTARE	CAPITOLUL DIN RAPORTUL ANUAL 2022	PAGINA
Modelul de afaceri, Contextul organizației și părțile interesate	Contextul organizației și părțile interesate	10
Politica privind aspectele de calitate și mediu	Sistemul integrat de asigurare al calității și mediului	16
Îmbunătățirea performanței de mediu	Atenuarea schimbărilor climatice prin îmbunătățirea performanței de mediu și prevenirea poluării	22
Îmbunătățirea performanței în domeniul prevenirii poluării	Atenuarea schimbărilor climatice prin îmbunătățirea performanței de mediu și prevenirea poluării	22
Atenuarea schimbărilor climatice	Atenuarea schimbărilor climatice prin îmbunătățirea performanței de mediu și prevenirea poluării	22
Utilizarea durabilă a resurselor	Dezvoltarea durabilă și utilizarea durabilă a resurselor	40
Principiile și valorile Turbomecanica Codul de conduită și etică	Codul de conduită și etică - principii și valori	26
Dezvoltare durabilă	Declarația nefinanciară Dezvoltarea durabilă și utilizarea durabilă a resurselor	39
Responsabilitate socială	Responsabilitate socială	42
Aspecte sociale și de personal	Resursa umană	26
Promovarea diversității	Resursa umană	27
Drepturile omului și lupta împotriva corupției și a spălării de bani	Resursa umană Dezvoltarea durabilă și utilizarea durabilă a resurselor	26 39
Guvernanța corporativă	Guvernanța corporativă	36
Managementul riscului și al oportunităților	Managementul riscurilor și oportunităților	43

CONFORMAREA CU CERINȚELE REGLEMENTĂRILOR

Activitatea Companiei este organizată și reglementată intern având în vedere respectarea prevederilor legislației și standardelor naționale și internaționale în domeniul aeronautic prin :

- ✓ documentele Sistemului de Management al Calității și Mediului (**SMQ&M**) care în anul 2022 a fost recertificat de către autoritățile competente ale statului în conformitate cu **ISO 9001, ISO 14001 AS EN 9100, AQAP 2110** documentele ce stau la baza obținerii autorizării **TMB** de către **AACR** (Autoritatea Aeronautică Civilă Română) și de către **AAMN** (Autoritatea Aeronautică Militară Națională, ca **MRO** în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1321/2014 part 145 și cu RMAR 145
- ✓ Implementarea cerințelor specifice ale clienților Turbomecanica
- ✓ Manualul de politici contabile întocmit în conformitate cu cadrul de reglementare contabil național și cu standardele internaționale de raportare financiară ("IFRS")
- ✓ Regulamentul de guvernanță corporativă
- ✓ Ghidul Comisiei Europene privind raportarea informațiilor nefinanciare (2017/C215/01)
- ✓ Principiile și recomandările ISO 26000
- ✓ Regulamentul CNVM nr. 1 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare

Turbomecanica se conformează tuturor cerințelor de reglementare și raportare, adoptând întotdeauna cele mai bune practici în domeniu, cu scopul de a asigura informarea corectă, completă și transparentă a tuturor părților interesate.

Compania raportează de cel puțin 5 ani o parte semnificativă a recomandărilor privind informațiile raportabile în Declarația nefinanciară, ca parte integrată în Raportul anual al Consiliului de Administrație.

În ceea ce privește cerințele de raportare ale Regulamentului Delegat al Comisiei (UE) 2021/2139, Societatea nu a identificat activități economice eligibile pentru Taxonomia UE.

În ceea ce privește responsabilitatea socială, Turbomecanica urmărește ca linie de orientare cele 7 principii ale standardului ISO 26000 corelate cu standardele și reglementările naționale și internaționale dedicate, în ceea ce privește: cerințele de mediu, de etică, a activității sindicale, a practicilor comerciale corecte, a combaterii corupției și dării de mită, a părților interesate și a grijei față de comunitate.

DEZVOLTARE DURABILĂ & UTILIZAREA DURABILĂ A RESURSELOR

Eforturile noastre continue și susținute cu privire la dezvoltarea durabilă a Societății nu au pierdut din vedere eficientizarea managementului deșeurilor și investițiilor în capacitățile proprii de producție pentru asigurarea conformării la standardele impuse în domeniul aeronautic.

Conform Regulamentului de Guvernanță Corporativă, conducerea executivă este asigurată prin Directorul Executiv care monitorizează atent activitatea celor 4 direcții (Financiar și Comercial, Producție, Tehnic și Conformitate, Calitate și Organizare) care sunt responsabile cu asigurarea strategiei de dezvoltare durabilă a activităților sociale, economice și de mediu. Directorul General informează, în consecință, Consiliul de Administrație ori de câte ori este cazul cu privire la aceste aspecte.

Propunerea strategiei de **dezvoltare durabile** și asigurarea managementului performanțelor împreună cu planificarea resurselor și termenelor de realizare sunt stabilite de către Consiliul Director prin asumarea obiectivelor strategice pentru anul în curs, aprobate de Directorul General.

Responsabilitățile sunt împărțite în funcție de structura organizațională astfel:

- Activități dedicate relației comerciale, asigurarea practicilor comerciale corecte, asigurarea resurselor financiare și analiza oportunităților de dezvoltare, **asigurarea comunicării transparente cu părțile**

interesate, evitarea spălării de bani, conformarea cu regulamentul de guvernare corporativă sunt în sarcina Departamentului Economic și Comercial.

- Activități dedicate analizei cerințelor clienților, a elaborării de tehnologii, a planificării producției, a dezvoltării de software-uri ERP pentru planificarea resurselor de producție, a gestiunii arhivei tehnice sunt în sarcina Departamentului Tehnic și Conformitate.
- Activități dedicate **mediului, sănătate și securitate în muncă, utilizare durabilă a resurselor** prin reducerea consumului de utilități, mentenanța echipamentelor, asigurarea aprovizionării sunt în sarcina Departamentului de Producție.
- Activități dedicate de conformare a **sistemului de management al calității și mediului cu standardele specifice și cu cerințele client, activități de responsabilitate socială, de personal, lupta împotriva discriminării, Managementul Riscului**, activități de audit proces și produs, **aspecte de conformare juridică privind drepturile omului, combaterea corupției și a dării de mită**, activități de arhivare în conformitate cu legea arhivelor naționale sunt în sarcina Departamentului Calitate și Organizare.

Fiecarei responsabilități îi este atribuit un responsabil de activitate. În anumite circumstanțe unele acțiuni pot fi direct în responsabilitatea Consiliului Director.

Având obiective a căror îndeplinire depinde de activități interdepartamentale, acestea sunt alocate în procente pe fiecare departament implicat în îndeplinirea lor funcție de proporția de implicare.

Toate acțiunile corective, stabilite în urma identificării unor abateri de la parametrii de proces stabiliți, sunt bazate pe analize de cauzalitate pentru identificarea cauzei rădăcină.

Raportarea performanței procesuale, a gradului de realizare a obiectivelor, a stadiului de îndeplinire a acțiunilor corective se realizează de către responsabili, lunar/trimestrial/semestrial funcție de definiția indicatorului de proces. Semestrial se raportează în analiza de management rezultatele pe jumătate de an.

La ședințele de raportare participă directorii tuturor departamentelor împreună cu șefii entităților structurale raportoare.

Echipa Turbomecanica urmărește un obiectiv comun și anume dezvoltarea companiei prin penetrarea pieței de servicii de întreținere pentru aeronave civile și militare cât și pentru creșterea portofoliului cu clienții existenți. În acest sens ne concentrăm permanent pe optimizarea performanței proceselor de alocare și consum de resurse și suntem permanent angajați în identificarea de soluții pentru reducerea impactului asupra mediului, prin înlocuirea unor substanțe periculoase, creșterea calității aerului și nu în ultimul rând reciclare.

Turbomecanica se angajează să dezvolte și să-și îmbunătățească continuu sistemele de management, calitate și mediu implementate astfel încât să-și desfășoare activitatea la cel mai înalt nivel conform standardelor aplicate.

În acest sens Turbomecanica își asumă prin politica de calitate și mediu să **mențină o dezvoltare durabilă**, prin:

- ✓ asigurarea comunicării, înțelegerii și aplicării politicii referitoare la calitate și mediu;
- ✓ asigurarea instruirii periodice și conștientizarea tuturor angajaților organizației privind importanța respectării cerințelor privind calitatea și mediul;
- ✓ asigurarea creșterii eficacității sistemului de management al calității și mediului, astfel încât să ofere garanția furnizării de produse și servicii conforme și sigure, asigurând în același timp și îmbunătățirea performanței de mediu prin promovarea de soluții tehnice și tehnologii cât mai sigure pentru mediu;
- ✓ asigurarea conformării cu legislația în vigoare și cu reglementările privind calitatea și protecția mediului;
- ✓ asigurarea identificării și analizei riscurilor aferente proceselor derulate și monitorizarea acestora în scopul menținerii acestora în limitele acceptate;
- ✓ gestionarea aspectelor de mediu în procesele derulate astfel încât să minimizeze impactul generat asupra mediului;

În consecință, suntem în continuare implicați în **protejarea mediului și utilizarea durabilă a resurselor** prin:

- Comunicarea politicii de calitate și mediu către toate părțile interesate;
- Respectarea tuturor cerințelor legale și de reglementare;
- Asigurarea eliminării deșeurilor periculoase prin mijloace certificate;
- Creșterea proporției de deșeuri reutilizabile;
- Diminuarea cantității de deșeuri periculoase;
- Reducerea emisiilor de gaz cu efect de seră;

Suntem convinși că prin conștientizarea importanței adoptării unui **comportament etic de către fiecare angajat** și prin permanenta preocupare pentru asigurarea siguranței, vom reuși să creștem satisfacția clienților și să reducem impactul asupra mediului înconjurător.

RESPONSABILITATE SOCIALĂ

Turbomecanica cultivă, încă de la începuturi, ideologia transmiterii meseriei din tată la fiu, ideologie în urma căreia Compania beneficiază de o societate internă bazată pe familiaritate și respect.

Din punct de vedere al comunicării cu comunitatea locală, și cu instituțiile de învățământ gimnazial și universitar Turbomecanica este reprezentată de către Directorul de Calitate și Organizare care dedică timp și efort în organizarea și monitorizarea pregătirii tinerelor generații de specialiști în industria aeronautică.

Luând în considerare în mod deosebit specificul obiectului de activitate desfășurat, în baza contractelor de parteneriat încheiate cu 4 (patru) unități de învățământ și cu unitățile administrativ-teritoriale pe raza cărora se află acestea, TURBOMECANICA și-a propus formarea continuă și de durată a competențelor necesare elevilor, sprijinind astfel tranziția acestora de la școală la un loc de muncă.



Cu acest prilej, în luna iulie 2022 TURBOMECANICA a finalizat cu succes primul ciclul de pregătire profesională desfășurat pe durata a 3 ani școlari și a organizat, în colaborare cu unitățile de învățământ, susținerea examenului de certificare a calificării profesionale în domeniul MECANIC (nivelul 3 de calificare conform Cadrului național al calificărilor) pentru specializarea a 18 elevi având calificarea profesională de mecanic aeronave, precum și a 12 elevi având calificarea profesională de operator mașini cu comandă numerică. Toți elevii examinați au obținut diplome de absolvire. În TBM au fost angajați 7 Mecanici, 5 operatori PM, 1 Metrolog și 1 controlor conformitate

De asemenea, în anul școlar 2021-2022, TURBOMECANICA a optat pentru includerea în pregătire a încă 120 de elevi de clasa a X-a și a XI-a în domeniul de pregătire profesională MECANIC (nivelul 3 de calificare conform Cadrului național al calificărilor), cu următoarele calificări profesionale: operator mașini cu comandă numerică, mecanic aeronave, strungar, mecanic de mecanică fină și frezor-rabotor-mortezor.

În acest sens, TURBOMECANICA a alocat resurse materiale (prin punerea la dispoziție de manuale și suporturi de curs), logistice (prin accesul la liniile de producție și amenajarea unui atelier-școală) și umane (prin implicarea specialiștilor în procesul de predare al noțiunilor teoretice specifice) în vederea formării de aptitudini și abilități a unui număr de 120 de elevi pentru angajarea acestora după finalizarea studiilor.

În luna noiembrie 2022, TURBOMECANICA a formulat o serie de oferte de școlarizare în învățământul dual pentru anul școlar 2023-2024 pentru un număr suplimentar de 84 de elevi care vor fi înscriși în clasa a IX-a cu aceleași calificări profesionale.

Totodată păstrăm o legătură strânsă cu Facultățile de Inginerie Aerospațială și Ingineria Materialelor din cadrul Universității Politehnice din București, având de asemenea un protocol de colaborare aflat în curs de derulare în acest sens.

Ajutorul financiar distribuit comunității în anul 2022 a urmat obiective principale: Educație & Social, Mediu și Medical. Printre cele mai mari proiecte cuntuă să se număre, contribuția la renovarea școlilor din mediul rural pentru susținerea învățământului, lupta împotriva abandonului școlar urmat de proiectul de împădurire, unde chiar dacă nu am contribuit cu voluntari pentru activitățile de plantare din cauza crizei sanitare, am reușit să asigurăm plantarea a 130 de puieți.

MANAGEMENTUL RISCURILOR ȘI OPORTUNITĂȚILOR

Managementul riscurilor implementat în TBM ține cont de contextul relevant pentru activitatea Societății atât în ceea ce privește aspectele interne, cât și cele externe, părțile interesate și cerințele lor, în conformitate cu prevederile **Manualului Calității**.

În acest proces de planificare organizațională sunt determinate riscurile și oportunitățile ce pot afecta următoarele:

- Capacitatea **sistemului de management al calității și mediului** de a garanta obținerea rezultatelor intenționate;
- Amplificarea efectelor așteptate;
- Prevenirea sau reducerea efectelor nedorite;
- Realizarea îmbunătățirilor;

În acest context, Societatea planifică acțiunile aferente monitorizării acestor riscuri și oportunități și monitorizează atât implementarea acestor acțiuni în procesele/subprocesele/activitățile sale, cât și eficacitatea acțiunilor stabilite. Acțiunile stabilite sunt, de regulă, proporționale cu impactul asupra conformității și siguranței produselor/serviciilor livrate de către Societate.

Planificarea modului de tratare a riscurilor și a oportunităților se realizează în baza Planului de Continuitate a Afacerii. Acest Plan creează o imagine completă a manifestării estimate a factorilor de risc identificați și stabilește acțiunile necesare pentru diminuarea/utilizarea lor și funcțiile responsabile.

Prin **Planul de Continuitate a Afacerii** sunt identificate, analizate, evaluate și stabilite/actualizate anual, acțiuni/planuri de intervenție pentru diminuarea efectelor factorilor de risc care acționează asupra TBM precum:

- ⇒ factorii de risc asociați clienților/furnizorilor;
- ⇒ factorii de risc de mediu;
- ⇒ factorii de risc social;
- ⇒ factorii de risc asociați resursei umane;
- ⇒ factorii de risc de dezastru/calamitate ce pot afecta continuitatea activității în ceea ce privește:
- ⇒ stocuri;
- ⇒ sistemul informatic;
- ⇒ activele societății (capacități de producție, clădiri, know-how, sisteme de alimentare cu apă, gaze, electricitate, căldură, etc.);
- ⇒ sistemele de comunicare (telefon, e-mail, fax. etc..).

Consiliul Director analizează și stabilește prin Decizie, **Procesele Cheie** ale **sistemului de management al calității și mediului** care au o mare importanță în crearea valorii adăugate și în realizarea obiectivelor strategice privind calitatea și mediul, cu impact asupra satisfacției clienților și implicit asupra situației financiare a TBM.

Obiectivele strategice privind calitatea și mediul derivă din strategia TBM pe termen scurt și mediu ce vizează menținerea sau dezvoltarea business-ului și creșterea cifrei de afaceri.

Pentru aceste procese sunt stabiliți indicatori strategici a căror variație față de target este identificată, monitorizată și dacă este cazul corectată/diminuată.

Certificarea sistemului Sistemului integrat de Management al Calității și Mediului în conformitate cu ultimele ediții ale standardelor SR EN ISO 9001, AS 9100, AQAP 2110, SR EN ISO 14001 oferă asigurarea părților interesate asupra implicării conducerii TBM în analiza, implementarea și monitorizarea riscurilor.

Ultima ediție a Planului de Continuitate a Afacerii analizează riscurile aferente următoarelor 9 activități: Resursa Umană, Aprovizionare, Producție, Control Conformitate, Control Procese Speciale, Vânzări, Sistem informatic/Control date și nu în ultimul rând, Situații de Urgență, Mediu.

Gestionarea riscului identificat în managementul mediului

Analiza de risc aferenta managementului mediului este reglementată de procedurile interne specifice "Managementul Mediului" și "Gestionarea Deșeurilor" și este monitorizată lunar în baza indicatorilor cheie de proces stabiliți conform acestor proceduri interne și în conformitate cu legislația aplicabilă.

Rezultatele eficacității acțiunilor stabilite de Managementul TBM în vederea diminuării riscului aferent activității de management al mediului au fost prezentate în Capitolul: ***"Atenuarea Schimbărilor Climatice Prin Îmbunătățirea Performanței De Mediu Și Prevenirea Poluării"***.

TBM demonstrează și în perioada 2021-2022 conformitatea activității cu cerințele legale prin obținerea Autorizației Integrate de Mediu Nr. 05/2016 revizuită în 21.02.2020 valabilă până în 2026.

Autorizația Integrată de Mediu și Autorizația de Gospodărire Ape permit funcționarea în condiții de deplină legalitate a instalațiilor, echipamentelor și proceselor existente în TURBOMECHANICA SA.

Cu toate acestea managementul TBM este în permanență preocupat de îmbunătățirea indicatorilor măsurați și de creșterea a colectării deșeurilor periculoase.

Principalele riscuri identificate în Planul de continuitate al afacerii și gestionarea acestora

RISCURI EXTERNE

Aceste riscuri sunt legate de factori externi și afectează TURBOMECHANICA prin modificarea cererii de servicii oferite de aceasta, a mediului concurențial sau a costului unor produse, care nu pot fi controlate de Companie cum sunt, de exemplu, prețurile la materiile prime (oțel, nichel, magneziu, aluminiu, etc.)

Problemele macroeconomice la nivel mondial (criza energetică, continuarea evoluției imprevizibile a prețurilor la materiile prime și a disfuncționalităților în lanțurile de aprovizionare, etc.) și europene (inflația euro, dezechilibrele economice din Uniunea Europeană, în special din zona Euro, etc.), coroborate cu problemele geopolitice din zonă

(războiul din Ucraina, tema migrației și protecționismului în U.E., problemele din Orientul Mijlociu, etc.) creează presiuni suplimentare asupra industriei aviatice și a celor conexe.

IATA preconizează că în 2023 veniturile totale ale companiilor aeriene se vor recupera la nivel de industrie la aproximativ 93% din nivelul pre-Covid. Acest lucru reflectă recuperarea suplimentară a veniturilor din pasagerii aerian la aproximativ USD 522 miliarde (aproximativ 86% din nivelul din 2019) compensate parțial de veniturile din transportul aerian de marfă aflat la un nivel neobișnuit de puternic de câțiva ani, la aproximativ 150 de miliarde USD (aproximativ 150% din nivelul 2019).

[Riscul aferent mediului economic](#)

La începutul acestui an, Fondul Monetar Internațional și-a menținut previziunea referitoare la dezvoltarea economiei mondiale, estimând că aceasta va înregistra o creștere de 2,7% în 2022, pe fondul revenirii contribuției Chinei la alimentarea creșterii globale, probabil de la jumătatea anului 2023, dar și a unei recesiuni ușoare estimate pentru economia SUA. FMI consideră că persistă o mare incertitudine, menționând riscul unui eveniment climatic semnificativ, al unui atac cibernetic major sau pericolul unei escaladări a războiului Rusiei în Ucraina. Banca Mondială previzionează în raportul „Global Economic Prospects” o creștere de 1,7% a economiei mondiale în 2023, cel mai lent ritm din ultimele trei decenii, cu excepția recesiunilor din anii 2009 și 2020.

În ceea ce privește România, în prognoza de toamnă publicată în Octombrie 2022, Comisia Națională de Strategie și Prognoză estimează pentru anul 2023 o decelerare a creșterii economice la 2,8%, în condițiile în care efectele defavorabile ale actualului context geopolitic vor continua și vor deveni mai vizibile la nivel european. Activitatea în sectorul industrial va continua să fie influențată de nivelul ridicat al prețurilor produselor energetice și de slăbirea industriei în Germania - principalul partener comercial al României, fiind previzionată o creștere a valorii adăugate brute de numai 0,4%.

Riscurile legate de actualele previziuni economice se mențin ridicate în contextul geopolitic actual privind războiul din Ucraina și a sancțiunilor asociate acestuia. Totodată, distorsiunile pe lanțurile de aprovizionare se așteaptă să se mențină și pe parcursul anului 2023, CNSP considerând că persistența acestora pe o perioadă mai îndelungată de timp devine un risc pentru evoluția economiei mondiale. De asemenea, menținerea unor prețuri ridicate pentru o perioadă lungă de timp conduce la riscul reducerii ritmului de creștere economică, al diminuării marjelor de profit și al erodării puterii de cumpărare.

Pe de altă parte, există premise și pentru o creștere economică peste așteptări susținută de materializarea mai rapidă a reformelor și investițiilor prevăzute din fonduri europene, în special în PNRR, cu un impact pozitiv în atenuarea șocurilor globale. De asemenea, prelungirea războiului Rusiei în Ucraina poate conduce la relocarea în România a unor companii, infuzia de capital străin putând fi o gură de oxigen pentru economie.

[Riscul legat de dezvoltarea pieței](#)

În anul 2022, industria mondială a transportului aerian civil a continuat revenirea lentă, estimările IATA fiind de revenire la valorile de trafic pre-pandemice în anul 2024. Companiile aeriene, aeroporturile și ceilalți jucători început din nou să angajeze la rate record, să adauge capacitate, să reia rute și, în unele cazuri, să își revină și din punct de vedere financiar.

În ceea ce privește piața MRO a aviației militare, aceasta a avut evoluții diferite de la o țară la alta în contextul pandemic. Această piață era estimată la o valoare de 22,9 miliarde USD în 2018 și se estimează că va crește cu un CAGR de 2,60% până în 2028 la valoarea de 29,6 miliarde USD. Piața MRO militar este formată din cinci segmente: Multi-role Aircraft MRO, Transport Aircraft MRO, Multi-mission Helicopter MRO, UAV MRO și Transport Helicopter MRO, iar estimările indică o cotă de piață MRO de 10,4% pentru elicopterele de tip multi-rol.

TURBOMECANICA activează fără concurență pe piața internă de MRO a motoarelor de elicoptere militare.

Totodată, a fost demarată trecerea treptată și pentru MRO civil adresată atât pieței interne, cât și celei internaționale, pe care activează mai mulți jucători mari (Safran, MTU, Lufthansa Technik, etc.), dar și companii

medii (Aero Norway, GA Telesis, etc.) unde va putea atrage cotă de piață datorită tradiției experienței de cinci decenii pe segmentul militar.

În ceea ce privește piața de fabricație de componente pentru aviația civilă și militară, concurența este puternică, fiind influențată de diversitatea de jucători de pe piață. TURBOMECANICA performează cu succes pe această piață, permanentizându-se de decenii ca furnizor pentru mari producători de motoare și ansamble mecanice precum Rolls Royce, Leonardo, GE, etc.

Dezvoltarea pieței are impact asupra asigurării continuității afacerii determinat în exclusivitate de dependența aprobării bugetului de stat și realizarea alocărilor bugetare în vederea încheierii contractelor cu structurile de apărare în domeniul aviației militare.

Riscul aferent continuității activității a determinat acțiunea de diversificare a activității și penetrarea pieței de întreținere a motoarelor civile EU 1321/2014, Anexa II (Part 145) – AACR, acțiune care a fost estimată cu termen lung de finalizare, precum și certificarea și în domeniul militar prin dobândirea RMAR 145 – AAMN, acestea urmând să fie urmate de asigurarea certificării EASA.

Riscul legislativ – se referă la potențialele schimbări de legislație, care ar putea avea un impact negativ asupra Societății.

Acest risc se află în acest moment sub control datorită eficacității acțiunilor stabilite și a analizei curente prin sistemele de monitorizare a modificărilor legislative.

Riscul informatic/ control date este gestionat prin analiză continuă a performanțelor sistemelor de prelucrare și stocare date. În acest sens, conform planului de investiții aprobat pentru anul 2021 s-a realizat upgrade-ul clusterului de servere din Data Center pentru a asigura compatibilitatea cu ultima versiune de software.

S-a realizat update-ul Checkpoint-ului pentru asigurarea redundantă a Core Firewall-ului astfel încât în cazul apariției unei defecțiuni să se poată prelua sarcina de procesare de la dispozitivul defect.

S-au făcut update-uri la versiunile majore de software, sistemul fiind setat să caute și să se actualizeze odată la 6 ore pentru update-urile critice.

În anul 2020 a fost reanalizat riscul aferent situațiilor de urgență care cuprinde acțiunile stabilite în cazul producerii de evenimente extraordinare precum incendii în zone cu specific de risc, oprire furnizare energie electrică, epidemie/pandemie.

Datorită reacției rapide de evaluare și stabilire a acțiunilor aferente impactului pandemiei Covid 19, Societatea a parcurs perioada pandemică din perioada 2020-2022 fără impact major în continuitatea activității. S-au înregistrat realocări semnificative între trimestrele de raportare, dar la sfârșitul fiecărei perioade de raportare Societatea și-a îndeplinit într-o proporție semnificativă proiecțiile bugetare și obligațiile contractuale.

Din punct de vedere financiar se identifică și se monitorizează 3 riscuri principale, și anume: riscul de lichiditate, riscul de credit și riscul de piață.

Riscul de credit se manifestă prin expunerea semnificativă pe care societatea o are față de principalii colaboratori care concentrează o proporție semnificativă din cifra de afaceri.

În acest sens, Serviciul Financiar Contabil monitorizează trimestrial raportările financiare ale acestuia și determină necesitatea utilizării instrumentelor specifice de diminuare a acestui risc (aplicare avansuri, scrisori de garanție etc.). Pentru perioada de raportare 2021-2022 nu s-a identificat necesitatea folosirii acestora, totuși expunerea semnificativă rămâne în monitorizare.

Riscul de pret

În desfășurarea activității curente, TURBOMECANICA este expusă unui risc ridicat legat de prețul pe piață al materiilor prime. Fluctuațiile semnificative pot avea un impact asupra rezultatului Companiei prin prisma produselor fabricate de Companie, dar mai puțin asupra produselor aferente activității principale de întreținere și reparații.

Prețul materiilor prime reprezintă cel mai dificil element de prognozat dintre toate costurile Companiei. TURBOMECANICA nu s-a implicat în operațiuni de hedging pe prețul materiilor prime, fabricația având la bază comenzile clienților, care pot fi pentru componente produse din diferite materii prime (nichel, otel, aluminiu, etc.), dar se analizează posibilitatea folosirii acestui tip de instrument financiar în viitor, dacă această variantă va deveni viabilă.

Până în prezent, în TURBOMECANICA metoda prin care s-a realizat, în principal, contracararea efectului creșterii prețului materiilor prime a fost prin analiza continuă a cerințelor clientului cu scopul de a cuantifica modificările de preț a materialelor aprovizionate și îmbunătățirile aduse procesului tehnologic, cu scopul revizuirii prețurilor agreeate.

Riscul valutar analizat prin ponderea valutei în cifra de afaceri nu este semnificativ, aproximativ 90% din cifra de afaceri este raportată la moneda națională, precum și liniile de credit aferente capitalului de lucru fiind angajate tot în Lei.

Riscul de Inflație

În contextul datelor disponibile și al reglementărilor în vigoare, BNR estimează o înrăutățire a perspectivei inflației, aproape exclusiv pe termen scurt, anticipând că rata anuală a inflației este așteptată de la 16,3% în 2022 la 11,2% în 2023, urmând ca în 2024 inflația să revină la o singură cifră, respectiv de 4,2% în septembrie 2024.

Potrivit Băncii Naționale, determinanții principali ai descreșterii dinamicii anuale a inflației vor fi însă efectele de bază dezinflaționiste asociate creșterilor ample consemnate anterior de prețurile energiei și combustibililor, precum și trendul descendent relativ mai accentuat al cotației petrolului din ultimele luni.

În încercarea de a stăpâni inflația, la începutul lunii ianuarie 2023 BNR a decis majorarea ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 7% pe an, de la 6,75% pe an.

Riscul ratei dobanzilor

Riscul generat de rata dobânzii este riscul variației în timp a costurilor cu dobânzile. Acest risc corespunde unei creșteri a costurilor cu finanțarea societății prin liniile de credit, fiind determinat de evoluția ROBOR pe piață.

ROBOR reprezintă rata medie a dobânzii la care băncile românești se împrumută între ele, în lei. Evoluția ROBOR este influențată de mai mulți factori dintre care cei mai importanți se referă la politica monetară a BNR, lichiditatea de pe piață, inflația și politica fiscală.

ROBOR a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani. Astfel, indicele ROBOR la 3 luni - în funcție de care sunt calculate dobânzile pentru cele mai multe credite acordate în lei - se situa la 1,5% în ianuarie 2021, 3% în ianuarie 2022, scăzând la mijlocul lunii ianuarie 2023 la 7,3% după un maxim de 8,2% în octombrie 2022.

RISURI INTERNE

Riscul contractual aferent angajării Societății în obligații contractuale este monitorizat prin aplicarea procedurii interne de analiză a clauzelor contractuale.

Riscul aferent resursei umane este exprimat prin mobilitatea forței de muncă pentru care managementul a stabilit monitorizarea printr-un indicator cheie de proces. Evoluția indicatorului este pozitivă, dar nu se situează în target. Industria aviației implică gestionarea unei resurse umane înalt calificate, iar nivelul de experiență joacă un rol important în activitățile de întreținere și reparații. Prin desființarea după 1990 a mai multor instituții care formau

personal calificat în aviație, precum și prin exodul forței de muncă calificate, este dificil de identificat personal calificat pe piața muncii. Angajarea unor oameni cu salarii mai mici, dar care nu sunt calificați aduce fie costuri mai mari cu non-calitatea, fie costuri suplimentare de training. Măsurile întreprinse de societate vizează rafinarea procesului de recrutare, asigurarea postului prin investirea în educație, dezvoltarea viitorilor specialiști prin grija și educația tinerilor înscriși în programul de învățământ dual, colaborarea cu companii de recrutare pentru poziții cheie. Managementul are în vedere planul individual de dezvoltare profesională și sprijină inițiativele personale. În aceeași măsură se monitorizează și riscurile sociale cu privire la accidente la locul de muncă sau violența, comportament etic, hărțuire fizică sau morală. Toate aceste aspecte sunt definite în Regulamentul Intern și monitorizate prin sistemul integrat de management al calității, mediului și securității muncii. Monitorizarea se realizează de către reprezentanții desemnați din cadrul fiecărei structuri operative care raportează compartimentului de securitate și sănătate în muncă.

Riscul operațional este tratat în principal prin asigurarea planului de mentenanță preventivă. Estimăm finalizarea în anul 2022 a acțiunii de punere în funcțiune a sursei secundare de alimentare cu energie electrică. Continuăm monitorizarea recurenței defectelor accidentale și asigurarea eliminării cauzelor rădăcină, precum și finalizarea modernizării a 2 băi din zona de procese speciale, conform planului de investiții aprobat pentru anul 2022.

SITUAȚIA FINANCIARĂ PENTRU ANUL 2022

	2022	2021
Capital subscris varsat	36.944.248	36.944.248
Cifra de afaceri	139.161.607	131.331.165
Vânzări Export	15.170.111	11.222.755
% Vânzări Export în CA	10,90%	8,7%
Nr. mediu de personal	457	501
Profit Brut	13.439.082	14.203.709
PROFIT NET	12.189.143	11.749.227
Numerar si active financiare	17.923.696	18.961.360
Lichiditate generală	2,04	1,99
Investiții puse in functiune	2.233.352	3.215.903
% Investiții din CA	1,60%	2,4%

DESCRIEREA PROCESULUI FINANCIAR

Politicile, standardele și procedurile contabile interne sunt parte a sistemului de management al calității și mediului și respectă reglementările specific naționale și internaționale.

Întreaga activitate financiar-contabilă are permanent în vedere **respectarea următoarelor principii:**

- principiul prudenței;
- principiul permanenței metodelor;
- principiul continuității activității;
- principiul independenței exercițiului;
- principiul intangibilității bilanțului de deschidere a exercițiului;
- principiul necompensării;
- principiul prevalenței economicului asupra juridicului.

Contabilitatea Societății este principalul instrument de cunoaștere, gestiune și control al patrimoniului, asigură înregistrarea cronologică și sistematică a informațiilor, prelucrarea și păstrarea acestora, oglindind situația reală a patrimoniului și a rezultatelor obținute.

TBM conduce contabilitatea în partidă dublă, întocmește rapoarte lunare, trimestriale, la finele anului prezentând bilant contabil.

Înregistrările contabile se fac cronologic și sistematic potrivit planului de conturi și normelor în vigoare, orice operație patrimonială fiind consemnata într-un document justificativ.

În plus Serviciul Financiar Contabilitate este astfel organizat încât să permită obținerea unui proces de raportare financiară de înaltă calitate. Rolurile și responsabilitățile sunt definite în mod specific și este aplicat un proces de control în scopul asigurării corectitudinii și exactității procesului de raportare financiară.

Gestiunile de valori materiale sunt organizate în funcție de natura acestora pe categorii și locuri de depozitare sau folosință astfel:

- mijloacele fixe sunt organizate cantitativ – valoric;
- materii prime, obiecte de inventar, materiale consumabile sunt organizate pe magazine la nivelul societății prin metoda cantitativ valorică.

Contabilitatea valorilor materiale se ține prin folosirea inventarului permanent, iar controlul este exercitat în conformitate cu O.M.F.P. nr. 2861/2009.

SITUAȚIA ACTVELOR CORPORALE

Facilitățile și capacitățile de producție ale Turbomecanica sunt înregistrate la sediul din București, unde este și sediul social al societății, la adresa Bd. Iuliu Maniu nr. 244, Sector 6, 061126, România.

Societatea nu deține sedii secundare sau alte puncte de lucru.

Turbomecanica are construite toate tipurile de spații necesare bunei desfășurări a activității de producție, prestarea de servicii de întreținere și execuția proceselor chimice și termice, conform obiectului de activitate.

Facilitățile de producție cuprind hale industriale, bancuri de probă, hale de tratamente chimice și termice, zone destinate magaziiilor funcție de specificul activității și spații pentru activitățile administrative și sociale. Toate facilitățile societății sunt menținute în bune condiții. Suprafața construită a clădirilor este de aproximativ 14.068 mp.

Facilitățile și capacitățile de producție ale societății se conformează cu prevederile instituite în sistemul de management al sănătății, securității și mediului, respectând legislația și regulamentele aplicabile privind siguranța ocupațională, ca și norme de protecție și siguranță ale proprietății.

La 31 decembrie 2022, Turbomecanica are în proprietate active corporale în valoare brută de 72.938.173 lei, unde sunt cuprinse: terenuri, clădiri, construcții speciale, instalații, echipamente tehnologice, mijloace de transport:

ACTIVE CORPORALE	Valoare brută (Lei)	Grad uzură (%)	Durata de viață utilă estimate (ani)
Terenuri	16.642.911	0%	
Construcții	13.739.711	8,50%	3 - 50 ani
Instalații tehnice, din care:	41.931.669	42,97%	1 –15 ani
- Echipamente tehnologice	39.630.668	42,68%	1 - 15 ani
- Mijloace de transport	2.301.001	47,87%	1 –10 ani
Alte active corporale	623.882	38,00%	1 - 8 ani
TOTAL	72.938.173		

INVENTARIEREA ANUALĂ A PATRIMONIULUI

Ținând cont de prevederile Legii contabilității, de Standardele Internaționale de Raportare Financiară, ale Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii, inventarierea s-a desfășurat în anul 2022 în baza Deciziilor nr. 359.3/20.10.2022, pentru inventarierea anuală a mijloacelor fixe și a obiectelor de inventar, a materiilor prime, materialelor, producției neterminate, produse finite, rebuturi, ambalaje, mărfuri și Deciziei nr. 359.2/20.10.2022, pentru inventarierea anuală a activelor, furnizorilor și creditorilor.

Rezultatele inventarierii anuale au fost consemnate în Procesul verbal de Inventariere anuală a TURBOMECANICA SA, înregistrat sub nr. 84/31.01.2023.

Disponibilitățile aflate în conturi la bănci la 31.12.2022 au fost reconciliate cu documentele de evidență contabilă, iar disponibilitățile în valute au fost evaluate la cursul BNR la acea dată

REZUMATUL POZIȚIEI FINANCIARE

REZUMATUL POZIȚIEI FINANCIARE	2022	2021
Active Imobilizate	61.816.980	64.527.951
Active Circulante	119.606.959	112.957.571
TOTAL ACTIVE	181.423.939	177.485.522
Capitaluri proprii	122.751.280	120.598.947
Provizioane	5.109.123	6.284.800
Venituri în avans	-	-
Datorii totale	58.672.659	56.886.574
TOTAL CAPITALURI PROPRII & DATORII	181.423.939	177.485.522

REZUMATUL REZULTATULUI GLOBAL

REZUMATUL REZULTATULUI GLOBAL	2022	2021
Venituri din exploatare, din care:	140.009.552	134.933.049
- Venituri din vânzări	136.096.376	128.533.049
- Venituri din aplicarea IFRS 15	3.065.231	2.798.116
Cheltuieli de Exploatare	124.362.016	118.895.888
Profit din Exploatare	15.647.535	16.042.131
Venituri Financiare	1.453.159	391.071
Cheltuieli Financiare	3.661.612	2.229.494
Profit / (Pierdere) Financiară	- 2.208.453	- 1.838.423
Profit înainte de impozitare	13.439.081	14.203.708
Impozit pe profit	1.249.938	2.454.481
PROFITUL NET LA 31.12.2022	12.189.143	11.749.227

Rezultatele anului 2022 sunt prezentate detaliat în situațiile financiare auditate ale anului, întocmite în conformitate cu Ordinul Ministrului Finantelor publice 2844/2016, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu standardele internaționale de raportare financiară IFRS, cu modificările și clarificarile următoare.

ANEXĂ - DECLARAȚIA PRIVIND CONFORMITATEA CU CODUL DE GUVERNANȚĂ CORPORATIVĂ

Prevederile codului privind GUVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
Secțiunea A - Responsabilități ale Consiliului de Administrație			
A.1 Societatea deține un regulament intern al CA care să includă termenii de referință cu privire la CA și la funcțiile de conducere ale societății?	✓		Societatea a adoptat un regulament de funcționare pentru CA. Responsabilitățile CA, funcțiile cheie și modul de funcționare sunt cele prevăzute de actul constitutiv și prevederile legale.
A.2 Prevederi pentru gestionarea conflictelor de interese sunt incluse în regulamentul CA?	✓		Societatea a adoptat un regulament de funcționare pentru CA, care să conțină prevederi privind gestionarea conflictelor de interese. Consiliul de administrație va supraveghea implementarea și respectarea prevederilor legale aplicabile cât și a politicilor aprobate la nivelul CA privind neconcurența și conflictele de interese.
A.3 Consiliul de Administrație sau Consiliul de Supraveghere trebuie să fie format din cel puțin cinci membri.	✓		Consiliul de Administrație este format din 5 membri.
A.4 Majoritatea membrilor Consiliului de Administrație trebuie să nu aibă funcție executivă. Cel puțin un membru al Consiliului de Administrație sau al Consiliului de Supraveghere trebuie să fie independent în cazul societăților din Categoria Standard. Fiecare membru independent al Consiliului de Administrație sau al Consiliului de Supraveghere, după caz, trebuie să depună o declarație la momentul nominalizării sale în vederea alegerii sau realegerii, precum și atunci când survine orice schimbare a statutului său, indicând elementele în baza cărora se consideră că este independent din punct de vedere al caracterului și judecății sale.	✓		Componența Consiliul de Administrație este următoarea: Radu Viehmann - Președinte, Director General Dana Maria Ciorapciu - Administrator neexecutiv Radu Ovidiu Sârbu - Administrator neexecutiv independent Niculae Havrilet - Administrator neexecutiv Henriette Spinka - Administrator neexecutiv Dintre cei 5 membri ai Consiliului de Administrație unul este și administrator executiv – președintele Director General – iar restul sunt neexecutivi. Dl Radu Ovidiu Sârbu s-a declarat administrator independent îndeplinind criteriile precizate de CGC al BVB la punctele A41-A49.
A.5 Alte angajamente și obligații profesionale relativ permanente ale unui membru al Consiliului, inclusiv poziții executive și neexecutive în Consiliul unor societăți și instituții non-profit, trebuie dezvăluite acționarilor și investitorilor potențiali înainte de nominalizare și în cursul mandatului său.	✓		Membrii CA au depus declarațiile aferente angajamentelor și obligațiilor profesionale relativ permanente ale acestora.
A.6 Orice membru al CA trebuie să prezinte CA informații privind orice raport cu un acționar care deține direct sau indirect acțiuni	✓		Membrii CA au depus declarațiile aferente raporturilor cu acționarii care dețin direct sau indirect peste 5% din toate drepturile de vot în

Prevederile codului privind GUVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
reprezentând peste 5% din toate drepturile de vot. Această obligație se referă la orice fel de raport care poate afecta poziția membrului cu privire la chestiuni decise de CA.			plus față de prevederile din actele constitutive și prevederile legale aplicabile obligatia membrilor CA de a își exercita mandatul cu loialitate, care îi obligă pe aceștia să se abțină de la orice atitudine care poate afecta poziția membrului cu privire la chestiuni decise de Consiliu.
A.7 Societatea trebuie să desemneze un secretar al Consiliului responsabil de sprijinirea activității Consiliului.	✓		Consiliul de administrație a confirmat în funcția de secretar al CA pe d-na Claudia Anghel.
A.8 Raportul anual informează dacă a avut loc o evaluare a Consiliului sub conducerea.		✓	Anual, Consiliul de Administrație prezintă raportul de activitate în prima Adunare Generală Ordinară a Acționarilor. Societatea este în curs de implementare a politicilor de evaluare a Consiliului de Administrație, activitatea Consiliului de Administrație analizându-se în principal de către AGA.
A.9 Declarația privind guvernanta corporativă trebuie să conțină informații privind numărul de întâlniri ale Consiliului și comitetelor în cursul ultimului an, participarea administratorilor (în persoană și în absență) și un raport al Consiliului și comitetelor cu privire la activitățile acestora.	✓		În cursul anului 2022 Consiliul s-a întrunit de 8 ori, toți membrii săi fiind prezenți în persoană. Comitetul de Audit își desfășoară activitatea conform regulamentului de funcționare adoptat.
A.10 Raportul anual trebuie să cuprindă informații referitoare la numărul exact de membri independenți din CA .	✓		Dintre membrii numiți ai CA, Dl Radu Ovidiu Sârbu a declarat că îndeplinește condițiile prevăzute de reglementările aplicabile pentru a fi membru independent al Consiliului.
A.11 Societatea deține un comitet de nominalizare format din persoane fără funcții executive, care va conduce procedura nominalizărilor de noi membri în Consiliu și va face recomandări Consiliului.	✓		Conform prevederilor regulamentului de funcționare al CA, în cazul numirii unui nou membru al CA/reînnoirea mandateelor, CA va constitui un comitet de nominalizare.
Secțiunea B - Sistemul de gestiune a riscului și control intern			
B.1 CA trebuie să înființeze un comitet de audit în care cel puțin un membru trebuie să fie administrator neexecutiv independent. Majoritatea membrilor, incluzând președintele, trebuie să fi dovedit că au calificare adecvată relevantă pentru funcțiile și responsabilitățile comitetului. Cel puțin un membru al comitetului de audit trebuie să aibă experiența de audit sau contabilitate dovedită și corespunzătoare.	✓		Comitetul de Audit este compus din administratori cu experiență de audit sau contabilitate corespunzătoare.
B.2 Președintele comitetului de audit trebuie să fie un membru neexecutiv independent.	✓		Dl. Radu Ovidiu Sârbu este administrator independent și a fost numit ca președinte al Comitetului de Audit din cadrul CA.

Prevederile codului privind GUVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
B.3 În cadrul responsabilităților sale, comitetul de audit trebuie să efectueze o evaluare anuală a sistemului de control intern.	✓		Comitetul de Audit își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește evaluarea sistemului de control intern.
B.4 Evaluarea trebuie să aibă în vedere eficacitatea și cuprinderea funcției de audit intern, gradul de adecvare al rapoartelor de gestiune a riscului și de control intern prezentate către comitetul de audit al Consiliului, promptitudinea și eficacitatea cu care conducerea executivă soluționează deficiențele sau slăbiciunile identificate în urma controlului intern și prezentarea de rapoarte relevante în atenția CA.	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește evaluarea sistemului de control intern și mecanismele de control intern.
B.5 Comitetul de audit trebuie să evalueze conflictele de interese în legătură cu tranzacțiile societății și ale filialelor acesteia cu părțile afiliate.	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește evaluarea conflictelor de interese în legătură cu tranzacțiile societății și ale filialelor cu părțile afiliate.
B.6 Comitetul de audit trebuie să evalueze eficiența sistemului de control intern și a sistemului de gestiune a riscului.	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește analiza eficienței sistemului de control intern și a sistemului de gestiune a riscului.
B.7 Comitetul de audit trebuie să monitorizeze aplicarea standardelor legale și a standardelor de audit intern general acceptate. Comitetul de audit trebuie să primească și să evalueze rapoartele echipei de audit intern.	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește evaluarea aplicării și respectării standardelor general acceptate funcție caracteristică comitetului de audit.
B.8 Ori de câte ori Codul menționează rapoarte sau analize inițiate de Comitetul de Audit, acestea trebuie urmate de raportări periodice (cel puțin anual) sau ad-hoc care trebuie înaintate ulterior Consiliului.	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește raportarea către CA în conformitate cu prevederile Codului de Guvernare Corporativă al BVB.
B.9 Niciunui acționar nu i se poate acorda tratament preferențial fata de alți acționari în legătură cu tranzacții și acorduri încheiate de societate cu acționari și afiliații acestora.	✓		Societatea aplică reglementările în vigoare stabilite atât prin Actele constitutive, cât și prin alte reglementări corporative derivate.
B.10 Consiliul trebuie să adopte o politică prin care să se asigure că orice tranzacție a societății cu oricare dintre societățile cu care are relații strânse a carei valoare este egală cu	✓		Comitetul de Audit a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulamentul adoptat inclusiv în ceea ce privește emiterea de opinii privind tranzacțiile

Prevederile codului privind GVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
sau mai mare de 5% din activele nete ale societății (conform ultimului raport financiar) este aprobată de CA în urma unei opinii obligatorii a comitetului de audit al Consiliului și dezvăluită în mod corect acționarilor și potențialilor investitori, în măsura în care aceste tranzacții se încadrează în categoria evenimentelor care fac obiectul cerințelor de raportare			societatii cu societatile aflate in relatii stranse, tranzactii cu valoare mai mare de 5% din activele nete ale societatii. Prevederile legale de raportare a tranzactiilor de peste 50.000 Euro încheiate cu persoanele aflate în relații strânse cu societatea sunt considerate suficiente, fiind acoperitoare criteriului de 5% din activele nete ale societății.
B.11. Auditul intern trebuie efectuat de către o divizie separată structural (departamentul de audit intern) din cadrul societății sau prin angajarea unei entități terțe independente.	✓		Societatea are o structură internă de audit intern.
B.12 În scopul asigurării îndeplinirii funcțiilor principale ale departamentului de audit intern, acesta trebuie să raporteze din punct de vedere funcțional către CA prin intermediul comitetului de audit. În scopuri administrative și în cadrul obligațiilor conducerii de a monitoriza și reduce riscurile, acesta trebuie să raporteze direct directorului general.	✓		Divizia de audit intern are obligația de raportare către comitetul de audit și CA.
Secțiunea C - Justă recompensă și motivare			
C.1 Societatea trebuie să publice pe pagina sa de internet politica de remunerare și să includă în raportul anual o declarație privind implementarea politicii de remunerare în cursul perioadei anuale care face obiectul analizei.	✓		Remunerarea membrilor CA se stabilește la numirea membrilor de către AGA, iar hotărârile aferente sunt publicate atât pe site-ul web al Societății, pe BVB cât și în Monitorul Oficial.
Secțiunea D - Adăugând valoare prin relațiile cu investitorii			
D.1 Societatea trebuie să organizeze un serviciu de Relații cu Investitorii – făcut cunoscut publicului larg prin persoana responsabilă sau ca unitate organizatorică. În afară de informațiile impuse de prevederile legale, societatea trebuie să includă pe pagina sa de internet o secțiune dedicată Relațiilor cu Investitorii, în limbile română și engleză, cu toate informațiile relevante de interes pentru investitori, inclusiv:	✓		Societatea are organizat serviciul de relații cu investitorii coordonat de Consilierul specializat care gestionează relația cu investitorii. Exista pe site-ul societății www.turbomecanica.ro o secțiune dedicată în care sunt incluse diferite informații referitoare la investitori, structurate în funcție de natura informațiilor respective.
D.1.1 Principalele reglementări corporative: actul constitutiv, procedurile privind adunările generale ale acționarilor;	✓		
D.1.2 CV-urile profesionale ale membrilor organelor de conducere ale societății, alte angajamente profesionale ale membrilor Consiliului, inclusiv poziții executive și neexecutive în consilii de administrație din societăți sau din instituții non-profit;	✓		În prezent, există pe site-ul societății CV-ul actualizat pentru fiecare membru al CA și al conducerii executive.

Prevederile codului privind GUVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
D.1.3 Rapoartele curente și rapoartele periodice (trimestriale, semestriale și anuale) – cel puțin cele prevăzute la punctul D.8 – inclusiv rapoartele curente cu informații detaliate referitoare la neconformitatea cu prezentul Cod;	✓		
D.1.4 Informații referitoare la adunările generale ale acționarilor: ordinea de zi și materialele informative; procedura de alegere a membrilor Consiliului inclusiv hotărârile adoptate;	✓		Informatiile prevazute de lege sunt publicate pe pagina de internet a Societății. Conform Regulamentului CA sunt aplicabile proceduri specifice referitoare la alegerea membrilor Consiliului, argumentele care susțin propunerile de candidați pentru alegerea în Consiliu, împreună cu CV-urile profesionale ale acestora.
D.1.5 Informații privind evenimentele corporative, cum ar fi plata dividendelor și a altor distribuiri către acționari, sau alte evenimente care conduc la dobândirea sau limitarea drepturilor unui acționar, inclusiv termenele limită și principiile aplicate acestor operațiuni. Informațiile respective vor fi publicate într-un termen care să le permită investitorilor să adopte decizii de investiții;	✓		Toate informațiile legate de plata dividendelor sunt publicate pe pagina de internet a societății ca și în cadrul raportărilor curente.
D.1.6 Numele și datele de contact ale unei persoane care va putea să furnizeze, la cerere, informații relevante;	✓		
D.1.7 Prezentările societății (de ex., prezentările pentru investitori, prezentările privind rezultatele trimestriale, etc.), situațiile financiare (trimestriale, semestriale, anuale), rapoartele de audit și rapoartele anuale.	✓		Societatea publică toate informațiile prevăzute de lege inclusiv raportările în secțiunea dedicată de pe site-ul BVB și pe site-ul propriu.
D.2 Societatea va avea o politică privind distribuția anuală de dividende sau alte beneficii către acționari, propusă de Directorul General sau de Directorat și adoptată de Consiliu, sub forma unui set de linii directoare pe care societatea intenționează să le urmeze cu privire la distribuirea profitului net. Principiile politicii anuale de distribuție către acționari vor fi publicate pe pagina de internet a societății.	✓		Societatea a adoptat pentru fiecare distribuie de dividende politica și procedurile de distribuie a dividendelor, dar datorită situației economice fluctuante și mai ales a incertitudinilor legate de domeniul de apărare și/sau aeronautic este dificil de stabilit o politică pe termen lung cu privire la distribuirea anuală a dividendelor. În măsura în care s-a înregistrat profit net distribuibil sub forma de dividend și în măsura în care s-au acoperit pierderile din exercițiile financiare precedente, societatea a dat dovadă de consecvență și predictibilitate în alocarea de dividende atunci când profitul societății a permis acest lucru.
D.3 Societatea va adopta o politică în legătură cu previziunile, fie că acestea sunt făcute publice sau nu. Politica privind previziunile va stabili frecvența, perioada avută în vedere și conținutul previziunilor. Dacă sunt publicate,		✓	Societatea nu a putut în mod obiectiv să adopte o politică privind previziunile care să stabilească frecvența, perioada și conținutul acestora, dacă să fie făcute publice sau nu, datorită situației economice fluctuante și mai

Prevederile codului privind GUVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
previziunile pot fi incluse numai în rapoartele anuale, semestriale sau trimestriale.			ales a incertitudinilor legate de domeniul de apărare și/sau aeronautic. Rapoartele anuale ale administratorilor și publicate anual în cadrul bugetului de venituri și cheltuieli conțin previziunile și estimările organelor de conducere ale societății în acest sens.
D.4 Regulile adunărilor generale ale acționarilor nu trebuie să limiteze participarea acționarilor la adunările generale și exercitarea drepturilor acestora. Modificările regulilor vor intra în vigoare, cel mai devreme, începând cu următoarea adunare a acționarilor.	✓		
D.5 Auditorii externi vor fi prezenți la adunarea generală a acționarilor atunci când rapoartele lor sunt prezentate în cadrul acestor adunări.	✓		
D.6 Consiliul va prezenta adunării generale anuale a acționarilor o scurta apreciere asupra sistemelor de control intern și de gestiune a riscurilor semnificative, precum și opinii asupra unor chestiuni supuse deciziei adunării generale.	✓		Conform regulamentului CA raportul anual conține o scurtă apreciere a sistemelor de control intern și de gestiune a riscurilor semnificative.
D.7 Orice specialist, consultant, expert sau analist financiar poate participa la adunarea acționarilor în baza unei invitații prealabile din partea Consiliului. Jurnaliștii acreditați pot, de asemenea, să participe la adunarea generală a acționarilor, cu excepția cazului în care Președintele Consiliului hotărăște în alt sens.	✓		
D.8 Rapoartele financiare trimestriale și semestriale vor include informații atât în limba română cât și în limba engleză referitoare la factorii cheie care influențează modificări în nivelul vânzărilor, al profitului operațional, profitului net și al altor indicatori financiari relevanți, atât de la un trimestru la altul cât și de la un an la altul.	✓		Toate raportările financiare sunt publicate atât în limba română, cât și în limba engleză.
D.9 O societate va organiza cel puțin două ședințe/teleconferințe cu analiștii și investitorii în fiecare an. Informațiile prezentate cu aceste ocazii vor fi publicate în secțiunea relații cu investitorii a paginii de internet a societății la data ședințelor/teleconferințelor.	✓		Calendarul financiar prevede organizarea de întâlniri cu analiștii și investitorii în mod special cu ocazia publicării situațiilor financiare anuale (ca material pentru AGOA) și a situațiilor financiare semestriale.
D.10 În cazul în care o societate susține diferite forme de expresie artistică și culturală, activități sportive, activități educative sau științifice și consideră că impactul acestora asupra caracterului inovator și competitivității societății fac parte din misiunea și strategia sa de		✓	Societatea nu a putut adopta și publica o politică de sprijinire a formelor de expresie artistică și culturală, a activităților sportive, educaționale și științifice, datorită situației economice fluctuante și mai ales a

Prevederile codului privind GVERNANȚA CORPORATIVĂ	DA	NU	Motivul pentru neconformitate/Detalii
dezvoltare, va publica politica cu privire la activitatea sa în acest domeniu.			<p>incertitudinilor legate de domeniul de apărare și/sau aeronautic.</p> <p>Cu toate acestea Societatea dezvolta un program constant de implicare in activitatile educationale prin sprijinirea unui ciclu complet (clasele 9-12) liceal de invatamant dual in cadrul Colegiu Tehnic Carol I, specializarea: Strungar; Liceul Tehnologic I.C. Bratianu, specializările: Frezor-Rabotor-Mortezor și Mecanic de Mecanica Fină; Liceul Tehnologic Dinicu Golescu, specializarea: Operator la mașini comandă numerică; Colegiul Tehnic Aeronautică Henri Coandă, specializarea: Mecanic aeronavesi prin colaborarea in activitati de cercetare dezvoltare Facultatea de Știința și Ingineria Materialelor din cadrul universitatii politehnice Bucuresti.</p>

SITUAȚIILE FINANCIARE INDIVIDUALE PENTRU ANUL 2022

Situația individuală a poziției financiare

Valoarea Imobilizarilor corporale a crescut cu valoarea utilajelor in curs de aprovizionare:

- a) Masina de debitat KASTO TWIN
- b) Utilaj rectificare KELLENBERGER
- c) Centru de prelucrare OKK
- d) 2 Strunguri YCM.

Cheltuielile cu amortizarea au crescut, cu 272.900 lei fata de 31.12.2021, ca urmare a punerii in functiune a unor echipamente necesare in procesul de productie.

Avand in vedere contextul economic actual si ca urmare a majorarii preturilor la materii prime si materiale, costurile cu aprovizionarea acestor produse au crescut, avand impact pe tot fluxul de productie.

TMB analizeaza incontinuu stocurile cu miscare lenta si fara miscare, astfel ca in acest an, a rezultat un impact pe venituri aferent reversarii provizionului, constituit in anul 2021.

Desi materiile prime si materialele intra in gestiune la un pret mai mare, valoarea totala a stocurilor s-a diminuat fata de perioada anterioara.

Referitor la creantele comerciale, acestea au inregistrat o crestere fata de aceeași perioada a anului 2021 in principal datorita situatiei contractelor in executare si implicit a livrarilor efectuate in a doua jumatate a lunii decembrie 2022 si incasate ulterior sfarsitului de an fiscal 2023.

Activele contractuale s-au mentinut aproximativ la acelasi nivel ca anul trecut. Activele contractuale sunt sumele brute datorate de clienti, aferente contractelor care se afla in curs de desfasurare, pentru care costurile suportate si profiturile recunoscute (minus pierderile recunoscute) depasesc valoarea totala facturata din contractul respectiv.

In conformitate cu Hotararea AGEA nr. 2/28.04.2022 TBM in TRIM II, a achizitionat titluri de stat (plasamente sigure) in valoare de 5.880.000 lei, acestea se regasesc la active financiare pe termen scurt.

Imprumuturile pe termen lung reflecta contractele de leasing pe care Societatea le are incheiate in vederea asigurarii planului de investitii iar imprumuturile pe termen scurt cuprind sumele aferente capitalului de lucru, precum si partea aferenta contractelor de leasing pe termen scurt.

Situația individuală a profitului și a pierderii

Cifra de afaceri la 31.12.2022: 139.161.607 RON (inclusiv cu impact previzionat IFRS15) a depășit nivelul bugetat de 133.901.139 RON

În timp ce în anul 2021, creșterea cifrei de afaceri depășea, cu aproximativ 50% creșterea prețurilor la materiile prime, în anul 2022 nu s-au putut ajusta prețurile de vânzare la realitatea economică, datorită lipsei revizirii HG 126/21.09.2022 privind ajustarea prețurilor contractelor de achiziție produse/servicii ale contractelor sectoriale și ale Acordurilor Cadru atribuite în domeniile apărării și securității.

Prin urmare societatea a trebuit să realizeze lucrările de întreținere pentru programul NATO cu prețurile negociate în anul 2020.

În vederea limitării impactului creșterii cheltuielilor activității de exploatare, managementul a asigurat creșterea cifrei de afaceri conform capacității neocupate, măsura care nu a putut elimina/diminua semnificativ escaladarea înregistrată de rata inflației și creșterea exponențială a prețului utilitatilor, volatilitatea cursului de schimb, creșterea dobânzilor.

Managementul resurselor umane a asigurat în anul 2022 o diminuare totală a fondului de salarii de 1.77% care a rezultat în urma diminuării numărului de angajați și acordarea de bonusuri sau creșteri salariale conform cu procesul de evaluare performanțe.

În continuare este de actualitate Decizia internă nr. 376 / 01.09.2021 pentru limitarea creșterii cheltuielilor cu personalul prin sistarea angajărilor pentru posturile vacante. Totuși rulajul de personal pe posturile ocupate a fost adresat prin angajari.

Majoritatea conturilor de cheltuieli cu aprovizionarea, cu prestarile de servicii, au avut o creștere de cel puțin 10% comparativ cu anul 2021.

De asemenea o creștere semnificativă s-a înregistrat la cheltuielile aferente utilitatilor, 58% față de anul 2021.

Alte elemente ale rezultatului global

Variația pe acest element este data de câștigul actuarial aferent planului de beneficii determinate, în valoare de 67.444 RON.

Situația individuală a modificărilor capitalului propriu

Capitalul propriu la 31.12.2022 a crescut cu 1.78%, față de aceeași perioadă a anului trecut.

Situația individuală a fluxurilor de trezorerie

În anul 2022, Societatea a depus la BRD – Groupe Societe Generale, cu titlu de depozit, sume în valoare de 9.000.000 lei. Această sumă are ca destinație probabilă asigurarea fondurilor proprii în vederea demarării proiectului de dezvoltare în întreținerea motoarelor civile. În anul 2023 se dorește continuarea asigurării acestor fonduri până la echivalentul a 6.000.000 Eur.

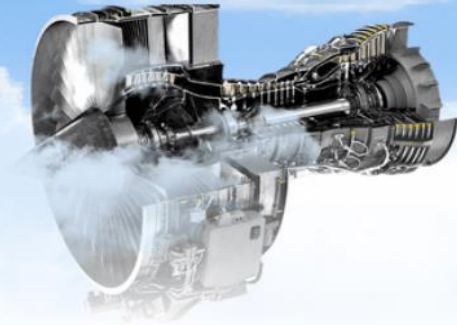
În conformitate cu Hotărârea AGEA nr. 2/28.04.2022 TBM în TRIM II, a achiziționat titluri de stat (plasamente sigure) în valoare de 5.880.000 lei, acestea se regăsesc la active financiare pe termen scurt.

Mediul economic și informațiile din piață sunt monitorizate și analizate continuu pentru a documenta deciziile Societății cu privire la determinarea celei mai favorabile destinații a depozitelor, având în vedere și evoluția dobânzilor de referință dar și a previziunilor referitoare la inflație.



TURBOMECANICA

TURBOMECANICA
QUALITY. CAPABILITY. FLEXIBILITY



**SITUAȚII FINANCIARE
PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2022**

**ÎNTOCMITE ÎN CONFORMITATE CU
ORDINUL MINISTERULUI FINANȚELOR PUBLICE 2844/2016,
PENTRU APROBAREA REGLEMENTARILOR CONTABILE CONFORME CU
STANDARDELE INTERNATIONALE DE RAPORTARE FINANCIARA,
cu modificările și clarificările ulterioare**

CUPRINS

SITUAȚIA REZULTATULUI GLOBAL LA 31 DECEMBRIE 2022.....	4
SITUAȚIA POZITIE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2022.....	5
SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR LA 31 DECEMBRIE 2022	6
SITUAȚIA MODIFICĂRILOR CAPITALURILOR PROPRII.....	7
NOTE EXPLICATIVE LA SITUAȚIILE FINANCIARE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2022	8
DECLARAȚIA CONDUCERII	58

SITUAȚIA REZULTATULUI GLOBAL LA 31 DECEMBRIE 2022

	Nota	31 decembrie 2022 RON	31 decembrie 2021 RON
Venituri din contracte cu clientii	4	139.161.607	131.331.165
Variația stocurilor de produse finite și în curs de execuție		(1.397.289)	2.242.607
Materii prime, materiale și utilități	5	(48.016.004)	(41.843.823)
Beneficiile și salariile angajaților	6	(52.742.599)	(53.408.568)
Cheltuieli cu amortizarea activelor	11, 12	(11.154.177)	(10.977.081)
Alte cheltuieli operaționale	7	(10.744.195)	(9.491.455)
Alte venituri operaționale	7	2.144.011	1.349.869
Costuri financiare	8	(3.000.113)	(2.036.616)
Venituri financiare	8	824.690	108.129
Alte castiguri și pierderi, net	9	(1.636.849)	(3.070.518)
Profit înainte de impozitare		13.439.082	14.203.709
Impozitul pe profit	10	(1.249.939)	(2.454.482)
Profitul anului		12.189.143	11.749.227
Alte venituri globale, nete de impozit:			
<i>Elemente care vor fi reclasificate în contul de profit și pierdere</i>		-	-
<i>Elemente care nu vor fi reclasificate în contul de profit și pierdere:</i>			
Castig actuarial aferent planului de beneficii determinate, net de impozit	22	67.444	534.442
Alte venituri globale totale		67.444	534.442
Rezultatul global al anului		12.256.587	12.283.669
Rezultat pe acțiune:	27		
(RON / acțiune)		0,0335	0,0323

Situațiile financiare au fost aprobate de către Consiliul de Administrație și au fost autorizate pentru a fi emise la 23 martie 2023.

CLAUDIA ANGHEL,
 Director Economic-Comercial

RADU VIEHMANN,
 Director General

SITUAȚIA POZITIE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 2022

	Nota	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
		RON	RON
ACTIVE			
Active pe termen lung:			
Imobilizari corporale	11	61.375.822	63.583.402
Imobilizari necorporale	12	435.158	938.549
Alte active		6.000	6.000
Total active pe termen lung		61.816.980	64.527.951
Active circulante:			
Stocuri	13	55.658.919	59.341.922
Creante comerciale	15	28.706.415	20.270.368
Active contractuale	14	12.219.893	11.952.778
Alte creante	16	1.534.620	1.250.786
Alte active curente*	17	3.563.416	1.180.357
Alte active financiare	18	5.880.000	-
Numerar si echivalente de numerar	18	12.043.696	18.961.360
Total active circulante		119.606.959	112.957.571
Total active		181.423.939	177.485.522
CAPITALURI PROPRII SI DATORII			
Capital si rezerve:			
Capital emis	19	36.944.248	36.944.248
Rezerve	20	68.451.765	82.454.086
Rezultat reportat		17.954.675	1.800.021
Actiuni proprii		(599.408)	(599.408)
Total capitaluri proprii		122.751.280	120.598.947
Datorii pe termen lung:			
Imprumuturi si datorii de leasing	21	1.857.927	2.055.578
Datorii cu impozitul amanat	10	2.050.962	3.989.086
Provizioane	22	813.667	1.485.978
Alte datorii financiare	21	4.627.544	-
Total datorii pe termen lung		9.350.100	7.530.642
Datorii curente:			
Datorii comerciale	23	6.743.521	5.551.518
Imprumuturi si datorii de leasing	21	27.117.137	27.895.049
Impozit profit curent		2.219.617	1.927.794
Provizioane	22	4.295.456	4.798.822
Alte datorii curente	24	8.946.828	9.182.750
Total datorii curente		49.322.559	49.355.933
Total datorii		58.672.659	56.886.575
Total capitaluri proprii si datorii		181.423.939	177.485.522

*Cifrele comparative la 31 decembrie 2021 au fost reclasificate in conformitate cu prezentarea adoptata in 2022. Suma de 1.180.357 RON inclusa la 31 decembrie 2021 in categoria "Alte creante" este acum prezentata separat in categoria "Alte active curente".

Situațiile financiare au fost aprobate de către Consiliul de Administratie și au fost autorizate pentru a fi emise la 23 martie 2023.

CLAUDIA ANGHIEL,
Director Economic-Comercial

RADU VIEHMANN,
Director General

SITUAȚIA FLUXURILOR DE NUMERAR LA 31 DECEMBRIE 2022

		31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Fluxuri de numerar din activități operaționale:			
Profitul net al anului		12.189.143	11.749.227
<i>Ajustari pentru:</i>			
Impozit pe profit	10	1.249.939	2.454.482
Cheltuieli cu amortizarea activelor	11, 12	11.154.177	10.977.081
Constituire /(Reversare) Provizion pentru creanțe	15	(28.281)	101.480
Constituire /(Reversare) Provizion pentru stocuri și active contractuale	13	806.336	2.727.590
Miscări în alte provizioane	22	(1.095.386)	180.498
Pierdere neta din vanzarea de mijloace fixe	11, 12	96.507	102.305
Costuri financiare	8	3.000.113	2.036.616
Alte venituri financiare	8	(824.690)	(108.129)
Venituri din anulare dividende prescrise	7,26	(1.058.809)	-
Castiguri/Pierdere nete(a) din diferente de curs		87.051	(26.976)
Mișcări în capitalul circulant:		25.576.100	30.194.174
(Creștere) creanțe comerciale și alte creanțe		(11.054.156)	(7.686.309)
(Creștere) / descreștere în active contractuale		(267.115)	21.843.262
(Creștere) / descreștere stocuri		2.876.668	(34.682.189)
Creștere/(descreștere) datorii comerciale și alte datorii		662.976	5.014.270
Numerar generat din/ (utilizat în) din activități operaționale		17.794.473	14.683.208
Impozit pe profit platit		(2.909.086)	(2.904.870)
Dobanzi primite		824.690	108.129
Dobanzi plătite		(2.479.307)	(1.821.691)
Numerar net generat din activități operaționale		13.230.770	10.064.776
Fluxuri de numerar din activități de investiții			
Plăți aferente imobilizărilor corporale, inclusiv avansuri pentru imobilizări corporale		(6.951.749)	(2.039.759)
Plăți aferente imobilizărilor necorporale		(995.847)	(666.174)
Plati pentru achiziția activelor financiare		(5.880.000)	-
Încasări din vanzarea imobilizării		54.483	-
Numerar net generat din/(utilizat) în activități de investiții		(13.773.113)	(2.705.933)
Fluxuri de numerar din activități de finanțare:			
Miscarea neta a creditelor bancare	26	(704.507)	8.069.666
Plati aferente obligatiilor din leasing	26	(1.004.707)	(929.858)
Incasari de la alte institutii financiare	21,26	4.627.544	-
Dividende plătite	26	(9.293.651)	(686.082)
Numerar net generat din activități de finanțare		(6.375.321)	6.453.726
Creștere/(Descreștere) neta a numerarului și a echivalentelor de numerar		(6.917.664)	13.812.569
Numerar și echivalente de numerar la începutul anului financiar	18	18.961.360	5.148.791
Numerar și echivalente de numerar la sfârșitul anului	18	12.043.696	18.961.360

Situațiile financiare au fost aprobate de către Consiliul de Administrație și au fost autorizate pentru a fi emise la 23 martie 2023.

CLAUDIA ANGHEL,
Director Economic-Comercial

RADU VIEHMANN,
Director General

**SITUAȚIA MODIFICĂRILOR CAPITALURILOR PROPRII
PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2022**

	Capital social	Rezerve	Rezerve din reevaluare	Rezultat reportat	Total
Sold la 1 ianuarie 2022	36.944.248	35.263.201	47.190.885	1.200.613	120.598.947
Profitul anului	-	-	-	12.189.143	12.189.143
Alte venituri globale:					
Castig actuarial aferent planului de beneficii determinate, net de impozit amanat	-	-	-	67.444	67.444
Total venituri globale	-	-	-	12.256.587	12.256.587
Distribuire dividende in cursul anului (Nota 27)				(10.104.254)	(10.104.254)
Distribuire alte rezerve catre rezultatul reportat (Nota 20)		(13.779.390)		13.779.390	-
Realizarea rezervelor de reevaluare	-	-	(222.931)	222.931	-
Sold la 31 decembrie 2022	36.944.248	21.483.811	46.967.954	17.355.267	122.751.280
	Capital social	Rezerve	Rezerve din reevaluare	Rezultat reportat	Total
Sold la 1 ianuarie 2021	1.024.571.055	55.980.030	47.579.992	(1.019.815.799)	108.315.278
Profitul anului	-	-	-	11.749.227	11.749.227
Alte venituri globale:					
Castig actuarial aferent planului de beneficii determinate, net de impozit amanat	-	-	-	534.442	534.442
Total venituri globale	-	-	-	12.283.669	12.283.669
Realizarea rezervelor de reevaluare	-	-	(389.107)	389.107	-
Acoperirea rezultatului reportat provenit din adoptarea IAS 29 (Nota 19)	(987.626.807)	(20.716.829)	-	1.008.343.636	-
Sold la 31 decembrie 2021	36.944.248	35.263.201	47.190.885	1.200.613	120.598.947

Situațiile financiare au fost aprobate de către Consiliul de Administrație și au fost autorizate pentru a fi emise la 23 martie 2023.

CLAUDIA ANGHEL,
Director Economic-Comercial

RADU VIEHMANN,
Director General

NOTE EXPLICATIVE LA SITUAȚIILE FINANCIARE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2022

1. INFORMAȚII GENERALE

TURBOMECANICA S.A. („Turbomecanica” sau „Societatea”) este o societate comerciala pe actiuni, infiintata in 1975, cu scopul de a produce motoare, ansamble mecanice si echipamente pentru aeronave. Capitalul societatii este privat si actiunile sunt tranzactionate in cadrul Bursei de Valori Bucuresti.

Principalii acționari sunt:

Viehmann Radu - deține 25.91%

Ciorapciu Dana Maria – deține 15.15%

Statul Român prin Autoritatea pentru valorificarea activelor statului - 150 de acțiuni, reprezentând 0,00004%

Alți actionari - dețin 58.94%.

Fazele evolutiei Societatii au fost urmatoarele: 1975-1977 – Fabrica de motoare Bucuresti; 1978-1990 – Intreprinderea Turbomecanica Bucuresti; din 20.11.1990, prin HG 1213, s-a constituit Societatea Comerciala Turbomecanica SA. Dupa 1991, din Turbomecanica SA s-au desprins doua societati comerciale: Aeroteh SA si Micron-Turboteh SA.

Societatea are următoarele fluxuri de venituri:

a. **Intretinerea motoarelor si ansamble mecanice pentru avioane si elicoptere.** Principalele produse intretinute de Societate sunt: motoare Turmo, motoare Viper, modernizare elicoptere Puma, piese schimb pentru motoare Turmo si Viper, piese si motoare pentru Rolls-Royce. Turbomecanica este unicul producator de motoare si furnizor de servicii autorizat MRO cu turbina de gaze si ansamble mecanice pentru aeronave din cadrul industriei romanesti.

b. **Venituri din fabricatia de de componente pentru motoare (aviatie civila/militara)** – entitatea produce sub licentele mentionate mai sus componente pentru vanzare sau pentru utilizare in activitatea de intretinere. De asemenea produce in baza documentatiei tehnice primite de la clienti componente pentru diverse motoare/ansamble mecanice sau pentru domeniul energetic.

c. **Venituri din vânzarea de materiale** –vânzarea de materiale pe care societatea le are pe stoc.

Pentru mai multe detalii privind politicile de recunoaștere a veniturilor, consultați **nota 3**.

Principalii clienti ai Societatii sunt pe piata interna – Ministerul Apararii si IAR Barsov, dar societatea are totodata tranzactii si cu clienti aflati in Europa.

Evolutia numarului mediu de angajati a fost dupa cum urmeaza:

	2022	2021
Număr mediu angajați	457	501

2. APLICAREA STANDARDELOR INTERNATIONALE NOI SI REVIZUITE DE RAPORTARE FINANCIARĂ

2.1 Modificări ale politicilor contabile și adoptarea IFRS-urilor revizuite/modificate

Politicile contabile adoptate sunt în concordanță cu cele din exercițiul financiar precedent, cu excepția următoarelor amendamente ale standardelor IFRS care au fost adoptate de Societate la 1 ianuarie 2022:

- **IFRS 3 Combinări de întreprinderi; IAS 16 Imobilizări corporale; IAS 37 Provizioane, datorii contingente și active contingente, precum și proiectul pentru îmbunătățiri anuale 2018-2020 (amendamente)**
Modificările intră în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau după 1 ianuarie 2022, fiind permisă adoptarea anticipată. IASB a emis amendamente la standardele IFRS, după cum urmează:
 - **IFRS 3 Combinări de întreprinderi** (amendamente) actualizează o referință în IFRS 3 la versiunea anterioară a Cadrului conceptual de raportare financiară al IASB la versiunea actuală emisă în 2018, fără a modifica semnificativ cerințele contabile pentru combinările de întreprinderi.
 - **IAS 16 Imobilizări corporale** (amendamente) interzice unei entități să deducă din costul imobilizărilor corporale orice încasări din vânzarea de bunuri produse în timp ce respectivul activ este adus în locația și în condițiile necesare pentru ca acesta să poată funcționa conform deciziei conducerii. În schimb, o entitate recunoaște astfel de venituri din vânzări și costurile cu vânzarea în contul de profit sau pierdere.

2. APLICAREA STANDARDELOR INTERNATIONALE NOI SI REVIZUITE DE RAPORTARE FINANCIARĂ (continuare)

2.1 Modificări ale politicilor contabile și adoptarea IFRS-urilor revizuite/modificate (continuare)

- **IAS 37 Provizioane, Datorii Contingente și Active Contingente** (amendamente) specifică ce costuri include o entitate în determinarea costului îndeplinirii unui contract pentru a determina dacă un contract este oneros. Conform amendamentelor costurile care se referă direct la un contract de furnizare de bunuri sau servicii includ atât costuri incrementale cât și o alocare a costurilor direct legate de activitățile contractuale.
- **Îmbunătățirile anuale 2018-2020** fac modificări minore la IFRS 1 Adoptarea pentru prima dată a standardelor internaționale de raportare financiară, IFRS 9 Instrumente financiare, IAS 41 Active biologice și exemplele ilustrative care însoțesc IFRS 16 Contracte de leasing.

Modificările nu au avut impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

- **IFRS 16 Contracte de leasing-Covid 19 Concesiuni de chirie aferente după 30 iunie 2021 (amendamente)**

Amendamentele se aplică perioadelor anuale de raportare care încep la sau după 1 aprilie 2021, cu adoptarea anticipată permisă, inclusiv în situațiile financiare care nu au fost încă autorizate pentru a fi publicate la data emiterii amendamentelor. În martie 2021, prin amendamentele aduse, Consiliul oferă scutire locatarilor de la aplicarea prevederilor IFRS 16 pentru modificările care apar ca o consecință directă a pandemiei covid-19. În urma modificării, soluția practică se aplică acum concesiilor privind chiria pentru care orice reducere a ratelor afectează numai plățile datorate inițial până la sau înainte de 30 iunie 2022, cu condiția să fie îndeplinite celelalte condiții de aplicare a măsurii practice.

Modificările nu au avut impact asupra situațiilor financiare ale Societății .

2.2 Standarde emise, dar care nu sunt încă în vigoare și nu au fost adoptate anticipat

- **IFRS 17: Contracte de asigurare**

Standardul este în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau după 1 ianuarie 2023, cu adoptarea anticipată permisă, cu condiția ca entitatea să aplice, de asemenea, IFRS 9 Instrumente financiare la sau înainte de data la care aplică pentru prima dată IFRS 17. Acesta este un nou standard de contabilitate pentru contractele de asigurare, care acoperă recunoașterea, măsurarea și cerințe de prezentare. IFRS 17 se aplică tuturor tipurilor de contracte de asigurare emise, precum și anumitor garanții și instrumente financiare cu participare discreționară. Societatea nu are contracte în domeniul de aplicare al IFRS 17; prin urmare aplicarea acestui standard nu are impact asupra performanței financiare, poziției financiare sau fluxurilor de numerar ale Societății.

2. APLICAREA STANDARDELOR INTERNATIONALE NOI SI REVIZUITE DE RAPORTARE FINANCIARĂ (continuare)

2.2 Standarde emise, dar care nu sunt încă în vigoare și nu au fost adoptate anticipat (continuare)

- **IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare și Declarația practică 2: Prezentarea politicilor contabile (amendamente)**

Amendamentele intră în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau după 1 ianuarie 2023, fiind permisă adoptarea anticipată. Amendamentele oferă îndrumări cu privire la aplicarea raționamentelor de materialitate cu privire la cerințele de prezentare a politicilor contabile. În special, modificările la IAS 1 înlocuiesc cerința de a prezenta politici contabile „semnificative” cu o cerință de a prezenta politici contabile „materiale”. De asemenea, în Declarația practică sunt adăugate îndrumări și exemple ilustrative pentru a ajuta la aplicarea conceptului de materialitate atunci când se fac raționamente cu privire la politicile contabile de prezentat. Conducerea a evaluat ca amendamentul nu va avea un impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

- **IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori: definiția estimărilor contabile (amendamente)**

Amendamentele intră în vigoare pentru perioadele anuale de raportare care încep la sau după 1 ianuarie 2023, cu adoptarea anticipată permisă și se aplică modificărilor politicilor contabile și modificărilor estimărilor contabile care au loc la sau după începutul perioadei respective. Modificările introduc o definiție a estimărilor contabile și anume valorile monetare din situațiile financiare care sunt supuse incertitudinii de măsurare, dacă acestea nu rezultă dintr-o corecție a erorii perioadei anterioare. De asemenea, amendamentele clarifică ce sunt modificările estimărilor contabile și cum diferă acestea de modificările politicilor contabile și corecții de erori. Conducerea a evaluat ca amendamentul nu va avea un impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

- **IAS 12 Impozit pe profit: Impozit amânat aferent activelor și datorii care decurg dintr-o singură tranzacție (amendamente)**

Amendamentele intră în vigoare pentru perioadele anuale care încep la sau după 1 ianuarie 2023, fiind permisă adoptarea anticipată. Amendamentele restrâng domeniul de aplicare și oferă o claritate suplimentară cu privire la excepția de recunoaștere inițială conform IAS 12 și specifică modul în care entitățile ar trebui să contabilizeze impozitul amânat aferent activelor și datorii care decurg dintr-o singură tranzacție, cum ar fi contractele de leasing și obligațiile de restaurare a amplasamentului. Modificările clarifică faptul că, în cazul în care plățile care sting o datorie sunt deductibile din punct de vedere fiscal, este un aspect de judecată, având în vedere legislația fiscală aplicabilă, dacă astfel de deduceri sunt atribuibile în scopuri fiscale datoriei sau activului aferent tranzacției. Conform modificărilor, excepția de recunoaștere inițială nu se aplică tranzacțiilor care, la recunoașterea inițială, dau naștere la diferențe temporare care sunt în egala măsură impozabile și deductibile. Se aplică numai dacă recunoașterea unui activ și a unei datorii de leasing dau naștere la diferențe temporare impozabile și deductibile care nu sunt egale. Conducerea a evaluat ca amendamentul nu va avea un impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

- **IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare: Clasificarea datorii în datorii curente sau datorii pe termen lung (amendamente)**

Amendamentele sunt efective pentru perioadele anuale de raportare care încep la sau după 1 ianuarie 2024, cu adoptarea anticipată permisă și vor trebui aplicate retroactiv în conformitate cu IAS 8. Obiectivul modificărilor este de a clarifica principiile din IAS 1 pentru clasificarea datorii ca fiind curente sau pe termen lung. Amendamentele clarifică semnificația dreptului contractual de a amâna decontarea unei datorii, cerința ca acest drept să existe la sfârșitul perioadei de raportare, faptul că intenția conducerii cu privire la o eventuala decontare nu afectează clasificarea, precum și faptul că opțiunile contrapartidei care ar putea duce la decontare pe baza de instrumente de capitaluri proprii nu nu afectează clasificarea. De asemenea, conform amendamentelor numai clauzele din contractele de împrumut pe care o entitate trebuie să le respecte la sau înainte de data de raportare vor afecta clasificarea unei datorii. De asemenea, sunt necesare prezentări suplimentare de informații pentru datorii pe termen lung reprezentate de contracte de împrumut în care există clauze care trebuie respectate în termen de douăsprezece luni de la perioada de raportare. Amendamentele nu au fost încă aprobate de UE. Conducerea este în curs de evaluare a efectului pe care aceste amendamente la standardele și interpretările existente îl pot avea asupra situațiilor financiare ale Societății în perioada inițială de aplicare.

- **IFRS 16 Contracte de leasing: Datoria din leasing într-un contract de tip vânzare și preluare înapoi în leasing (amendamente)**

Amendamentele intră în vigoare pentru perioadele anuale de raportare care încep la sau după 1 ianuarie 2024, cu adoptarea anticipată permisă. Modificările sunt menite să îmbunătățească cerințele pe care un vânzător-locatar le folosește în măsurarea datorii din leasing care decurg dintr-o tranzacție de vânzare și preluare înapoi în leasing conform IFRS 16, în timp ce nu modifică contabilizarea contractelor de leasing care nu au legătură cu tranzacțiile de vânzare și preluare înapoi în leasing. În special, vânzătorul-locatar determină „plăți de leasing” sau „plăți de leasing revizuite” în așa fel încât locatarul-vânzător să nu recunoască nicio sumă din câștigul sau pierderea care are legătură cu dreptul de utilizare pe care îl păstrează. Aplicarea acestor cerințe nu împiedică vânzătorul-locatar să recunoască, în contul profit sau pierdere, orice câștig sau pierdere legată de încetarea parțială sau totală a unui contract de leasing. Un vânzător-locatar aplică modificarea retroactiv, în conformitate cu IAS 8, tranzacțiilor de vânzare și preluare înapoi în leasing încheiate după data aplicării inițiale, fiind începutul perioadei anuale de raportare în care o entitate a aplicat pentru prima dată IFRS 16. Amendamentele nu au fost încă aprobate de UE. Conducerea este în curs de evaluare a efectului pe care aceste amendamente la standardele și interpretările existente îl pot avea asupra situațiilor financiare ale Societății în perioada inițială de aplicare.

2. APLICAREA STANDARDELOR INTERNATIONALE NOI SI REVIZUITE DE RAPORTARE FINANCIARĂ (continuare)

2.2 Standarde emise, dar care nu sunt încă în vigoare și nu au fost adoptate anticipat (continuare)

- **Amendamente la IFRS 10 Situații financiare consolidate și IAS 28 Investiții în asociații și asocieri în participație:** vânzarea sau contribuția de active între un investitor și asociatul sau asocierea în participație
Modificările abordează o neconcordanță cunoscută între cerințele din IFRS 10 și cele din IAS 28, în ceea ce privește vânzarea sau aportul de active între un investitor și asociatul sau asocierea în participație. Principala consecință a modificărilor este că un câștig sau o pierdere este recunoscut/(ă) atunci când o tranzacție implică o afacere. Un câștig sau o pierdere parțială este recunoscută atunci când o tranzacție implică active care nu constituie o afacere, chiar dacă aceste active sunt găzduite într-o filială. În decembrie 2015, IASB a amânat data intrării în vigoare a acestei modificări pe termen nelimitat, în așteptarea rezultatului proiectului său de cercetare privind metoda punerii în echivalență. Amendamentele nu au fost încă aprobate de UE. Conducerea a evaluat ca amendamentul nu va avea un impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

Societatea anticipează că adoptarea acestor noi standarde și modificări la standardele existente nu vor avea un impact semnificativ asupra situațiilor financiare ale Societății în perioada de aplicare inițială.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE

Principalele politici contabile aplicate la întocmirea acestor situații financiare sunt prezentate mai jos. Aceste politici au fost aplicate consecvent în toți anii prezenți, dacă nu se specifică altfel.

Declaratia de conformitate

Situațiile financiare individuale au fost întocmite în conformitate cu Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, cu modificarile si clarificarile ulterioare.

Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016, cu modificarile ulterioare, este în conformitate cu Standardele Internationale de Raportare Financiara (IFRS) adoptate de Uniunea Europeana, cu exceptia IAS 21 Efectele variatiei cursurilor de schimb valutar cu privire la moneda functionala, a prevederilor IAS 20 Contabilitatea subventiilor guvernamentale cu privire la recunoasterea veniturilor din certificate verzi, cu exceptia IFRS 15 Venituri din contractele cu clientii cu privire la veniturile din taxe de conectare la rețeaua de distribuire.

Aceste exceptii nu au impact asupra situațiilor financiare ale Societății.

Bazele întocmirii

Situațiile financiare individuale au fost întocmite pe baza costului istoric, cu excepția imobilizărilor corporale care sunt evaluate la valoarea reevaluată, după cum este descris în politicile contabile de mai jos. Costul istoric este în general bazat pe valoarea justă a contraprestății efectuate în schimbul activelor.

Situațiile financiare sunt prezentate în lei românești („RON”) și toate valorile sunt rotunjite la cel mai apropiat RON, cu excepția cazului în care este indicat altfel.

Principiul continuității activității

Situațiile financiare ale Societății au fost întocmite pe baza principiului continuității activității care presupune ca Societatea să își va putea desfășura activitatea curentă în perioada viitoare. Anul 2022 a fost dominat de conflictul dintre Rusia și Ucraina. În acest context, Societatea nu a fost direct afectată de conflict, ci indirect, urmare a creșterii prețurilor la materii prime și materiale, energie și gaz. Pentru a evalua aplicabilitatea acestei ipoteze, Conducerea Societății a analizat previziunile privind fluxurile de numerar ce rezultă din translația relațiilor comerciale existente și viitoare. Pe baza acestei analize, ce au avut în vedere și contextul economic actual, conducerea consideră ca Societatea va putea continua să își desfășoare activitatea în perioada viitoare și, prin urmare, aplicarea principiului continuității activității în întocmirea situațiilor financiare este justificat.

În 2022, Societatea a înregistrat profit net în valoare de 12.189.143 RON (2021:11.749.227 RON). Societatea este în prezent dependentă de activitatea cu doi clienți locali principali. Cifra de afaceri cu acești clienți pentru 2022 reprezintă 81,3 % din cifra de afaceri totală a Societății. Cu toate acestea, conducerea Societății consideră ca acest aspect nu constituie un impediment, având în vedere natura specializată a serviciilor furnizate precum și existența de comenzi încheiate cu acești parteneri pentru perioadele următoare, care îi asigură suficiente venituri. De asemenea, Societatea intenționează să înceapă să își dezvolte activitatea în industria civilă, și în acest sens are în vedere o serie de investiții semnificative în perioadele viitoare.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Active și datorii pe termen scurt și pe termen lung

Societatea prezintă active și datorii în situația poziției financiare pe baza clasificării termen scurt / termen lung. Un activ este curent atunci când:

- se așteaptă să fie realizat sau intenționat să fie vândut sau consumat în ciclul normal de funcționare
- este deținut în principal în scopul tranzacționării
- se așteaptă să fie realizat în termen de douăsprezece luni de la perioada de raportare sau
- constituie numerar și echivalente de numerar, cu excepția cazului în care este restricționată schimbarea sau utilizarea acestuia pentru decontarea unei datorii pe o perioadă de cel puțin douăsprezece luni după perioada de raportare

Toate celelalte active sunt clasificate ca imobilizate.

O datorie este pe termen scurt atunci când:

- se așteaptă să fie achitată în ciclul normal de funcționare
- este deținută în principal în scopul tranzacționării
- urmează să fie decontată în termen de douăsprezece luni de la perioada de raportare sau
- nu există niciun drept necondiționat de a amâna decontarea datoriei pentru cel puțin douăsprezece luni după perioada de raportare

Activele și datoriile cu impozitul amânat sunt clasificate drept active și datorii pe termen lung.

Evaluarea la valoarea justă

Societatea evaluează și recunoaște la valoarea justă anumite active nefinanciare, cum ar fi terenurile, clădirile și echipamentele. De asemenea, valorile juste ale instrumentelor financiare evaluate la cost amortizat sunt estimate în scopul prezentării informațiilor.

Valoarea justă este prețul care ar fi primit pentru a vinde un activ sau plătit pentru a transfera o datorie într-o tranzacție obișnuită între participanții din piață la data evaluării. Evaluarea la valoarea justă se bazează pe prezumția că tranzacția de vânzare a activului sau transferul datoriei are loc fie:

- pe piața principală pentru activ sau datorie, sau
- în absența unei piețe principale, pe cea mai avantajoasă piață pentru activ sau datorie.

Principala sau cea mai avantajoasă piață trebuie să fie accesibilă Societății.

Valoarea justă a unui activ sau a unei datorii este evaluată utilizând ipotezele pe care participanții la piață le-ar folosi atunci când stabilesc prețul activului sau datoriei, presupunând că participanții la piață acționează în interesul lor economic. O evaluare la valoarea justă a unui activ nefinanciar ia în considerare capacitatea unui participant la piață de a genera beneficii economice prin utilizarea activului în cea mai bună utilizare a acestuia sau prin vânzarea acestuia către un alt participant la piață care ar folosi activul în cea mai bună utilizare.

Toate activele și datoriile pentru care valoarea justă este evaluată sau prezentată în situațiile financiare sunt clasificate în cadrul ierarhiei valorii juste, descrise după cum urmează, pe baza celui mai scăzut nivel de intrare care este semnificativ pentru evaluarea la valoarea justă în ansamblu:

- Nivelul 1: prețuri de piață pe piețe active pentru active sau datorii identice
- Nivelul 2: date de intrare altele decât prețurile de piață cotate incluse în nivelul 1, care sunt observabile pentru activ sau datorie, direct, sau indirect.
- Nivelul 3: datele de intrare sunt neobservabile pentru activ sau datorie.

Pentru activele și datoriile care sunt recunoscute în situațiile financiare pe o bază recurentă, Societatea determină dacă au avut loc transferuri între niveluri din ierarhie, reevaluând categorizarea (pe baza datelor de intrare de la nivelul cel mai scăzut, care este semnificativ pentru evaluarea valorii juste ca întreg) la sfârșitul fiecărei perioade de raportare.

Conducerea Societății determină politicile și procedurile atât pentru evaluarea recurentă a valorii juste, cum ar fi terenurile, clădirile, și echipamentele, cât și pentru evaluarea nerecurrentă, cum ar fi activele deținute pentru vânzare din operațiuni întrerupte, dacă este cazul.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Evaluarea la valoarea justă (continuare)

Evaluatorii externi sunt implicați în evaluarea activelor semnificative, cum ar fi terenuri, clădiri și echipamente. Implicarea evaluatorilor externi este decisă anual de către conducere. Criteriile de selecție includ cunoștințe de piață, reputație, independență și dacă sunt menținute standardele profesionale.

La fiecare dată de raportare, conducerea analizează mișcările valorilor activelor și pasivelor care trebuie reevaluate conform politicilor Societății, verificând principalele date de intrare aplicate în cea mai recentă evaluare și evaluând modificările din evaluarea anterioară.

În scopul prezentării de informații cu privire la valoarea justă, Societatea a stabilit clase de active și datorii pe baza naturii, caracteristicilor și riscurilor activului sau datoriei și a nivelului ierarhiei valorii juste, după cum s-a explicat mai sus.

Recunoașterea veniturilor

IFRS 15 "Venituri din contracte cu clienții" a introdus un model cuprinzător pentru recunoașterea și măsurarea veniturilor. Veniturile sunt recunoscute atunci când clientul dobândește controlul asupra bunurilor sau serviciilor prestate, la suma care reflectă prețul pe care se așteaptă compania să îl primească în schimbul acestor bunuri sau servicii.

Informațiile cu privire la raționamentele, estimările și ipotezele contabile semnificative referitoare la veniturile din contractele cu clienții sunt prezentate în secțiunea *Raționamente, estimări și ipoteze contabile semnificative* la finalul acestei note.

Societatea are următoarele fluxuri de venituri:

a. **Fabricația motoarelor și ansamblelor mecanice pentru avioane și elicoptere.** Principalele produse realizate de Societate sunt: motoare Turmo, motoare Viper, modernizare elicoptere Puma, piese schimb pentru motoare Turmo și Viper, piese și motoare pentru Rolls-Royce. Turbomecanica este unicul producător de motoare cu turbina de gaze și ansamble mecanice pentru aeronave din cadrul industriei românești.

Veniturile sunt înregistrate pe baza unui contract aprobat între părți, părțile fiind angajate să își îndeplinească obligațiile respective. Drepturile și condițiile de plată ale fiecărei părți pot fi ușor identificate. Termenele de plată sunt de la 10 zile după livrarea bunurilor. Contractele au substanță comercială și este probabil că entitatea va colecta contravaloarea la care are dreptul în schimbul bunurilor sau serviciilor transferate clientului.

Obligațiile de execuție se referă la obligații de execuție distincte reprezentate de fabricarea motoarelor și a ansamblelor mecanice pentru aeronave și elicoptere satisfăcute pe măsura ce se prestează serviciile.

Prețul tranzacției este suma contraprestației la care o entitate se așteaptă să aibă dreptul în schimbul transferului de bunuri promise către un client, cu excepția acelor sume colectate în numele unor terțe părți (de exemplu, unele taxe de vânzare). Acestea includ sume fixe, după cum s-a convenit între părți. Atât condițiile contractului, cât și practicile comerciale obișnuite ale entității trebuie luate în considerare pentru a determina prețul tranzacției. Contractele menționează distinct prețul pentru fiecare echipament livrat. Se presupune, de asemenea, că bunurile vor fi transferate către client conform promisiunii în conformitate cu contractul de vânzare.

IFRS 15 presupune ca prețul tranzacției să fie alocat fiecărei obligații de executare identificate în contract pe baza relativă a prețului de vânzare independent. Nu există dificultăți în alocarea prețului, deoarece acestea sunt în mod clar atribuibile și negociate la încheierea contractului.

Pentru contractele cu pret fix, Societatea recunoaște veniturile pe măsura realizării producției, evaluând stadiul de finalizare al proiectelor. Societatea transferă controlul asupra unui bun sau a unui serviciu în timp și, prin urmare, îndeplinește o obligație de execuție și recunoaște veniturile în timp, deoarece execuția Societății creează sau îmbunătățește un activ pe care îl controlează clientul, pe măsura ce activul este creat sau îmbunătățit. Stadiul de finalizare este determinat, utilizând metoda pe baza de input, în funcție de costurile contractuale efectuate până la sfârșitul perioadei de raportare, sub forma de procent din costul total estimat pentru fiecare contract.

În cazul în care rezultatul unui contract nu poate fi estimat în mod fiabil, veniturile contractului sunt recunoscute doar în linie cu costurile contractului care sunt probabil să fie recuperabile. Atunci când rezultatul unui contract de servicii poate fi estimat în mod fiabil și este probabil ca respectivul contract să fie profitabil, profitul prevăzut este înregistrat proporțional cu gradul de execuție pe parcursul duratei contractului. În cazul în care este probabil ca totalul costurilor contractului să depășească veniturile totale ale contractului, pierderea estimată este înregistrată drept cheltuială, în conformitate cu IAS 37 Provizioane, datorii contingente și active contingente.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Recunoașterea veniturilor (continuare)

Societatea prezintă ca active contractuale sumele brute datorate de clienți, aferente contractelor care se afla în curs de desfășurare, pentru care costurile suportate și profiturile recunoscute (minus pierderile recunoscute) depășesc valoarea totală facturată din contractul respectiv. În cazul în care facturile emise depășesc costurile suportate plus profiturile recunoscute (mai puțin pierderile recunoscute), sumele brute datorate clienților sunt prezentate ca datorii aferente contractelor.

b. Venituri din serviciile de reparații la motoarele și ansamblele mecanice pentru avioane și elicoptere – entitatea oferă servicii de reparații la turbinele vândute Ministerului Apărării

Veniturile sunt înregistrate pe baza unui contract aprobat între părți, părțile fiind angajate să își îndeplinească obligațiile respective. Drepturile și condițiile de plată ale fiecărei părți pot fi ușor identificate. Termenele de plată sunt de la 10 zile după livrarea bunurilor. Contractele au substanță comercială și este probabil că entitatea va colecta contravaloarea contravaloarea la care are dreptul în schimbul bunurilor sau serviciilor transferate clientului.

Obligațiile de execuție se referă la obligații de execuție distincte reprezentate de reparații aferente motoarelor pentru aeronave și elicoptere satisfăcute pe măsura ce se presetează serviciile.

Prețul tranzacției este suma contraprestației la care o entitate se așteaptă să aibă dreptul în schimbul prestării serviciilor de reparații. Acesta include sume fixe, după cum s-a convenit între părți. Atât condițiile contractului, cât și practicile comerciale obișnuite ale entității trebuie luate în considerare pentru a determina prețul tranzacției. Contractele menționează distinct prețul pentru fiecare reparație. Se presupune, de asemenea, că bunurile vor fi transferate către client conform promisiunii în conformitate cu contractul de vânzare.

IFRS 15 presupune ca prețul tranzacției să fie alocat fiecărei obligații de executare identificate în contract pe baza relativă a prețului de vânzare independent. Nu există dificultăți în alocarea prețului, deoarece acestea sunt în mod clar atribuibile și negociate la încheierea contractului.

Pentru contractele cu pret fix, Societatea recunoaște veniturile pe măsura prestării serviciilor, evaluând stadiul de finalizare al proiectelor. Societatea transferă controlul asupra unui bun sau a unui serviciu în timp și, prin urmare, îndeplinește o obligație de execuție și recunoaște veniturile în timp, deoarece execuția Societății creează sau îmbunătățește un activ pe care îl controlează clientul, pe măsura ce activul este creat sau îmbunătățit. Stadiul de finalizare este determinat, utilizând metoda pe baza de intrări, în funcție de costurile contractuale efectuate până la sfârșitul perioadei de raportare, sub forma de procent din costul total estimat pentru fiecare contract.

În cazul în care rezultatul unui contract nu poate fi estimat în mod fiabil, veniturile contractului sunt recunoscute doar în linie cu costurile contractului care sunt probabil să fie recuperabile. Atunci când rezultatul unui contract de servicii poate fi estimat în mod fiabil și este probabil că respectivul contract să fie profitabil, profitul prevăzut este înregistrat proporțional cu gradul de execuție pe parcursul duratei contractului. În cazul în care este probabil ca totalul costurilor contractului să depășească veniturile totale ale contractului, pierderea estimată este înregistrată drept cheltuielă, în conformitate cu IAS 37 Provizioane, datorii contingente și active contingente.

Societatea prezintă ca active contractuale sumele brute datorate de clienți, aferente contractelor care se afla în curs de desfășurare, pentru care costurile suportate și profiturile recunoscute (minus pierderile recunoscute) depășesc valoarea totală facturată din contractul respectiv. În cazul în care facturile emise depășesc costurile suportate plus profiturile recunoscute (mai puțin pierderile recunoscute), sumele brute datorate clienților sunt prezentate ca datorii aferente contractelor.

c. Venituri din vânzarea de materiale, marfuri, produse reziduale și alte servicii prestate

Veniturile sunt înregistrate pe baza unui contract aprobat între părți, părțile fiind angajate să își îndeplinească obligațiile respective. Drepturile și condițiile de plată ale fiecărei părți pot fi ușor identificate. Termenele de plată sunt de la 10 zile după livrarea bunurilor. Contractele au substanță comercială și este probabil că entitatea va colecta contravaloarea contravaloarea la care are dreptul în schimbul bunurilor sau serviciilor transferate clientului.

Obligațiile de execuție se referă la obligații de execuție distincte reprezentate de vânzare de material satisfăcute la momentul livrării.

Prețul tranzacției este suma contraprestației la care o entitate se așteaptă să aibă dreptul în schimbul transferului de bunuri promise către un client, cu excepția acelor sume colectate în numele unor terțe părți (de exemplu, unele taxe de vânzare). Acestea includ sume fixe, după cum sa convenit între părți. Atât condițiile contractului, cât și practicile comerciale obișnuite ale entității trebuie luate în considerare pentru a determina prețul tranzacției. Contractele menționează distinct prețul pentru fiecare material vândut. Se presupune, de asemenea, că bunurile vor fi transferate către client conform promisiunii în conformitate cu contractul de vânzare.

IFRS 15 presupune ca prețul tranzacției să fie alocat fiecărei obligații de executare identificate în contract pe baza relativă a prețului de vânzare independent. Nu există dificultăți în alocarea prețului, deoarece acestea sunt în mod clar atribuibile și negociate la încheierea contractului. Entitatea recunoaște veniturile în conformitate cu acordurile stabilite la momentul livrării.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Recunoașterea veniturilor (continuare)

Pentru activitățile prestate, mai sus menționate la punctele a și b, Societatea acorda clienților săi garanții de bună execuție pentru o perioadă ce variază între 12 și 18 luni. Acestea intră în aria de aplicabilitate a IAS 37 întrucât:

- a. garanțiile conform contractului oferă clientului asigurarea că produsul va funcționa;
- b. garanțiile nu oferă servicii suplimentare decât asigurarea că bunul va funcționa conform specificațiilor convenite;
- c. clienții nu au opțiunea de a cumpăra garanția separat.

Prin urmare, aceste garanții nu reprezintă obligații de executare disticte, ci trebuie recunoscute ca și provizioane în conformitate cu IAS 37.

Creanțe comerciale

Creanțele comerciale sunt recunoscute la prețul de tranzacționare determinat în conformitate cu IFRS 15. Ulterior, acestea sunt evaluate la cost amortizat folosind metoda dobânzii efective, mai puțin provizioanele pentru pierderi. Societatea evaluează, la fiecare dată a bilanțului, cerința unor provizioane pentru deprecierea creanțelor comerciale. Atunci când se evaluează pierderea de credit preconizată (denumită în continuare „ECL”), societatea folosește informații anticipate rezonabile și acceptabile, care se bazează pe ipoteze pentru viitoarele variații ale diverștilor factori economici și modul în care acești factori se vor afecta reciproc. Probabilitatea de nerambursare constituie o dată de intrare cheie în evaluarea ECL. Probabilitatea de nerambursare este o estimare a probabilității de neplată pe un orizont de timp dat, al cărui calcul include date istorice, ipoteze și așteptări privind condițiile viitoare.

Contracte de leasing

Societatea evaluează la începutul contractului dacă un contract este sau conține o componentă de leasing. Adică, dacă contractul conferă dreptul de a controla utilizarea unui activ identificat pentru o perioadă de timp în schimbul unei contraprestații.

Societatea ca locatar

i) Active cu drept de utilizare

Societatea recunoaște activele cu drept de utilizare la data începerii contractului de leasing (adică data la care activul suport este disponibil pentru utilizare). Activele cu drept de utilizare sunt prezentate în situația poziției financiare la valoarea justă la data reevaluării, mai puțin orice depreciere cumulată și pierderi din depreciere și ajustate pentru orice reevaluare a datoriilor de leasing. Costul inițial al activelor cu drept de utilizare include suma datoriilor de leasing recunoscute, costurile inițiale directe suportate și plățile de leasing efectuate la sau înainte de data de începere minus orice stimulente de leasing permise.

Activele cu drept de utilizare sunt amortizate liniar pe perioadă mai scurtă dintre durata contractului și durata de viață utilă estimată a activelor.

Dreptul de utilizare a activelor se referă la mașinile închiriate care sunt amortizate pe o perioadă de 3 ani, precum și echipamentelor în leasing care sunt amortizate pe o perioadă între 3-20 ani.

Activele cu drept de utilizare sunt, de asemenea, supuse deprecierii. A se consulta politicile contabile din nota 3 Deprecierea activelor nefinanciare.

ii) Datorii de leasing

La data începerii contractului de leasing, Societatea recunoaște datoriile de leasing evaluate la valoarea actualizată a plăților de leasing care urmează să fie efectuate pe durata contractului de leasing. Plățile de leasing includ plăți fixe minus orice stimulente de leasing de primit, plăți variabile de leasing care depind de un indice sau o rată și sume care se așteaptă să fie plătite în baza garanțiilor de valoare reziduală. Plățile de leasing includ, de asemenea, prețul de exercitare a unei opțiuni de cumpărare, în mod rezonabil sigur de exercitat de către Societate și plăți de penalități pentru rezilierea contractului de leasing, dacă perioada de leasing reflectă exercitarea de către Societate a opțiunii de reziliere.

Plățile variabile de leasing care nu depind de un indice sau o rată sunt recunoscute drept cheltuieli în perioada în care are loc evenimentul sau condiția care declanșează plata.

La calcularea valorii actuale a plăților de leasing, Societatea folosește rata de împrumut incrementală la data de începere a leasingului, deoarece rata dobânzii implicite în leasing nu este ușor de determinat. După data începerii contractului, valoarea datoriilor de leasing este mărită pentru a reflecta acumularea dobânzilor și redusă cu plățile de leasing efectuate. În plus, valoarea contabilă a datoriilor de leasing este reevaluată dacă există o modificare a perioadei de leasing, o modificare a plăților de leasing (de exemplu, modificări ale plăților viitoare rezultate dintr-o modificare a unui indice sau a ratei utilizate pentru a determina astfel de plăți de leasing) sau o modificare a evaluării unei opțiuni de cumpărare a activului suport.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Contracte de leasing (continuarea)

iii) Contractele de leasing pe termen scurt și leasingurile de active cu valoare redusă

Societatea aplică scutirea de la recunoașterea leasingului pe termen scurt la contractele sale de leasing pe termen scurt (de exemplu, acele leasinguri care au un termen de leasing de 12 luni sau mai puțin de la data începerii și nu conțin o opțiune de cumpărare). Se aplică, de asemenea, scutirea de la recunoașterea activelor cu valoare redusă pentru leasingul de echipamente care sunt considerate a fi de valoare mică. Plățile de leasing la contractele de leasing pe termen scurt și leasingul de active cu valoare redusă sunt recunoscute drept cheltuieli pe bază liniară pe durata contractului de leasing.

Tranzacții în valută

Moneda funcțională și de prezentare

Elementele incluse în situațiile financiare sunt evaluate utilizând moneda mediului economic primar în care operează entitatea („moneda funcțională”). Situațiile financiare sunt prezentate în LEI, care este moneda funcțională a Turbomecanica SA și, de asemenea, moneda de prezentare.

Tranzacții și solduri

Tranzacțiile în valută sunt convertite în moneda funcțională utilizând cursurile de schimb la data tranzacțiilor. Câștigurile și pierderile din cursul de schimb valutar rezultate din decontarea acestor tranzacții și din conversia activelor și datorii monetare exprimate în valută la cursul de schimb de la sfârșitul anului sunt recunoscute în general în contul de profit și pierdere.

Câștigurile și pierderile valutare sunt prezentate în situația rezultatului global pe o bază netă în cadrul altor pierderi / (câștiguri) valutare nete.

Elementele nemonetare care sunt evaluate la valoarea justă într-o monedă străină sunt convertite utilizând cursurile de schimb la data la care a fost determinată valoarea justă. Diferențele de conversie asupra activelor și pasivelor contabilizate la valoarea justă sunt raportate ca parte a câștigului sau pierderii valorii juste.

Cursurile de schimb utilizate sunt 1 EUR = 4,9474 RON și 1 USD = 4,6346 RON, curs mediu 2022 1 EUR = 4,9315 RON (2021: 1 EUR =4,981 RON și 1 USD =4,3707, curs mediu 1 EUR=4,9204).

Costurile cu împrumuturile

Împrumuturile sunt recunoscute inițial la valoarea justă, net de costurile de tranzacție suportate. Împrumuturile sunt ulterior evaluate la cost amortizat. Orice diferență între încasări (net de costurile de tranzacționare) și valoarea răscumpărării este recunoscută în contul de profit și pierdere pe perioada împrumuturilor utilizând metoda dobânzii efective. Comisiunile plătite cu crearea facilităților de împrumut sunt recunoscute drept costuri de tranzacționare aferente împrumutului, în măsura în care este probabil ca o parte sau întreaga facilitate să fie trasă. În acest caz, comisionul este amânat până când tragerea are loc. În măsura în care nu există dovezi că este probabil ca o parte din sau întreaga facilitate să fie trasă, comisionul este capitalizat ca plată în avans pentru serviciile de lichiditate și amortizat pe perioada facilității la care se referă.

Împrumuturile sunt scoase din bilanț atunci când obligația specificată în contract este îndeplinită, anulată sau expiră. Diferența dintre valoarea contabilă a unei datorii financiare care a fost stinsă sau transferată către o altă parte și contraprestația plătită, inclusiv orice active nemonetare transferate sau datorii asumate, este recunoscută în contul de profit și pierdere ca alte venituri sau costuri financiare. Împrumuturile sunt clasificate ca datorii curente, cu excepția cazului în care societatea are dreptul necondiționat de a amâna decontarea datoriei pentru cel puțin 12 luni după perioada de raportare.

Beneficiile angajaților

Pe parcursul desfășurării normale a activității, Societatea plătește statului român, în numele angajaților săi, contribuțiile pentru pensii, sănătate și somaj. Cheltuielile cu aceste plăți se înregistrează în profit sau pierdere în aceeași perioadă cu cheltuielile salariale aferente.

Totii angajații Societății sunt contribuabili ai planului de pensii al statului român.

Societatea își rasplătește angajații cu beneficii de pensionare conform contractului colectiv de muncă. Pentru acest plan de pensii determinat, costul beneficiilor este stabilit folosind metoda unitatilor de credit proiectate, iar evaluările actuariale sunt realizate la fiecare dată a bilanțului. Compania recunoaște toate câștigurile și pierderile aferente planurilor de beneficii imediat în alte venituri globale și toate cheltuielile legate de planul de beneficii în cheltuieli cu personalul în contul de profit și pierdere.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Beneficiile angajatilor (continuare)

Valoarea curenta a obligatiilor de pensionare depinde de un numar de factori care sunt stabiliti actuarial folosind un numar de ipoteze. Ipotezele folosite pentru stabilirea costului net (a venitului) pentru pensii include rata de actualizare, nivelul anticipat al inflatiei si rata estimata de crestere a salariului. Orice schimbare a acestor ipoteze va afecta valoarea contabila a obligatiilor de pensionare.

Societatea stabileste rata de actualizare corespunzatoare la sfarsitul fiecarui an. Aceasta este rata dobanzii care ar trebui folosita pentru a stabili valoarea prezenta a viitoarelor iesiri de numerar estimate a fi necesare pentru decontarea obligatiilor de pensionare.

La stabilirea ratei de actualizare corespunzatoare, Societatea ia in considerare ratele de dobanda dobanzii aferente obligatiunilor guvernamentale de inalta calitate care sunt exprimate in moneda in care beneficiile vor fi platite, si care au termeni de scadenta aproape egali cu termenii obligatiei de pensii aferente. Alta ipoteza importanta avute in vedere se bazeaza pe conditiile actuale ale pietei.

Beneficii pentru terminarea contractului de munca

Beneficiile pentru terminarea contractului de munca se pot plati atunci cand contractul de angajare este incetat de catre Societate inainte de data normala de pensionare sau ori de cate ori un angajat accepta plecarea voluntara in schimbul acestor beneficii. Societatea recunoaste beneficiile pentru terminarea contractului de munca atunci cand aceasta se angajeaza evident fie sa rezilieze contractele de munca ale angajatilor actuali conform unui plan oficial detaliat fara posibilitatea realista de abandonare a acestuia; sau sa ofere beneficii pentru terminarea contractului de munca drept rezultat al unei oferte facute pentru a incuraja plecarea voluntara. Beneficiile datorate la mai mult de 12 luni dupa perioada de raportare sunt actualizate la data de raportare.

Impozitarea

Cheltuielile cu impozitul pe profit reprezinta suma impozitelor de platit in mod curent, precum si a impozitelor pe profit amanate.

Impozitul curent

Impozitul platibil in mod curent se bazeaza pe profitul impozabil realizat in decursul anului. Profitul impozabil difera fata de profitul raportat in declaratia rezultatului global din cauza elementor de venituri sau cheltuieli ce sunt impozabile sau deductibile in alti ani, precum si datorita elementelor care nu sunt niciodata impozabile sau deductibile. Datoria Societatii privind impozitul pe profit curent este determinata folosind ratele de impozitare care au fost promulgate sau in mare masura adoptate pana la sfarsitul perioadei de raportare.

Impozitul amanat

Impozitul amanat se recunoaste pe baza diferentelor temporare dintre valoarea contabila a activelor si a datoriilor din situatiile financiare si baza fiscala corespunzatoare folosita in calculul profitului impozabil, datoriile privind impozitul amanat sunt in general recunoscute pentru toate diferentele temporare impozabile.

Creantele privind impozitul amanat sunt in general recunoscute pentru toate diferentele temporare deductibile in masura in care este probabil ca profiturile impozabile, fata de care creanta privind impozitul amanat se poate utiliza, vor fi disponibile. Nu se recunosc creante sau datorii privind impozitul amanat in cazul in care diferenta temporara este generata de recunoasterea initiala a fondului comercial sau de recunoasterea initiala a unui activ sau a unei datorii intr-o tranzactie care nu reprezinta o combinatie de intreprinderi si la momentul tranzactiei nu afecteaza nici profitul contabil, nici profitul impozabil (pierderea fiscala).

Valoarea contabila a activelor la care se aplica impozitul amanat este revizuita la finalul fiecarei perioade de raportare si redusa pana la limita la care nu mai este probabil ca vor fi suficiente profituri impozabile incat sa permita recuperarea integrala sau partiala a activelor.

Actiunile si datoriile privind impozitul amanat sunt masurate la nivelul impozitelor ce sunt presupuse a fi aplicate in perioada la care este stabilita recuperarea datoriei sau realizarea activului, bazandu-ne pe nivelul impozitelor (si al legilor fiscale) ce au intrat in vigoare sau urmeaza a intra in vigoare pana la sfarsitul perioadei de raportare. Masurarea activelor si datoriilor privind impozitul amanat reflecta consecintele in materie de impozite ce ar urma sa decurga din felul in care Societatea preconizeaza, la sfarsitul perioadei de raportare, sa recupereze sau sa deconteze valoarea contabila a activelor si datoriilor sale.

Impozitul anual curent si amanat

Impozitul curent si cel amanat sunt recunoscute in contul de profit sau pierdere cu exceptia cazului in care ele se refera la elemente ce sunt recunoscute in alte rezultate globale sau direct in capitalul propriu, caz in care impozitul curent si cel amanat sunt de asemenea recunoscute in alte venituri rezultate globale, respectiv, capitalul propriu.

Impozitul pe profit pentru anul incheiat la 31 decembrie 2022 a fost 16% (31 decembrie 2021: 16%).

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Numerar și echivalente de numerar

Numerarul și echivalentele de numerar includ numerar disponibil, depozite deținute la cerere la instituții financiare, alte investiții pe termen scurt, extrem de lichide, cu scadențe inițiale de trei luni sau mai puțin, care sunt ușor convertibile în sume cunoscute de numerar și care sunt supuse unui risc nesemnificativ a modificării valorii, precum și descoperit de cont bancar. Descoperitul de cont este prezentat în cadrul împrumuturilor drept datorii pe termen scurt în situația poziției financiare.

Imobilizari corporale

Imobilizarile corporale utilizate în activitatea de producție sau pentru furnizarea de bunuri sau servicii, sau în scopuri administrative sunt prezentate în situația poziției financiare la valoarea justă la data reevaluării mai puțin amortizarea și orice pierderi cumulate din depreciere acumulate ulterior. Reevaluarile sunt realizate suficient de frecvent pentru a asigura ca valoarea justă a activului reevaluat nu se deosebește semnificativ de valoarea contabilă. Deprecierea acumulată la data reevaluării este eliminată cu valoarea contabilă brută a activului, iar valoarea netă a activului este înlocuită de la valoarea reevaluată acestuia.

Orice surplus din reevaluare este înregistrat la alte elemente ale rezultatului global și, astfel, creditat în rezerva din reevaluarea activelor de la capitalurile proprii, cu excepția măsurii în care acesta reia o reducere din reevaluarea aceluiasi activ recunoscută anterior în contul de profit și pierdere și, în acest caz, creșterea este recunoscută în contul de profit și pierdere. Un deficit din reevaluare este recunoscut în contul de profit și pierdere, cu excepția cazului în care compensează un surplus existent pentru același activ, recunoscut în rezerva din reevaluarea activelor.

Excedentul de reevaluare este transferat în rezultatul raportat, pe măsura ce activele sunt cedate / casate.

Imobilizarile corporale în curs de execuție ce urmează a fi utilizate în producție sau administrativ sunt evaluate la cost minus orice pierderi cumulate din depreciere. Costurile includ onorariile profesionale și, pentru activele eligibile, costurile îndatorării capitalizate în conformitate cu politicile contabile ale Societății. Astfel de active sunt clasificate la categoriile respective de imobilizări corporale atunci când sunt terminate sau gata de utilizare pentru scopul în care au fost prevăzute. Deprecierea acestor active, pe aceeași bază ca și alte active aflate în proprietate, începe atunci când activele sunt disponibile pentru utilizare în maniera dorită de conducere.

Imobilizari corporale

Duratele de amortizare utilizate pentru imobilizarile corporale sunt:

Cladiri	10-50 ani
Instalatii si echipamente tehnologice	3-20 ani
Mobilier si aparatura birotica	3-15 ani
Terenurile nu se amortizeaza.	

Amortizarea este recunoscută pentru a aloca sistematic costul activului minus valoarea reziduală pe întreaga sa durată de viață, folosindu-se metoda liniară. Duratale de viață utile estimate, valorile reziduale și metoda de amortizare sunt revizuite la finalul fiecărei perioade de raportare, orice modificare a acestora fiind contabilizată prospectiv.

Activele deținute în baza unui contract de leasing sunt amortizate pe durata lor de viață utilă pe aceeași bază ca și activele deținute în proprietate sau pe perioada contractului de leasing dacă aceasta din urmă este mai scurtă.

Un element de imobilizare corporală nu mai este recunoscut ca urmare a cedării sau atunci când nu mai sunt așteptate beneficii economice viitoare din utilizarea în continuare a activului. Orice câștig sau pierdere rezultând din cedarea sau casarea unui element de imobilizare corporală este determinat ca diferență dintre încasările din vânzări și valoarea contabilă a activului și este recunoscut în profitul sau pierderea Societății.

Imobilizari necorporale

Imobilizari necorporale achizitionate separat

Imobilizările necorporale cu durată de viață utilă determinată și care sunt achiziționate separat sunt raportate la cost minus orice amortizare acumulată ulterioară și orice pierderi din depreciere acumulate. Amortizarea este calculată liniar pe durata de viață utilă estimată a acestora. Durata de viață utilă estimată și metoda de amortizare sunt revizuite la sfârșitul fiecărei perioade anuale de raportare, efectul oricăror modificări ale estimării fiind contabilizat pe o bază prospectivă. Imobilizarile necorporale cu durate de viață utilă nedefinite, care sunt achiziționate separat, sunt contabilizate la cost minus pierderi cumulate din depreciere.

Duratele de amortizare utilizate pentru imobilizarile necorporale sunt:

Alte imobilizări necorporale	1-10 ani
------------------------------	----------

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Imobilizari necorporale (continuare)

Derecunoasterea imobilizarilor necorporale

O imobilizare necorporala este derecunoscuta la cedare sau atunci cand nu se mai preconizeaza nici un fel de beneficii economice viitoare din utilizarea sau cedarea sa. Castigurile sau pierderile rezultate din derecunoasterea unei imobilizari necorporale, evaluate ca diferenta dintre incasarile nete din vanzare si valoarea contabila a activului, sunt recunoscute in contul de profit si pierdere atunci cand activul este derecunoscut.

Deprecierea imobilizarilor corporale si necorporale, altele decat fondul comercial

La finalul fiecărei perioade de raportare Societatea revizuieste valorile contabile ale imobilizarilor corporale si necorporale ale sale pentru a stabili daca exista vreun indiciu ca acele active s-au depreciat. Daca exista un astfel de indiciu, se estimeaza valoarea recuperabila a activului pentru a stabili marimea deprecierei (daca exista). Acolo unde nu este posibila estimarea valorii recuperabile a unui activ individual, Societatea estimeaza valoarea recuperabila a unitatii generatoare de numerar careia ii apartine activul. Acolo unde poate fi identificata o baza rezonabila si consistenta de alocare, activele corporative sunt, de asemenea, alocate unitatilor individuale care genereaza numerar, sau, daca nu, acestea sunt alocate celui mai mic grup de unitati generatoare de numerar pentru care poate fi identificata o baza rezonabila si consistenta de alocare.

Imobilizarile necorporale cu durate de viata utila nedefinite si imobilizarile necorporale care nu sunt inca disponibile pentru utilizare sunt testate cel putin anual pentru depreciere si ori de cate ori exista un indiciu ca activul ar putea fi depreciat.

Valoarea recuperabila reprezinta cea mai mare valoare dintre valoarea justa minus costurile generate de vanzare si valoarea sa de utilizare. La evaluarea valorii de utilizare, viitoarele fluxuri de numerar estimate sunt actualizate la valoarea lor curenta folosind o rata de actualizare determinata inaintea impozitarii care reflecta evaluarile de piata curente a valorii-timp a banilor si riscurile specifice activului pentru care estimarile aferente fluxurilor de numerar viitoare nu au fost ajustate.

Daca valoarea recuperabila a unui activ (sau unitati generatoare de numerar) este estimata a fi mai mica decat valoarea sa contabila, valoarea contabila a activului (sau a unitatii generatoare de numerar) este redusa la nivelul valorii recuperabile. Deprecierea este recunoscuta imediat in profit sau pierdere, daca activul relevant nu este contabilizat la o valoare reevaluată, caz in care deprecierea este tratata ca reducere a reevaluarii.

Acolo unde deprecierea se reverseaza, valoarea contabila a activului (sau a unitatii generatoare de numerar) este majorata la nivelul noii estimari a valorii sale recuperabile, dar astfel incat valoare contabila crescuta sa nu depaseasca valoarea contabila care ar fi fost stabilita daca nu ar fi fost recunoscuta deprecierea pentru activ (unitatea generatoare de numerar) in anii precedenti. O reversare a unei deprecierei este recunoscuta imediat in profit sau pierdere, exceptand situatia in care activul este contabilizat la valoarea reevaluată, caz in care reversarea deprecierei este tratata ca majorare a reevaluarii.

Stocuri

Stocurile, care includ materii prime, produse finite, semifabricate, productia in curs de executie, sunt evaluate la valoarea cea mai mica dintre cost si valoarea realizabila neta.

Costul stocurilor cuprinde toate costurile aferente achizitiei si prelucrării, precum si alte costuri suportate pentru a aduce stocurile in forma si in locul in care se gasesc. Costul produselor finite si a productiei in curs de executie cuprinde cheltuielile directe aferente productiei, si anume: materiale directe, energie consumata, manopera directa si alte cheltuieli directe de productie, precum si cota cheltuielilor indirecte de productie alocata in mod rational ca fiind legata de fabricatia acestora.

Costurile stocurilor de materii prime sunt stabilite prin metoda costului mediu ponderat. Valoarea realizabila neta reprezinta pretul de vanzare estimat pe parcursul desfasurării normale a activitatii, minus costurile estimate pentru finalizare si costurile estimate necesare efectuării vanzării.

Provizioane

Provizioanele sunt recunoscute atunci cand Societatea are o obligatie actuala (legala sau implicita) ca rezultat al unui eveniment trecut, este probabil ca pentru decontarea obligatiei sa fie necesara o iesie de resurse incorporand beneficii economice si se poate face o estimare fiabila a valorii obligatiei.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Provizioane (continuare)

Valoarea recunoscuta ca provizion este cea mai buna estimare a contravalorii necesare pentru decontarea obligatiei actuale la finalul perioadei de raportare, luand in considerare riscurile si incertitudinile din jurul obligatiei. Atunci cand un provizion este masurat folosind fluxurile de numerar estimate pentru a deconta obligatia actuala, valoarea contabila a acestuia este valoarea actuala a acelor fluxuri de numerar (daca efectul valorii-timp a banilor este semnificativ).

Atunci cand se asteapta ca unele sau toate beneficiile economice necesare pentru a deconta un provizion sa fie recuperate de la terti, creanta este recunoscuta ca activ daca este aproape sigur ca rambursarea va fi primita si ca valoarea creantei poate fi evaluata in mod fiabil.

Contracte cu titlu oneros

Obligatiile actuale generate conform contractelor cu titlu oneros sunt recunoscute si evaluate ca provizioane. Se considera ca un contract oneros exista acolo unde Societatea are un contract conform caruia costurile inevitabile pentru indeplinirea obligatiilor contractuale depasesc beneficiile economice estimate a fi generate de contract.

Restructurari

Un provizion de restructurare este recunoscut atunci cand Societatea a dezvoltat un plan oficial detaliat pentru restructurare si a generat o asteptare justificata celor afectati ca restructurarea va fi realizata prin demararea implementarii respectivului plan de restructurare sau prin comunicarea principalelor caracteristici ale acestuia celor care vor fi afectati de procesul de restructurare. Masurarea unui provizion de restructurare include doar cheltuielile directe generate de restructurare, care sunt acele valori care sunt obligatoriu generate de restructurare si nu sunt asociate cu activitatile in curs de desfasurare ale Societatii.

Garantii

Provizioanele pentru costurile estimate ale obligatiilor de garantie conform legislatiei locale a vanzarii bunurilor sunt recunoscute la data vanzarii produselor relevante, la cea mai buna estimare facuta de directori in ceea ce priveste cheltuielile necesare pentru a deconta obligatia Societatii.

Datorii comerciale și de altă natură

Aceste sume reprezintă datorii pentru bunuri și servicii furnizate Societății înainte de sfârșitul exercițiului financiar care sunt neachitate. Sumele nu sunt garantate și sunt de obicei plătite în termen de 30 de zile de la recunoaștere. Datoriile comerciale și de altă natură sunt prezentate ca datorii pe termen scurt, cu excepția cazului în care plata nu este datorată în termen de 12 luni de la perioada de raportare. Ele sunt recunoscute inițial la valoarea justă și ulterior evaluate la cost amortizat utilizând metoda dobânzii efective. În această categorie sunt incluse și datoriile necomerciale precum TVA și contribuțiile sociale recunoscute la cea mai bună estimare a cheltuielilor necesare pentru decontarea obligației actuale la sfârșitul perioadei de raportare.

Active și datorii financiare

Activele financiare si creantele financiare sunt recunoscute atunci cand Societatea devine parte in prevederile contractuale ale instrumentului.

Active financiare

Recunoașterea și evaluarea inițială

Activele financiare sunt clasificate, la recunoașterea inițială, ca fiind evaluate ulterior la costul amortizat, valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (OCI) și la valoarea justă prin contul de profit și pierdere.

Clasificarea activelor financiare la recunoașterea inițială depinde de caracteristicile contractuale ale fluxului de numerar al activului financiar și de modelul de afaceri al entității pentru gestionarea acestora. Cu excepția creanțelor comerciale care nu conțin o componentă de finanțare semnificativă sau pentru care societatea a aplicat avantajul practic, societatea evaluează inițial un activ financiar la valoarea sa justă plus, în cazul unui activ financiar care nu este la valoarea justă prin contul de profit și pierdere, costurile de tranzacționare. Creanțele comerciale care nu conțin o componentă de finanțare semnificativă sau pentru care societatea a aplicat avantajul practic sunt evaluate la prețul de tranzacționare.

Pentru ca un activ financiar să fie clasificat și evaluat la costul amortizat sau la valoarea justă prin OCI, acesta trebuie să dea naștere la fluxuri de numerar care sunt „exclusiv plăți de principal și dobânzi (SPPI)” din suma principală restantă. Această evaluare este denumită testul SPPI și se efectuează la nivel de instrument. Activele financiare cu fluxuri de numerar care nu sunt SPPI sunt clasificate și evaluate la valoarea justă prin contul de profit și pierdere, indiferent de modelul de afaceri.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Active și datorii financiare (continuare)

Modelul de afaceri al societății pentru gestionarea activelor financiare se referă la modul în care își gestionează activele financiare pentru a genera fluxuri de numerar. Modelul de afaceri stabilește dacă vor rezulta fluxuri de numerar din colectarea fluxurilor de numerar contractuale, vânzarea activelor financiare sau ambele. Activele financiare clasificate și evaluate la cost amortizat sunt deținute în cadrul unui model de afaceri cu scopul de a deține active financiare pentru a încasa fluxuri de numerar contractuale, în timp ce activele financiare clasificate și evaluate la valoarea justă prin OCI sunt deținute în cadrul unui model de afaceri cu obiectivul de a deține pentru colectarea fluxurilor de numerar contractuale și de a vinde.

Evaluarea ulterioară

În scopul evaluării ulterioare, activele financiare sunt clasificate în patru categorii:

1. Active financiare la cost amortizat
2. Active financiare la valoarea justă prin OCI cu reciclarea câștigurilor și pierderilor acumulate (instrumente de datorie)
3. Active financiare desemnate la valoarea justă prin OCI fără reciclarea câștigurilor și pierderilor acumulate la derecunoaștere (instrumente de capitaluri proprii)
4. Active financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierdere

Active financiare la cost amortizat (instrumente de datorie)

Activele financiare la cost amortizat sunt ulterior evaluate utilizând metoda dobânzii efective (EIR) și sunt supuse deprecierii. Câștigurile și pierderile sunt recunoscute în contul de profit și pierdere atunci când activul este derecunoscut, modificat sau depreciat. Metoda dobânzii efective este o metodă de calcul al costului amortizat al unui instrument financiar și de alocare a dobânzii pe perioada relevantă.

Activele financiare ale Societății la cost amortizat includ creanțele comerciale, alte creante și active contractuale, precum și alte active financiare (titlurile de stat).

Societatea nu deține active financiare la valoarea justă prin OCI sau contul de profit și pierdere.

Derecunoaștere

Activele financiare sunt derecunoscute atunci când drepturile de a primi fluxuri de numerar din activele financiare au expirat sau au fost transferate și Societatea a transferat în mod substanțial toate riscurile și beneficiile asupra proprietății.

Depreciere

Societatea recunoaște un provizion pentru pierderile de credit preconizate (ECL) pentru toate instrumentele de datorie care nu sunt deținute la valoarea justă prin contul de profit și pierdere. ECL se bazează pe diferența dintre fluxurile de numerar contractuale datorate în conformitate cu contractul și toate fluxurile de numerar pe care Societatea se așteaptă să le primească, actualizate la o aproximare a ratei dobânzii efective inițiale.

Pentru creanțele comerciale și activele contractuale, Societatea aplică o abordare simplificată în calcularea ECL. Prin urmare, Societatea nu urmărește modificările riscului de credit, ci recunoaște un provizion de pierdere bazat pe ECL pe întreaga durată de viață la fiecare dată de raportare.

Societatea a efectuat o evaluare la sfârșitul anului și nu există nicio diferență semnificativă în aplicarea modelului ECL și a politicii contabile actuale prin permiterea creanțelor mai vechi de 270 de zile.

Creșterea semnificativă a riscului de credit

În evaluarea dacă riscul de credit al unui instrument financiar a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială, Societatea compară riscul de apariție a unui caz de nerambursare a instrumentului financiar la data raportării cu riscul apariției unui caz de nerambursare a instrumentului financiar la data recunoașterii inițiale. În efectuarea acestei evaluări, Societatea ia în considerare atât informațiile cantitative, cât și calitative, care sunt rezonabile și acceptabile, inclusiv experiența istorică și informațiile anticipative care sunt disponibile fără costuri sau eforturi nejustificate. Informațiile anticipative luate în considerare includ perspectivele viitoare ale industriilor în care își desfășoară activitatea debitorii societății, obținute din rapoarte ale experților economici, de la analiști financiari, organisme guvernamentale, grupuri de reflecție relevante și alte organizații similare, precum și luarea în considerare a diverselor surse externe de informații economice prezente și previzionate care se referă la operațiunile de bază ale societății.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Active și datorii financiare (continuare)

Creșterea semnificativă a riscului de credit

În special, se iau în considerare următoarele informații atunci când se evaluează dacă riscul de credit a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială:

- o deteriorare semnificativă reală sau preconizată a ratingului de credit extern (dacă este disponibil) sau intern al instrumentului financiar;
- deteriorarea semnificativă a indicatorilor pieței externe ai riscului de credit pentru un anumit instrument financiar
- modificări negative existente sau prognozate în condițiile comerciale, financiare sau economice care se așteaptă să provoace o scădere semnificativă a capacității debitorului de a-și îndeplini obligațiile;
- o deteriorare semnificativă reală sau preconizată a rezultatelor operaționale ale debitorului;
- creșteri semnificative ale riscului de credit aferent altor instrumente financiare ale aceluiași debitor; și
- o schimbare negativă reală sau preconizată în mediul de reglementare, economic sau tehnologic al debitorului care are ca rezultat o scădere semnificativă a capacității debitorului de a-și îndeplini obligațiile.

Indiferent de rezultatul evaluării de mai sus, Societatea considera că riscul de credit este redus deoarece cea mai mare parte a soldului de creanțe al societății constă din doi clienți principali care sunt deținuți de stat, perioada medie de încasare este de 20 de zile, deci este limitat riscul pierderilor semnificative din credite.

În ciuda celor de mai sus, Societatea presupune că riscul de credit al unui instrument financiar nu a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială dacă se stabilește că instrumentul financiar are un risc de credit scăzut la data raportării. Se constată că un instrument financiar are un risc de credit redus dacă:

1. instrumentul financiar are un risc redus de nerambursare;
2. debitorul are o capacitate puternică de a-și îndeplini obligațiile contractuale privind fluxul de numerar pe termen scurt; și
3. modificările nefavorabile ale condițiilor economice și de afaceri pe termen mai lung pot, dar nu neapărat, reduce capacitatea debitorului de a-și îndeplini obligațiile contractuale privind fluxurile de numerar.

Societatea consideră că un activ financiar are un risc de credit scăzut atunci când activul are un rating de credit extern de grad de investiție în conformitate cu definiția înțeleasă la nivel global, sau dacă un rating extern nu este disponibil, activul are un rating intern de „performanță”. Performanța înseamnă că contrapartida are o poziție financiară puternică și nu există sume scadente.

Pentru contractele de garanție financiară, data la care Societatea devine parte la angajamentul irevocabil este considerată a fi data recunoașterii inițiale în scopul evaluării instrumentului financiar pentru depreciere. Atunci când evaluează dacă a existat o creștere semnificativă a riscului de credit de la recunoașterea inițială a unui contract de garanție financiară, Societatea ia în considerare modificările riscului ca debitorul specificat să nu mai respecte contractul.

Societatea nu are contracte de garanție financiară.

Societatea monitorizează în mod regulat eficiența criteriilor utilizate pentru a identifica dacă a existat o creștere semnificativă a riscului de credit și le revizuieste, după caz, pentru a se asigura că criteriile pot identifica o creștere semnificativă a riscului de credit înainte ca suma să devină scadentă.

Definiția nerambursării

Societatea consideră următoarele ca fiind un eveniment de nerambursare în scopuri de gestionare internă a riscului de credit, deoarece experiența istorică indică faptul că activele financiare care îndeplinesc oricare dintre următoarele criterii nu sunt, în general, recuperabile:

- atunci când există o încălcare a legilor financiare de către debitor; sau
- informațiile dezvoltate intern sau obținute din surse externe indică faptul că este puțin probabil ca debitorul să își plătească în totalitate creditorii, inclusiv Societatea (fără a lua în considerare garanțiile deținute de Societate).

Indiferent de analiza de mai sus, Societatea consideră că există o probabilitate limitată de nerambursare pentru clienții existenți, întrucât, după cum s-a menționat mai sus, există o concentrație ridicată de doi clienți de stat, numărul mediu de zile de încasare este de 22 de zile, nu au existat cazuri de nerambursare în ultimii ani și sunt puține șanse să apară, deoarece clienții sunt deținuți de stat și acționează în industria de apărare.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Active și datorii financiare (continuare)

Active financiare depreciate ca urmare a riscului de credit

Un activ financiar este depreciat ca urmare a riscului de credit atunci când au avut loc unul sau mai multe evenimente care au un impact negativ asupra fluxurilor de numerar viitoare estimate ale celui activ financiar. Dovezi că un activ financiar este depreciat ca urmare a riscului de credit includ date observabile despre următoarele evenimente:

- a. dificultăți financiare semnificative ale emitentului sau ale împrumutatului;
- b. o încălcare a contractului, cum ar fi o nerambursare sau un eveniment restant;
- c. creditorul împrumutatului, din motive economice sau contractuale legate de dificultatea financiară a împrumutatului, a acordat împrumutatului o concesiune pe care creditorul nu ar lua-o altfel în considerare;
- d. devine probabil ca împrumutatul să intre în faliment sau într-o altă formă de reorganizare financiară; sau
- e. dispariția unei piețe active pentru acel activ financiar din cauza dificultăților financiare.

Politica de derecunoaștere

Societatea anulează un activ financiar atunci când există informații care indică faptul că debitorul se află într-o dificultate financiară severă și nu există o perspectivă realistă de recuperare, de exemplu, atunci când debitorul a fost pus în lichidare sau a intrat în procedura falimentului sau în cazul creanțelor comerciale, atunci când sumele sunt scadente de peste trei ani, oricare dintre acestea apare mai devreme. Activele financiare anulate pot fi supuse în continuare activităților de executare în conformitate cu procedurile de recuperare ale Societății, în funcție de opinia consultanților juridici, dacă este cazul. Orice recuperări efectuate sunt recunoscute în contul de profit și pierdere în cadrul liniei Alte câștiguri sau pierderi.

Evaluarea și recunoașterea pierderilor de credit preconizate

Evaluarea pierderilor de credit preconizate este o funcție a probabilității de nerambursare, a pierderii în caz de nerambursare (adică a mărimii pierderii dacă există o nerambursare) și a expunerii la riscul de nerambursare. Evaluarea probabilității de nerambursare și a pierderii în caz de nerambursare se bazează pe date istorice ajustate prin informații anticipative, așa cum este descris mai sus. În ceea ce privește expunerea la riscul de nerambursare, pentru activele financiare, aceasta este reprezentată de valoarea contabilă brută a activelor la data raportării; pentru contractele de garanție financiară, expunerea include suma trasă la data raportării, împreună cu orice alte sume suplimentare așteptate a fi trasate în viitor până la data implicită determinată pe baza tendinței istorice, înțelegerea societății cu privire la nevoile specifice de finanțare viitoare ale debitorilor și alte informații relevante anticipative.

Pentru activele financiare, pierderea de credit preconizată este estimată ca diferența dintre toate fluxurile de numerar contractuale care sunt datorate Societății în conformitate cu contractul și toate fluxurile de numerar pe care Societatea se așteaptă să le primească, actualizate la rata efectivă inițială a dobânzii. Pentru o creanță de leasing, fluxurile de numerar utilizate pentru determinarea pierderilor de credit preconizate sunt în concordanță cu fluxurile de numerar utilizate la evaluarea creanței de leasing în conformitate cu IFRS 16.

Pentru un contract de garanție financiară, deoarece Societatea este obligată să efectueze plăți numai în caz de nerambursare a debitorului în conformitate cu condițiile instrumentului garantat, provizionul pentru pierderea preconizată reprezintă plățile așteptate da rambursat titularului pentru o pierdere de credit pe care o suportă minus sumele pe care Societatea se așteaptă să le primească de la titular, debitor sau orice altă parte.

Dacă Societatea a evaluat provizionul pentru pierderi pentru un instrument financiar la o valoare egală cu ECL pe întreaga durată de viață în perioada de raportare anterioară, dar determină la data curentă de raportare că nu mai sunt îndeplinite condițiile pentru ECL pe întreaga durată de viață, Societatea evaluează provizionul pentru pierderi la o sumă egală cu ECL pe o perioadă de 12 luni la data de raportare curentă, cu excepția activelor pentru care a fost utilizată abordarea simplificată.

Societatea recunoaște un câștig sau o pierdere din depreciere în contul de profit și pierdere pentru toate instrumentele financiare cu o ajustare corespunzătoare a valorii contabile a acestora printr-un cont de provizioane pentru pierderi, cu excepția investițiilor în instrumente de datorie care sunt evaluate la FVTOCI, pentru care provizioanele pentru pierderi sunt recunoscute în alte elemente ale rezultatului global și acumulate în rezerva de reevaluare a investiției, și nu reduce valoarea contabilă a activului financiar în situația poziției financiare.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Active și datorii financiare (continuare)

Derecunoașterea activelor financiare

Societatea derecunoaște un activ financiar numai atunci când expiră drepturile contractuale asupra fluxurilor de numerar din activ sau când transferă activul financiar și, în mod substanțial, toate riscurile și beneficiile asupra proprietății activului către o altă entitate. În cazul în care Societatea nu transferă și nu reține în mod substanțial toate riscurile și beneficiile proprietății și continuă să controleze activul transferat, Societatea recunoaște interesul reținut în activ și o datorie asociată pentru sumele pe care ar trebui să le achite. Dacă Societatea reține în mod substanțial toate riscurile și beneficiile aferente dreptului de proprietate asupra unui activ financiar transferat, Societatea continuă să recunoască activul financiar și, de asemenea, recunoaște un împrumut garantat pentru încasările primite.

La derecunoașterea unui activ financiar evaluat la costul amortizat, diferența dintre valoarea contabilă a activului și suma contraprestației primite și a creanței este recunoscută în contul de profit și pierdere. În plus, la derecunoașterea unei investiții într-un instrument de datorie clasificat la FVTOCI, câștigul sau pierderea acumulată anterior în rezerva de reevaluare a investițiilor este reclasificată în contul de profit și pierdere. În schimb, la derecunoașterea unei investiții într-un instrument de capitaluri proprii pe care Societatea a ales-o la recunoașterea inițială pentru evaluarea la FVTOCI, câștigul sau pierderea acumulată anterior în rezerva de reevaluare a investițiilor nu este reclasificată în contul de profit și pierdere, ci este transferată în venituri reportate.

Datorii financiare

Recunoașterea și evaluarea inițială

Datoriile financiare sunt clasificate, la recunoașterea inițială, drept datorii financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierdere, credite și împrumuturi, datorii sau instrumente derivate desemnate ca instrumente de acoperire într-un mecanism de acoperire împotriva riscurilor eficiente, după caz.

Toate datoriile financiare sunt recunoscute inițial la valoarea justă și, în cazul creditelor și împrumuturilor și datoriilor, net de costurile de tranzacționare direct atribuibile.

Datoriile financiare ale Societății includ plăți comerciale și alte datorii și credite și împrumuturi, inclusiv împrumuturi bancare pe termen scurt și împrumuturi de la acționari, și datorii aferente contractelor de leasing.

Evaluarea ulterioară

În scopul evaluării ulterioare, datoriile financiare sunt clasificate în două categorii:

- datorii financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierdere
- datorii financiare la cost amortizat (credite și împrumuturi)

Datorii financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierdere

Datoriile financiare la valoarea justă prin contul de profit și pierdere includ datoriile financiare deținute pentru tranzacționare și datoriile financiare desemnate la recunoașterea inițială la valoarea justă prin contul de profit și pierdere. Datoriile financiare sunt clasificate drept deținute pentru tranzacționare dacă sunt realizate în scopul răscumpărării pe termen scurt. Această categorie include, de asemenea, instrumentele financiare derivate încheiate de societatea, care nu sunt desemnate ca instrumente de acoperire în relații de acoperire, astfel cum sunt definite în IFRS 9, Instrumente financiare. Instrumentele derivate încorporate separate sunt, de asemenea, clasificate ca deținute pentru tranzacționare, cu excepția cazului în care sunt

desemnate ca instrumente de acoperire eficiente. Câștigurile sau pierderile din datoriile deținute pentru tranzacționare sunt recunoscute în situația veniturilor și cheltuielilor. Datoriile financiare desemnate la recunoașterea inițială la valoarea justă prin contul de profit și pierdere sunt desemnate la data inițială a recunoașterii și numai dacă sunt îndeplinite criteriile din IFRS 9, Instrumente financiare.

Societatea nu a desemnat nicio datorie financiară la valoarea justă prin contul de profit și pierdere.

Datorii financiare la cost amortizat (credite și împrumuturi)

Aceasta este categoria cea mai relevantă pentru societate. După recunoașterea inițială, creditele și împrumuturile cu dobândă sunt ulterior evaluate la cost amortizat utilizând metoda ratei dobânzii efective (EIR). Câștigurile și pierderile sunt recunoscute în contul de profit și pierdere atunci când datoriile sunt derecunoscute, precum și prin procesul de amortizare EIR. Costul amortizat se calculează luând în considerare orice reducere sau primă la achiziție, și comisioane sau costuri care fac parte integrantă din EIR. Amortizarea EIR este inclusă drept costuri financiare în situația rezultatului global. Această categorie se aplică, în general, creditelor și împrumuturilor cu dobândă.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Derecunoaștere

O datorie financiară este derecunoscută atunci când obligația aferentă este achitată sau anulată sau expiră. Atunci când o datorie financiară existentă este înlocuită de una de la același creditor în condiții substanțial diferite sau condițiile unei datorii existente sunt modificate în mod substanțial, un astfel de schimb sau modificare este tratat ca derecunoașterea datoriei inițiale și recunoașterea unei noi datorii. Diferența dintre valorile contabile respective este recunoscută în situația veniturilor și cheltuielilor.

Subvenții

Subvențiile reprezintă resurse financiare nerambursabile acordate Societății cu condiția de a îndeplini anumite criterii. În categoria subvențiilor sunt cuprinse subvențiile privind activele și subvențiile privind veniturile.

Subvențiile aferente activelor reprezintă subvenții guvernamentale pentru acordarea cărora principala condiție este că Societatea trebuie să cumpere, să construiască sau să dobândească în alt mod active imobilizate.

Subvențiile aferente veniturilor cuprind subvențiile guvernamentale care nu sunt subvenții aferente activelor.

Subvențiile nu sunt recunoscute până când nu există siguranța rezonabilă că:

- (a) Societatea va respecta condițiile atașate acordării acestora; și
- (b) subvențiile vor fi primite.

Subvențiile pentru active sunt prezentate în situația poziției financiare prin înregistrarea subvenției ca venit în avans, care este apoi recunoscut în profit sau pierdere pe o bază sistematică pe parcursul perioadei de viață utilă a activului.

Subvențiile referitoare la venituri sunt recunoscute ca parte a profitului sau pierderii în cadrul „Altora venituri”, pe măsura înregistrării cheltuielilor aferente. Până la momentul efectuării cheltuielii, subvenția primită este recunoscută ca venit în avans.

Raportarea pe segmente

Un segment este o parte a Societății care se implica în segmente de activitate din care poate obține venituri și înregistra cheltuieli (inclusiv venituri și cheltuieli corespunzătoare tranzacțiilor cu alte părți ale aceleiași entități), ale cărei rezultate operationale sunt urmărite în mod regulat de către conducerea Societății pentru a lua decizii referitoare la resursele ce urmează să fie alocate segmentului și a evalua performanțele acestuia și pentru care sunt disponibile informații financiare distinctive. Informațiile despre segment sunt prezentate cu privire la segmentele de activitate ale companiei și sunt stabilite pe baza structurii de conducere și raportare internă a Societății.

Stabilirea preturilor de decontare între segmente se face pe baze obiective.

Rezultatele, activele și datoriile aferente unui segment includ elemente ce pot fi alocate direct unui segment, precum și elemente ce pot fi alocate pe o bază rezonabilă.

Cheltuielile de capital aferente unui segment reprezintă totalul costurilor înregistrate pe parcursul perioadei pentru achiziția imobilizărilor corporale și necorporale.

Active și datorii contingente

O datorie contingentă este:

- o posibilă obligație care decurge din evenimente anterioare și a cărei existență va fi confirmată doar de apariția sau neapariția unuia sau mai multor evenimente viitoare incerte care nu intră în totalitate sub controlul Societății; sau
- o obligație prezentă care rezultă din evenimente trecute care nu este recunoscută deoarece:
 - a. nu este probabil ca o ieșire de resurse care încorporează beneficii economice să fie necesară pentru decontarea obligației; sau
 - b. valoarea obligației nu poate fi evaluată suficient de credibil.

Datoriile contingente nu sunt recunoscute în situațiile financiare ale societății, dar sunt prezentate cu excepția cazului în care posibilitatea unei ieșiri de resurse care înglobează beneficii economice este redusă.

Un activ contingent este un activ posibil care rezultă din evenimente anterioare și a cărui existență va fi confirmată numai de apariția sau neapariția unuia sau mai multor evenimente viitoare incerte care nu se află în totalitate sub controlul Societății.

Un activ contingent nu este recunoscut în situațiile financiare ale societății, dar este prezentat atunci când este probabilă o intrare de beneficii economice.

Evenimente ulterioare

Evenimentele care au loc după data de raportare, respectiv 31 decembrie 2022, care oferă informații suplimentare despre condițiile predominante la data raportării (evenimente care necesită ajustări) sunt reflectate în situațiile financiare. Evenimentele care au loc după data raportării care oferă informații despre evenimentele care au avut loc după data raportării (evenimente care nu necesită ajustări), atunci când sunt semnificative, sunt prezentate în notele la situațiile financiare.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Rationamente, estimari si ipoteze contabile semnificative

In vederea intocmirii situatiilor financiare ale Societatii conducerea acesteia trebuie sa utilizeze rationamente, estimari si care influenteaza valoarea raportata ale veniturilor, cheltuielilor, activelor si datoriilor precum si valoarea sumelor raportate in notele la situatiile financiare si prezentarea datoriilor contingente. Incertitudinea aferenta acestor ipoteze si estimari poate duce la ajustari semnificative ale valorii contabile a activelor si datoriilor in perioadele viitoare.

Alte informatii privind expunerea Grupului la riscuri si incertitudini sunt incluse in:

- Politicile de gestionare a riscurilor (Nota 26);
- Informatii privind analizele de senzitivitate (Nota 26).

Urmatoarele sunt rationamentele critice pe care conducerea le-a facut in procesul de aplicare a politicilor contabile ale Societatii si care au un efect semnificativ asupra valorilor contabile recunoscute din situatiile financiare.

i) Recunoasterea veniturilor aferente contractelor

Dupa cum este prezentat mai sus, la sectiunea *Recunoasterea veniturilor* IFRS 15 a introdus un model cuprinzător pentru recunoaşterea şi măsurarea veniturilor, care necesita efectuarea de rationamente critice, precum si estimari semnificative. Rationamentele critice efectuate de catre conducerea Societatii sunt

- pe de o parte, legate de determinarea modalitatii de recunoastere a veniturilor pentru activitatile desfasurate.

In urma unor analize cuprinzatoare Societatea a determinat ca veniturile aferente principalelor activitati constand in fabricatia si serviciile de reparatii ale motoarelor si ansamblelor mecanice se recunosc pe masura prestarii obligatiilor asumate, pentru celelalte activitati recunoastere fiind efectuata la momentul livrării obligatiei. Rationamentul aplicat este prezentat la sectiunea *Recunoasterea veniturilor* IFRS 15. De asemenea, ca parte a acestei analize, conducerea Societatii a determinat ca utilizarea metodei pe baza de intrari in determinarea gradului de satisfacere a obligatiilor asumate este adecvata, avand in vedere specificul activitatilor desfasurate.

- pe de alta parte, legate de identificarea contractelor care indeplinesc criteriile de recunoastere ale standardului IFRS 15.

Atfel, in baza analizei efectuate, s-a stabilit ca protocoale de colaborare si contractele cadru incheiate cu principalii clienti, nu indeplinesc, ele insele, privite individual, criteriile si definitiile unui contract conform IFRS 15, ci numai impreuna cu alte intelegeri subsecvente. Societatea a analizat de asemenea, tratamentul contabil aplicat activitatilor desfasurate in anticiparea unor contracte viitoare si a costurilor efectuate cu fabricatia sau reparatia ansamblelor mecanice pana la momentul cand intelegerile contractuale intrunesc criteriile stabilite de IFRS 15. In baza acestei analize, s-a determinat ca, aceste costuri intra in sfera de aplicare a standardului IAS 2 *Stocuri*, si prin urmare costurile eligibile mentionate la sectiunea *Stocuri* sunt capitalizate in productia in curs pana la momentul inceperii contractului. La momentul inceperii contractului, aceste costuri sunt recunoscute la venituri pe o baza cumulativa, reflectand astfel munca deja efectuata.

In cele ce urmeaza sunt descrise estimarile si ipotezele semnificative privind evenimente viitoare si alte surse de incertitudine existente la data raportarii, care prezinta un risc major de a conduce la ajustari semnificative ale valorii contabile a activelor sau datoriilor in cursul anului financiar viitor. Societatea isi fondeaza estimarile si ipotezele pe parametrii disponibili la data intocmirii situatiilor financiare. Cu toate acestea circumstantele si ipotezele existente in legatura cu perioadele viitoare pot suferi modificari in contextul schimbarilor conditiilor de piata sau al altor factori care nu sunt in controlul Societatii. Astfel de modificari sunt reflectate in ipoteze pe masura ce acestea apar. Estimările si ipotezele de baza sunt revizuite permanent. Revizuirile estimarilor contabile sunt recunoscute prospectiv.

In procesul de aplicare a politicilor contabile ale Societatii, conducerea a folosit urmatoarele estimari si ipoteze semnificative:

i) Recunoasterea veniturilor - gradul de indeplinire a obligatiilor asumate in contractele cu clientii

Societatea recunoaste veniturile din fabricatie si servicii de reparatii in functie de gradul de indeplinire a obligatiilor asumate prin contractele individuale. Gradul de indeplinire a obligatiilor asumate este determinat prin raportarea costului realizate pana la finalul perioadei de raportare pe fiecare obligatie de executie individuala la costul total estimat al proiectului. Estimarea conducerii in ceea ce priveste costurile totale bugetate se bazeaza, in principal, pe ante-calculule efectuate de departamentul tehnic la inceputul proiectului si revizuite ulterior, dupa caz, la aparitia unor modificari semnificative indicate de managerii de proiect. Avand in vedere natura activitatilor desfasurate, data la care incepe activitatea contractuala si data la care activitatea este finalizata se incadreaza, de regula, in perioade contabile diferite.

Incepand cu 2021, Societatea analizeaza si revizuieste in mod periodic estimarea veniturilor si a costurilor contractuale, deopotriva, in calculul intocmit pentru fiecare contract individual, pe masura ce progresa contractului. In 2022, Societatea a recunoscut la venituri 2.673.140 RON (2022: 3.644.565 RON) in corespondenta cu activele contractuale, reprezentand marja neta aferenta contractelor in curs la 31 decembrie 2022, calculate pe baza gradului de indeplinire a obligatiilor asumate determinat, precum si provizioane pentru contracte oneroase in suma de 953.947 RON (2021: 676.153 RON). In anii anteriori, activele contractuale au fost recunoscute doar a nivelul costurilor realizate.

3. PRINCIPALELE POLITICI CONTABILE (continuare)

Rationamente, estimari si ipoteze contabile semnificative (continuare)

ii) Durata de viata a activelor imobilizate corporale si necorporale

Societatea revizuieste durata de viata estimata a activelor imobilizate corporale si necorporale la sfarsitul fiecarei perioade anuale de raportare. Duratele de viata sunt prezentate la nota corespunzatoare. In 2022 nu a au fost inregistrate modificari ale duratelor de viata ale activelor corporale si necorporale.

iii) Valoarea justa a imobilizarilor corporale

Societatea reflecta terenurile, constructiile si echipamentele detinute la valoarea justa. Aceasta este revizuita cu suficienta regularitate pentru a se asigura ca valoarea contabila neta nu difera semnificativ de valoarea justa a activelor respective. Evaluarea imobilizarilor corporale este efectuata de regula cu ajutorul unor experti independenti, ultima evaluare avand loc la 31 decembrie 2020.

Valoarea justa este determinata utilizand metoda valorii de piata pentru bunurile imobiliare si cele mobiliare pentru care exista o piata pe care acestea pot fi tranzactionate, si metoda costului net de inlocuire, pentru activele specializate pentru care nu exista o piata pe care pot fi valorificate.

Pentru bunurile imobiliare specializate, s-au avut in vedere doua metode, determinarea costului de nou, ajustat cu uzura aferenta, precum si abordarea prin venit. La aplicarea abordarii prin venit, valoarea activului in cauza este determinata prin actualizarea fluxurilor de numerar care ar putea fi obtinute in mod rezonabil din exploatare. Principalele ipoteze pentru realizarea evaluarii, utilizand metoda valorii actualizate, sunt reprezentate de fluxurile de numerar estimate si rata de actualizare a acestora. In 2022, in baza evolutiei pietei imobiliare si mobiliare, nu s-a considerat necesara actualizarea evaluarii pentru imobilizarile corporale.

iv) Provizioane pentru stocuri

La sfârșitul fiecărei perioade de raportare, Societatea analizează dacă provizioanele pentru stocurile cu mișcare lentă sunt suficiente. Politica pentru provizionarea stocurilor cu mișcare lentă, este detaliata la Nota 13. Ipotezele si procentele de depreciere aplicate, au fost determinate de catre conducerea societatii in baza unor analize efectuate de tehnicienii si inginerii Societatii. In Nota 13 sunt prezentate miscarile in valoarea provizioanelor pentru stocuri in cursul anului.

v) Obligatii legate de pensii

Valoarea prezenta a obligatiilor legate de pensii depinde de un numar de factori stabiliti pe baza actuariala folosind un numar de ipoteze. Orice modificare a acestor ipoteze, prezentate detaliat in Nota 21, va influenta valoarea contabila a obligatiilor de pensii. Obligatiile legate de pensii la 31 decembrie 2022 sunt in suma de 941.926 RON (31 decembrie 2021: 1.150.356 RON). Valoarea a fost determinata atat la 31 decembrie 2022 cat si la 31 decembrie 2021 de firma Gelid Actuarial Company S.R.L. in baza contractului de consultanta si prestari servicii actuariale incheiat cu aceasta.

vi) Impozitul pe profit si impozitul amanat

Societatea este supusa impozitului pe profit intr-o singura jurisdictie (Romania). Exista multe tranzactii si calcule pentru care determinarea finala a impozitului este incerta. Societatea inregistreaza provizioane, daca este cazul, pentru viitoare consecinte posibile ale unor inspectii fiscale. In cazul in care rezultatul fiscal definitiv al acestor aspecte este diferit de sumele inregistrate initial, diferentele respective vor avea impact asupra creantelor si datoriilor privind impozitul pe profit curent si amanat in perioada in care apare diferenta respectiva.

Societatea calculeaza de asemenea impozit amanat, dupa cum se prezinta in Nota 10. Societatea nu a inregistrat impozit amanat in legatura cu ajustarile de valoare supra stocurilor, considerand, in baza analizei efectuate, ca acestea nu genereaza o diferenta temporara, in conformitate cu standardul. Societatea are stocuri vechi de componente, specifice pentru elicoptere si avioane. Acestea includ materiale speciale, a caror casare/ vanzare necesita respectarea unor proceduri foarte stricte; acestea sunt greu de achizitionat din piata, si avand in vedere specificul activitatii Societatii, conducerea nu intentioneaza sa le valorifice prin vanzare/ casare putand avea nevoie de ele in lucrarile viitoare.

4. VENITURI DIN CONTRACTE CU CLIENTII

Mai jos este prezentată o analiză a veniturilor Societății pentru anul financiar:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
	RON	RON
<i>Recunoscute pe masura indeplinirii obligatiei de executie</i>		
Venituri din vânzarea produselor finite	34.308.117	39.417.810
Venituri din reparații	103.287.619	90.120.845
<i>Recunoscute la momentul livrării</i>		
Venituri din vânzarea mărfurilor	224.709	124.718
Venituri din servicii prestate	666.626	1.365.210
Venituri din alte activități	1.513	1.513
Venituri din vânzarea produselor reziduale	673.023	301.069
Total	139.161.607	131.331.165

Începând cu 2021, Societatea a efectuat o analiză a obligațiilor contractate, ce i-a permis recunoașterea acestor venituri la cost plus marja asociată.

Prețul alocat obligațiilor de execuție nefinalizate (nesatisfăcute sau nesatisfăcute parțial) aferente veniturilor din contractele de fabricație și reparații la sfârșitul perioadei de raportare este de 31.470.340 RON (2021: 47.250.144 RON). Obligația de execuție rămasă cu privire la prestarea serviciilor se așteaptă a fi recunoscută în cel mult un an de la sfârșitul perioadei de raportare.

5. MATERII PRIME, MATERIALE SI UTILITATI

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Cheltuieli cu materiile prime	35.990.124	32.497.885
Cheltuieli cu utilitățile	5.312.598	3.361.973
Cheltuieli cu materiale auxiliare	4.451.766	3.585.858
Alte cheltuieli cu materiale	2.040.938	2.235.245
Cheltuieli cu ambalajele	77.442	59.112
Costul bunurilor vândute	143.136	103.750
Total	48.016.004	41.843.823

6. BENEFICIILE ANGAJAȚILOR

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Cheltuieli cu salariile	50.511.494	51.126.046
Cheltuieli cu contribuțiile sociale	2.231.105	2.282.522
Total	52.742.599	53.408.568

7. ALTE CHELTUIELI SI VENITURI OPERAȚIONALE, NET

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
	<i>RON</i>	<i>RON</i>
Servicii executate de terti	3.783.985	3.462.342
Alte cheltuieli operationale	2.354.203	2.010.271
Alte venituri operationale	(2.144.011)	(1.349.869)
Taxe si impozite	942.533	926.064
Cheltuieli cu reparatiile	1.195.108	1.401.585
Cheltuieli de publicitate si protocol	1.113.537	496.017
Prime de asigurare	217.814	155.671
Cheltuieli cu detasari	221.037	91.180
Cheltuieli cu chiriile	74.665	89.152
Cheltuieli cu pregatirea personalului	113.676	85.189
Cheltuieli de transport	727.637	773.984
Total, net	<u>8.600.184</u>	<u>8.141.586</u>

Alte venituri operationale includ dividendele prescrise in 2022 reluate la venituri in suma de 1.058.809 RON si venituri cu utilitatile (apa si energie) facturate societatilei invecinate care nu au racordare separata.

8. COSTURI FINANCIARE, NETE

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
Cheltuieli cu dobanzile aferente imprumuturilor	2.347.606	1.493.466
Cheltuieli cu dobanzile aferente contractelor de leasing	131.702	164.113
Comisioane bancare	353.902	63.089
Alte cheltuieli financiare	166.903	315.948
Venituri din dobanzi	(824.690)	(108.129)
Total	<u>2.175.423</u>	<u>1.928.487</u>

9. ALTE CASTIGURI SI PIERDERI, NET

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
	<i>RON</i>	<i>RON</i>
Pierderea din diferente de curs, net	47.213	(26.975)
Variatia provizioanelor pentru active circulante(stocuri si creante comerciale)- (Notele 13,15)	778.054	2.827.745
Variatia provizioanelor pentru beneficiile angajatilor (Nota 22)	(128.139)	(13.499)
Variatia provizioanelor pentru garantii si contracte onoroase (Nota 22)	958.276	(220.472)
Alte castiguri si pierderi, net	(156.190)	(14.380)
Alte castiguri si pierderi din vanzarea activelor	78.600	102.305
Variatia altor provizioane, net de cheltuiala aferenta din care:	<u>59.035</u>	<u>415.794</u>
<i>Variatia altor provizioane (Nota 22)</i>	59.035	(568.764)
<i>Constituire/(reluare) provizion privind contributiile suplimentare (Nota 22)</i>	(1.984.558)	984.558
<i>Recunoasterea cheltuielii privind contributiile suplimentare anterior provizionate</i>	1.984.558	-
Total	<u>1.636.849</u>	<u>3.070.518</u>

La 31 decembrie 2021, variatia provizioanelor este influentata in principal de variatia provizionului de stocuri (2.7 milioane RON).

10. IMPOZIT PE PROFIT

In anul 2022 si 2021, cota impozitului pe profit a fost de 16%.
Impozitul pe profit recunoscut in contul de profit si pierdere:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Impozit pe profit	3.200.909	3.201.232
Impozit pe profit amanat	(1.950.970)	(746.750)
Total	1.249.939	2.454.482

Reconcilierea impozitului pe profit curent:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Profit contabil inainte de impozitare	13.439.082	14.203.708
Impozit pe profit (16%)	2.150.253	2.272.593
Cheltuieli nedeductibile/ venituri netaxabile aferente	338.101	657.167
Deduceri	(1.238.415)	(475.278)
Cheltuiala cu impozitul pe profit	1.249.939	2.454.482
Cota de impozitare efectivă	9,30 %	17,28%

Cheltuielile nedeductibile contin in principal amortizarea nedeductibila si cheltuieli cu provizioanele. Veniturile neimpozabile constau in principal in reversari ale provizioanelor.

10. IMPOZIT PE PROFIT (continuare)

Tabelul de miscare privind datoria cu impozitele amanate in 2022 si 2021 se prezinta dupa cum urmeaza:

	Sold la 1 ianuarie 2021	Recunoscut prin contul de profit si pierdere	Recunoscut prin alte elemente ale rezultatului global	Sold la 31 decembrie 2021	Recunoscut prin contul de profit si pierdere	Recunoscut prin alte elemente ale rezultatului global	Sold la 31 decembrie 2022
Imobilizari corporale	(4.634.038)	-	-	(4.634.038)	1.715.691		(2.918.347)
Provizioane, inclusiv obligatii privind beneficiile angajatilor	-	746.750	(101.798)	644.952	235.280	(12.847)	867.385
Impozit net (activ)/datorie	(4.634.038)	746.750	(101.798)	(3.989.086)	1.950.970	(12.847)	(2.050.962)

În 2022 si respectiv 2021 , Societatea a inregistrat un impozit amânat aferent castigurilor din provizioane de pensii inregistrate prin rezultatul global si un venit din impozit amanat aferent provizioanelor pentru bonusuri, concedii neefectuate, garantii si ajutari de valoare ale clientilor. Datoria cu impozitul amanat recunoscuta in legatura cu imobilizarile corporale este aferent diferentelor temporare din reevaluare, si se diminueaza pe masura amortizarii acestora. Nu s-a recunoscut impozit amanat pentru provizioanele de stocuri, in baza rationamentului prezentat in nota 3.

Impozitul amanat consta din:

	Active		Datorii		Net	
	31-Dec-22	31-Dec-21	31-Dec-22	31-Dec-21	31-Dec-22	31-Dec-21
Imobilizari corporale	-	-	(2.918.347)	(4.634.038)	(2.918.347)	(4.634.038)
Provizioane, inclusiv obligatii privind beneficiile angajatilor	982.030	746.750	(114.645)	(101.798)	867.385	644.952
Impozit net (activ)/datorie	982.030	746.750	(3.032.992)	(4.735.836)	(2.050.962)	(3.989.086)

Impozitul amanat de recuperat si de platit se estimeaza a fi realizat intr-o perioada mai mare de 12 luni de la data incheierii exercitiului financiar de la 31 decembrie 2022 si respectiv 31 decembrie 2021.

11. IMOBILIZĂRI CORPORALE

	Terenuri	Cladiri si alte constructii	Instalatii tehnice, echipamente, mijloace de transport	Mobilier, aparatura, birotica, echipament protectie	Imobilizari corporale in curs	Avansuri pentru imobilizari	Total
COST							
1 ianuarie 2021	16.642.911	13.643.530	39.159.811	227.271	2.029.751	-	71.703.273
Intrari	-	96.181	125.817	-	3.763.062	-	3.985.060
Transferuri	-	-	2.911.443	304.461	(3.215.904)	-	-
Iesiri	-	-	(2.227.594)*	(3.610)	-	-	(2.231.204)
31 decembrie 2021	16.642.911	13.739.711	39.969.477	528.122	2.576.909	-	73.457.129
Intrari	-	-	855.474	-	1.599.182	5.183.693**	7.598.349
Transferuri	-	-	1.372.633	95.759	(1.468.392)	-	-
Iesiri	-	-	(265.914)	-	-	-	(265.914)
31 decembrie 2022	16.642.911	13.739.711	41.931.670	623.881	2.667.699	5.183.693	80.789.564
AMORTIZARE ACUMULATA				5.183.693			
1 ianuarie 2021	-	-	-	-	-	-	-
Amortizarea anului	-	583.280	9.230.538	106.626	-	-	9.920.444
Amortizare acumulata aferenta iesirilor	-	-	(46.716)	-	-	-	(46.716)
31 decembrie 2021	-	583.280	9.183.822	106.626	-	-	9.873.728
Amortizarea anului	-	590.330	9.098.764	-	-	-	9.689.094
Amortizare acumulata aferenta iesirilor	-	-	(149.079)	-	-	-	(149.079)
31 decembrie 2022	-	1.173.610	18.133.507	106.626	-	-	19.413.743
VALOARE CONTABILA NETA							
31 decembrie 2021	16.642.911	13.156.431	30.785.655	421.496	2.576.909	-	63.583.402
31 decembrie 2022	16.642.911	12.566.101	23.798.163	517.255	2.667.699	5.183.693	61.375.822

* Iesirile din instalatii tehnice la 31 decembrie 2021, includ un echipament in suma de 1.856.572 RON ce a fost returnat furnizorului deoarece nu functiona corespunzator, aceasta fiind o miscare fara iesire de numerar pentru situatia fluxurilor de numerar. De asemenea, in 2021, au fost transferate din stocuri doua echipamente in suma de 1.719.692 RON.

** La 31 decembrie 2022, Societate are avansuri platite furnizorilor pentru echipamente, din care pentru suma de 4.627.544 RON a fost primita o finantare de la alte institutii financiare, pentru mai multe detalii a se vedea Nota 21.

11. IMOBILIZĂRI CORPORALE (continuare)

Evaluarea la valoarea justă a terenurilor și clădirilor Societății

Terenurile, clădirile, echipamentele și mobilierul deținute de Societate sunt evaluate la valorile reevaluate, fiind valoarea justă la data reevaluării, minus orice depreciere acumulată ulterioară și pierderile din depreciere acumulate ulterior. Ultima evaluare la valoarea justă la 31 decembrie 2020 a fost efectuată de Neoconsult Valuation, evaluatori independenți care nu au legătură cu Societatea. Neoconsult Valuation sunt membri ai Institutului de Evaluatori din România și au calificări adecvate și experiență recentă în evaluarea la valoarea justă a proprietăților în locațiile relevante. Evaluarea este conformă cu Standardele Internaționale de Evaluare și s-a bazat pe tranzacții recente pe piață în condiții de concurență pentru proprietăți similare.

Raportul de evaluare a fost întocmit pentru terenul, clădirile, instalațiile, utilajele, mijloacele de transport, mobilierul și echipamentele de protecție umană și materială situate în același loc. Tehnicile de evaluare utilizate au fost abordarea de piață și pentru proprietățile specializate în care informațiile de piață disponibile au fost insuficiente, Societatea a folosit metoda costului de înlocuire net. Pentru a determina valoarea finală, evaluatorul a folosit, de asemenea, abordarea costurilor și a veniturilor.

Clasificarea pe nivel de valoare justă conform IFRS 13 este după cum urmează:

- Nivelul 1 - niciun activ nu poate fi inclus în această categorie, deoarece nu există o piață activă (tranzacții) pentru active identice unde prețurile neajustate pot fi utilizate și accesate de entitate și evaluator la data evaluării
- Nivelul 2 - neutilizat, deoarece s-ar putea determina orice intrări, altele decât prețurile de piață cotate incluse în nivelul 1, care sunt observabile pentru activ sau pasiv, fie direct, fie indirect.
- Nivelul 3 - terenurile, clădirile și echipamentele au fost evaluate folosind abordarea veniturilor și a costurilor.

Detaliile terenurilor și clădirilor proprietate a Societății și informații despre ierarhia valorii juste la sfârșitul perioadei de raportare sunt după cum urmează:

	<u>Nivel 3</u> <u>RON</u>	<u>Valoare justă la</u> <u>31/12/2022</u> <u>RON</u>
• Terenuri	16.642.911	16.642.911
• Clădiri	12.566.101	12.566.101
• Instalații tehnice și echipamente, mijloace de transport	23.798.163	23.798.163
• Mobilier, aparatura, biroteca, echipamente protecție	517.255	517.255

Imobilizari gajate sau ipotecate

La 31 decembrie 2022, Societatea are gajate sau ipotecate imobilizari corporale amortizabile in valoare neta contabila de 17.034.677 RON (31 decembrie 2021 : 21.646.953 RON) și terenuri în valoare de 10.264.304 RON (31 decembrie 2021 : 16.020.708 RON).

Dreptul de utilizare al unor active

Incluse in imobilizarile corporale prezentate mai sus sunt active reprezentand dreptul de utilizare al unor echipamente in suma neta de 5.387.389 RON (31 decembrie 2021: 5.208.283 RON); cheltuiala cu amortizarea pentru anul 2022 a fost de 585.855 RON (2021: 443.716 RON). In cursul anului 2022, intrarile au fost in suma de 646.000 RON. A se vedea in nota 26, miscarile aferente datoriilor din leasing.

12. IMOBILIZĂRI NECORPORALE

	Alte immobilizări necorporale	Imobilizări necorporale în curs	Total
COST			
La 31 decembrie 2020	21.280.321	92.796	21.373.118
Intrari	-	666.173	666.173
Transferuri	758.971	(758.971)	-
La 31 decembrie 2021	22.039.291	-	22.039.291
Intrari	-	952.692	952.692
Iesiri	(470.014)	-	(474.014)
Transferuri	952.692	(952.692)	--
La 31 decembrie 2022	22.521.969	=	22.521.969
AMORTIZARE ACUMULATĂ			
La 31 decembrie 2020	20.044.106	-	20.044.106
Amortizarea anului	1.056.637	-	1.056.637
Amortizarea aferenta iesirilor	-	-	-
La 31 decembrie 2021	21.100.743	-	21.100.743
Amortizarea anului	1.465.083	-	1.465.083
Amortizarea aferenta iesirilor	(479.014)	-	(479.014)
La 31 decembrie 2022	22.086.812	-	22.086.812
VALOARE CONTABILĂ NETĂ			
La 31 decembrie 2021	938.549	-	938.549
La 31 decembrie 2022	435.157	-	435.157

Imobilizarile necorporale sunt reprezentate in principal de:

1. Program informatic SAP- ERP. Durata de amortizare pentru aceste programe informatice este de 3 ani. Valoarea neta contabila ERP la 31 decembrie 2022 este de 175.931 RON (31 decembrie 2021: 415.282 RON).
2. Licente IT, valoare ramasa la 31.12.2022: 256.255 RON (31 decembrie 2021: 420.411 RON) cu durate de viata utile de 12 – 36 luni.

13. STOCURI

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
	<i>RON</i>	<i>RON</i>
Materii prime	37.689.547	40.169.839
Consumabile	3.207.888	2.529.041
Ambalaje	58.786	30.324
Produce finite	3.078.441	5.296.567
Productia in curs de executie	15.468.586	15.424.099
Produce semifabricate	14.667.841	13.551.886
Produce reziduale	105.582	151.132
Marfuri aflate la terti	-	449
Ajustari de valoare pentru stocuri	(18.617.752)	(17.811.415)
Total	55.658.919	59.341.922

13. STOCURI (continuare)

Stocurile fara miscare au fost ajustate astfel: cu 100% cele fara miscare in ultimii 5 ani (sau mai mult), cu 70% cele fara miscare in ultimii 4 ani si cu 50% cele fara miscare in ultimii 3 ani. Stocurile fara miscare in ultimii 2 ani nu au fost ajustate fiindca majoritatea produselor in stoc au ciclul lung de folosinta.

Pentru ajustarile aferente stocurilor cu miscare lenta s-au luat in calcul numai acele materiale care au avut iesiri in anul 2022, si stocurile la 31.12.2022 si 31.12.2021 care au fost diferite de zero. A fost calculata o rata ca raport intre media stocurilor (la 31.12.2022 si 31.12.2021) si iesirile din anul 2022. Ajustarile au fost calculate in functie de marimea ratei: 30% pentru o rata egala cu 3,70% pentru o rata egala cu 4 si 100% pentru o rata egala cu 5 (si mai mare).

Stocurile de materii prime si materiale din gestiunile DPPV – Piese finite VIPER; DPRP – Piese reparate; DPMP – materiale periculoase, destinate exclusiv pentru fabricarea parti de aeronave si reparatia motoarelor VIPER 632-41, au fost provizionate 100%.

Societatea de asemenea a evaluat si inregistrat, daca a fost cazul, eventuale ajustari de determinare a valorii realizabile nete in conformitate cu IAS 2.

Miscarea in cadrul ajustarilor pentru deprecierea stocurilor (exclusiv productia in curs de executie) este urmatoarea:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
	RON	RON
Sold la inceputul anului	(14.967.558)	(13.017.671)
Crestere provizion recunoscuta in contul de profit si pierdere	715.706	(1.949.587)
Sold la sfarsitul anului	(14.251.852)	(14.967.258)

Creșterea provizioanelor pe tipuri de stoc este după cum urmează pentru anul 2022:

Tip de stoc	Variatie provizion 2022	Variatie provizion 2021
Materii prime	(785.264)	1.756.879
Consumabile si chimicale	167.413	254.590
Produse finite si reziduale	(97.555)	52.779
Ambalaje	-	(114.661)
Total	(715.405)	1.949.587

Miscarea in cadrul ajustarilor pentru deprecierea stocurilor aferente productiei in curs de executie, este urmatoarea:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
	RON	RON
Sold la inceputul anului	(2.844.157)	-
Transfer din active contractuale*	-	(2.066.371)
Crestere/(descrestere) in provizion recunoscuta in contul de profit si pierdere	(1.521.743)	(777.786)
Sold la sfarsitul anului	(4.365.900)	(2.844.157)

*Urmare a modificarii de tratament contabil in 2021, provizionul aferent productiei in curs a fost transferat de la active contractuale la stocuri.

14. ACTIVE CONTRACTUALE

	31 Decembrie 2022	31 Decembrie 2021
	<i>RON</i>	<i>RON</i>
Contracte de reparații si de fabricatie	12.219.893	11.952.778
Total	12.219.893	11.952.778
Non current	-	-
Current	12.219.893	11.952.778

Sumele aferente activelor contractuale sunt solduri datorate de catre clienți în cadrul contractelor de reparații sau fabricatie incheiate pentru care obligatia de executie nu este satisfacuta. Orice sumă recunoscută anterior ca activ contractual este reclasificată în creanțe comerciale în momentul în care este facturată clientului.

Plata pentru obligatiile de executie nesatisfacute nu este datorată de catre client până când serviciile nu sunt complete și, prin urmare, un activ contractual este recunoscut pe perioada în care serviciile sunt efectuate pentru a reprezenta dreptul entității la contraprestație pentru serviciile transferate până în prezent.

Cota de pierdere aferentă activelor contractuale este recunoscută la o sumă egală cu ECL, abordare simplificată, luând în considerare experiența istorică de neplată.

În baza experienței istorice, având în vedere natura specializată a serviciilor oferite, numărul restrans al clienților și faptul că principalii clienți sunt companii de stat sau multinationale cu reputație bună, riscul de credit aferent acestora este foarte redus, prin urmare deprecierea aferentă fiind considerată nesemnificativă. În urma analizei efectuate de către conducerea Societății nu a existat nicio depreciere a acestor creanțe contractuale atât la 31 decembrie 2022 cât și la 31 decembrie 2021.

15. CREANȚE COMERCIALE

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
	RON	RON
Creante comerciale	28.473.631	20.520.299
Clienti facturi de intocmit	544.815	90.382
Ajustari de valoare pentru creante incerte	(312.031)	(340.313)
Total	28.706.415	20.270.368

Miscarea in cadrul ajustarilor pentru deprecierea creantelor comerciale este urmatoarea:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Sold la inceputul anului	340.313	238.832
Crestere/(Descrestere) in provizion recunoscuta in contul de profit si pierdere	(28.282)	101.481
Sold la sfarsitul anului	312.031	340.313

Societatea a provizionat în proporție de 100% creanțe care depășesc 270 de zile, deoarece experiența istorică a indicat faptul că aceste creanțe nu sunt, în general, recuperabile.

Societatea derecunoaște o creanță comercială atunci când există informații care indică faptul că debitorul se află într-o dificultate financiară severă și nu există o perspectivă realistă de recuperare, de exemplu, atunci când debitorul a fost pus în lichidare sau a intrat în procedura falimentului, sau când creanțele comerciale sunt restante de peste doi ani, oricare dintre aceste evenimente ar avea loc mai devreme. Niciuna dintre creanțele comerciale care au fost provizionate nu face obiectul unor activități de executare silită.

Societatea a efectuat evaluarea privind abordarea ECL și nu a apărut nicio diferență semnificativă deoarece societatea operează în industria de apărare, unde principalii clienți sunt companii de stat care nu au probleme cu plățile. Restul creanțelor sunt în legatură cu multinationale cu reputație solidă, ce nu au prezentat întârzieri la plata. Creșterea soldului creanțelor la sfârșitul anului se datorează finalizării unui număr mare de comenzi către finalul anului ce au fost facturate în ultima lună. Majoritatea au fost încasate ulterior neexistând un risc în privința soldului la 31 decembrie 2022 și respectiv la 31 decembrie 2021.

16. ALTE CREANȚE

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Debitori diversi	-	45.911
Alte creante	1.534.620	1.204.875
Total	1.534.620	1.250.786

Alte creante cuprind în principal contribuții pentru concedii medicale și alte creante imobilizate pe termen scurt.

17. ALTE ACTIVE CURENTE

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
Cheltuieli in avans	413.336	272.940
Cheltuieli in avans- leasing	1.530.064	-
Avansuri catre furnizori	1.620.015	907.417
Total	3.563.416	1.180.357

La 31 decembrie 2022 Societatea a platit avansul pentru 5 contracte de leasing financiar pentru echipamente ce urmeaza a fi livrate in perioada urmatoare.

18. NUMERAR ȘI ECHIVALENTE DE NUMERAR SI ACTIVE FINANCIARE

NUMERAR SI ECHIVALENTE DE NUMERAR

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
Numerar in banci	12.000.422	18.902.135
Numerar in casa	14.450	16.220
Alte disponibilitati	28.824	43.005
Total	12.043.696	18.961.360

La 31 decembrie 2022, Societatea are constituit un depozit bancar in suma de 9.000.000 RON, din data de 6 decembrie 2022 pentru o perioada de 30 de zile cu o dobanda de 6.30%.

ACTIVE FINANCIARE

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
Titluri de stat	5.880.000	-

In iunie 2022, Societatea a achizitionat titluri de stat in suma de de 5.880.000 RON , care sunt scadente in iunie 2023, cu un randament de 6.35% . Valoare justa aferenta acestor titluri nu difera substantial de valoarea inregistrata.

19. CAPITAL SOCIAL

Capitalul social este vărsat în întregime:

	<u>Nr. de actiuni</u>	<u>Capital social</u> <i>RON</i>
Capital social varsat la 1 ianuarie 2021	369.442.475	1.024.571.055
Acoperirea rezultatului reportat provenit din adoptarea IAS 29	-	(987.626.807)
Capital social la 31 decembrie 2021	369.442.475	36.944.248
Capital social la 31 decembrie 2022	369.442.475	36.944.248

Capitalul social al Societatii a fost inflatat pana la 31 decembrie 2003, data de la care economia Romaniei nu a mai fost considerata inflacionista.

19. CAPITAL SOCIAL (CONTINUARE)

In urma Hotararii AGOA 3/26.08.2021, in TRIM III, s-a anulat aceasta inflatare cu impact pe capitaluri.
Ca urmare a eliminarii rezultatului inflatarii, elementele de mai jos se vor prezenta astfel in situatiile financiare:

- a) Capitalul propriu al societatii in situatiile financiare va fi de 36.944.248 RON, capitalul subscris varsat, inregistrat la Registrul Comertului.
- b) Rezerva legala, se va diminua cu 8.302.633 RON
- c) Alte rezerve vor fi reduse cu 12.414.196 RON
- d) Rezultatul reportat se va diminua cu 3.280 RON
- e) Se acopera pierderea din ajustari ale capitalului social 1.008.346.916 RON

In cursul anului 2012 cand au fost inregistrate aceste sume, acestea nu au avut niciun impact asupra patrimoniului Societatii, respectiv asupra capitalurilor proprii, acestea ramanad la valoarea de dinaintea efectuarii acestor inregistrari, deoarece sumele respective se anuleaza reciproc. Prin urmare, la 31 decembrie 2021, in urma deciziei de anulare a acestei inflatare, capitalurile proprii nu au fost modificate, din aceleasi considerente: sumele respective, se anuleaza reciproc. Pentru mai multe detalii, a se vedea Nota Situatia Modificarilor capitalurilor proprii pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2021.

20. REZERVE

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
Rezerve legale	7.388.850	7.388.850
Rezerve din reevaluare	46.967.954	47.190.885
Alte rezerve	<u>14.094.961</u>	<u>27.874.351</u>
Total	<u>68.451.765</u>	<u>82.454.086</u>

In cursul anului 2022, in urma Hotararii AGOA 1/28.04.2022 a fost decisa repartizarea sumei de 13.779.390 RON din categoria de alte „Alte rezerve” la „Rezultat reportat”- a se vedea Situatia Modificarilor capitalurilor proprii pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2022.

In categoria de „Alte rezerve” de 14.094.961 RON ramase, sunt incluse si deducerile fiscale acordate la export in anii 2000-2003 in valoare de 4.957.578 RON (valoarea lor inflata fiind de 6.100.419 RON). In cazul in care managementul va decide schimbarea destinatiei acestora ele vor trebui taxate. Managementul a decis ca nu va utiliza aceste rezerve prin urmare nu s-a constituit impozit amanat pentru ele.

In anul 2022 si respectiv 2021, Societatea nu a constituit o rezerva legala suplimentara, intrucat aceasta a fost constituita inca din anul 2017 in cuantum de 20% din capitalul social in conformitate cu pragul minim asa cum este prevazut in Legea Societatilor Comerciale nr 31/ 1990 cu modificarile ei ulterioare.

21. ÎMPRUMUTURI, DATORII DE LEASING SI ALTE DATORII FINANCIARE

	<u>31 decembrie 2022</u>	<u>31 decembrie 2021</u>
a) Datorii catre asociati pe termen scurt	4.880.000	4.880.000
Împrumuturi de la asociati (Nota 28)	4.880.000	4.880.000
b) Împrumuturi de la institutii bancare, entități de leasing si alte datorii financiare		
Împrumuturi garantate		
Împrumuturi pe termen scurt	21.291.936	21.909.394
Datorii de leasing pe termen scurt	945.201	1.105.655
Datorii de leasing pe termen lung	1.857.927	2.055.578
Alte datorii financiare pe termen lung	4.627.544	-
Total împrumuturi de la institutii bancare, entitati de leasing si alte datorii financiare, garantate	28.722.608	25.070.627
Total împrumuturi, datorii de leasing si alte datorii financiare	33.602.608	29.950.627
Din care:		
Împrumuturi si datorii de leasing pe termen scurt	27.117.137	27.895.049

21. ÎMPRUMUTURI SI DATORII DE LEASING (continuare)

a) Sume datorate asociatilor

Societatea a încheiat la sfârșitul lunii martie 2009 contracte de împrumut cu asociații pentru finanțarea activității operaționale după cum urmează:

- Viehmann Radu 4.580.000 lei din care 4.500.000 lei conform Contractului 178/2009 și actelor adiționale ulterioare și 80.000 lei conform contractului pe termen scurt nr 538/2011.
- Ciorapciu Dana Maria 300.000 lei conform Contractului 867/2012 și a actelor adiționale ulterioare.

Acestea se prelungesc anual, prin acte adiționale, în cursul anului platindu-se dobânda aferentă acestor contracte.

În ianuarie 2021, cele două contracte au fost prelunghite și s-au încheiat documente suplimentare după cum urmează : AA 12 / 28.01.2022 și contractul 178/2009 și respectiv, AA 8 / 28.01.2022 la contractul 867/2012.

Ambele documente suplimentare prelungesc valabilitatea celor 2 contracte până la 31.01.2022, iar dobânda brută este de 5,80% / an, care include procentul aferent impozitului pe veniturile din investiții, care în prezent, conform Codului fiscal, este de 10%.

Soldul împrumuturilor la 31.12.2021 este neschimbat. În 2021, dobânda datorată pentru 2021 d-lui Viehmann Radu în valoare de 236.809 lei și d-nei Ciorapciu Dana Maria în valoare de 15.786 lei a fost plătită.

În ianuarie 2022, cele două contracte au fost prelunghite și s-au încheiat documente suplimentare după cum urmează: AA 13 /28.01.2022 la contractul 178/2009 și respectiv AA 9 / 28.01.2022 la contractul 867/2012.

Ambele documente suplimentare prelungesc valabilitatea celor 2 contracte până la 31.01.2023, iar dobânda brută este de 5,46% / an, care include procentul aferent impozitului pe veniturile din investiții, care în prezent, conform Codului fiscal, este de 10%.

În mai 2022, cele două contracte au fost modificate suplimentar după cum urmează: AA 14 /13.05.2022 la contractul 178/2009 și respectiv AA10 / 13.05.2022 la contractul 867/2012.

Ambele documente modifica procentul de dobânda de la 5,46% la 7,8% pentru perioada 14.05.2022 – 31.01.2023. Astfel dobânda brută este de 7,8% / an, dobânda care include procentul aferent impozitului pe veniturile din investiții, care în prezent, conform Codului fiscal, este de 10%.

b) Sume datorate instituțiilor de credit

Contract	Sold la 31 decembrie 2022	Sold la 31 decembrie 2021
(A) BRD – Facilitate de Credit nr. 103 BIS/28.04.2006	14.168.381	14.572.012
(D) Banca Transilvania – Contract de Credit nr. 186/24.06.2009	7.123.555	7.337.382
	21.291.936	21.909.394

(A) BRD – Facilitatea de credit nr. 103 BIS/28.04.2006

Societatea are o linie de credit și o facilitate de emisie SGB și deschiderea de acreditive cu BRD care a fost prelunghita de-a lungul timpului prin acte adiționale.

- Actul adițional nr. 63 / 25.08.2021 a prelunghit perioada de valabilitate a plafonului de finanțare globală a facilității A, multiopțiuni, fără caracter obligatoriu, până la 31.08.2022, și pentru facilitatea B până la 31.12.2022.

21. ÎMPRUMUTURI (continuare)

- Actul adițional nr. 64 / 31.08.2022 a prelungit perioada de valabilitate a plafonului de finanțare globală a facilității A, multiopțiuni, fără caracter obligatoriu, până la 31.08.2023, și pentru facilitatea B avem precizarea privind termenul de utilizare care nu poate depăși termenul de utilizare facilitate A, valoarea SGB nu poate depăși 12 luni de la emiterea/deschiderea. Contractul prevede comisionul de facilitate (acordare) în cazul nostru de prelungire și o serie de comisioane în cazuri speciale (comision modificare SGB, comision de analiză SGB, comision deschidere L/C (acreditiv), comision modificare acreditiv, comision netulizare/anulare acreditiv). Toate celelalte prevederi ale Contractului de credit rămân neschimbate, inclusiv cele referitoare la garanții, dobânzi, comisioane. La data de 31.12.2022 soldul creditului este de 14.168.381 RON.

Valoarea scrisorilor de garanție emise din plafonul de credit și valabile la 01.01.2022 este de 641.312 RON, cu scadența 31.08.2022. La data de 15.09.2022 a fost emisă Scrisoare de Garanție Bancară de returnare a avansului în favoarea clientului Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării și Inovării (UEFIȘCDI) în valoare de 145.800 RON cu scadența 31.01.2023. La data de 22.12.2022 a fost emisă Scrisoare de Garanție Bancară de Buna Executie în favoarea clientului UM01836 în valoare de 1.284.522 RON cu scadența 30.06.2023.

La data de 31.12.2022 limita aprobată este de 19.365.000 RON, din care utilizat prin linia de credit 14.168.381 RON și prin Scrisori de Garanție Bancară 1.427.322 RON, limita disponibilă de utilizat fiind de 3.769.296 RON.

(A1) BRD – Contract de factoring 539/04.05.2006

De asemenea în 2006, Societatea a încheiat un contract de factoring, contractul de factoring nr. 539/04.05.2006, care a fost prelungit succesiv. Prin AA NR.5 la Contractul de factoring nr.539/04.05.2019 s-a stabilit plafonul de finanțare de 500.000 EUR, plafon de acoperire a riscului de neplată de 500.000 EUR. Comisionul de factoring este de 1,1 % + TVA și 9 EUR /document + TVA

La 31.08.2021, Contractul de factoring nu a fost reînnoit. Societatea a renunțat la cesionarea creanțelor pentru clientul GE Hungary.

Având în vedere că în luna ianuarie 2022, au fost încasate ultimile facturi cesionate în baza contractului de factoring nr. 539/04.05.2006 încheiat între BRD -Grup Societe General și Turbomecanica, acesta s-a reziliat automat conform notificare nr. 6187/08.09.2021 transmisă de BRD.

(B) Banca Transilvania – Contract de împrumut nr. 186/24.06.2009

La 18.05.2021, a fost încheiat Actul Adițional nr. 29/186, al cărui obiect este modificarea condițiilor următoare: prelungire facilitate de credit până la data de 18.05.2022; valoarea creditului 9.400.000 RON; Trageri multiple. Perioada utilizare : până la 17.05.2022. Scadența 18.05.2022

Dobanda. Rata anuală a dobânzii este de 4,98% variabilă și se compune din indicele ROBOR la 6 luni, calculat la 31.03.2021, la care se adaugă marja Bancii de 3,25%. Indicele ROBOR este de 1,73%, însă în toate cazurile în care valoarea indicelui de referință scade sub zero, în scopul calculării dobânzii, se folosește valoarea zero.

Rata anuală a dobânzii va fi actualizată Trimestrial în prima zi lucrătoare a trimestrului calendaristic cu nivelul oficial al indicelui ROBOR la 6 luni calculat în ultima zi lucrătoare a trimestrului calendaristic precedent.

La 21.07.2021 a fost semnat Actul Adițional nr. 30/186 prin care s-a diminuat marja de dobândă de la 3,25% la 2,5%, începând cu data de 15.08.2021.

La 12.10.2021 a fost semnat Actul Adițional nr. 31/186 prin care se modifică structura de garanții prin eliminarea imobilelor cu nr cadastral 233974 și 229339 în baza unui raport de evaluare cu condiția ca garanția rămasă să aibă un grad de acoperire de 85%.

Se mențin următoarele garanții:

- ipotecă imobiliară de prim rang pe obiectivele 6,8,11 și 10, teren de 583 mp, teren intravilan gratuit de 684 mp și garanție mobilă reală pe încasări și soldul contului curent și al subconturilor deschise la BT, cu nr. 186 / CES / 02 / 06.06.2012, modificat și completat de AA 01/186 / CES / 02 / 21.05.2019.

- ipotecă mobilă asupra bunurilor existente pentru 18 echipamente, eliminând spre deosebire de contractul anterior, mașina de transmisie Maxicut.

Garanțiile asupra bunurilor existente pentru 18 echipamente sunt menținute, în conformitate cu Contractul de ipotecă mobilă pentru bunurile existente determinate nr. 186 / GAJ / 01.27.02.2014, modificată și completată prin Actul adițional nr. 04/186 / GAJ / 01 / 18.05.2020.

Conform clauzelor contractuale standard, clientul se obligă să prezinte băncii pentru analiză toate documentele necesare extinderii facilității de credit cu cel puțin 45 de zile înainte de scadența facilității.

21. ÎMPRUMUTURI (continuare)

Turbomecanica are obligația de a realiza un rulaj prin BT de min. 33% din cifra de afaceri realizată. Condiție de rulaj a fost îndeplinită. Clauzele speciale ale facilității sunt menținute și rămân neschimbate.

La 28.02.2022, a fost încheiat Actul Adițional nr. 32/186, care face precizări privind folosirea liniei de credit pentru capital de lucru. Se adaugă comision evaluare la emiterea actului adițional în valoare fixă de 3.045 lei, platibil la data implementării actului adițional și sunt precizate garanțiile care se mențin. Valoarea creditului: 9.400.000 lei; Trageri multiple. Perioada utilizare : până la 17.05.2022. Scadența 18.05.2022.

La 16.05.2022, a fost încheiat Actul Adițional nr. 33/186, al cărui obiect este modificarea condițiilor următoare: prelungire facilitate de credit până la data de 17.05.2023; valoarea creditului 9.400.000 lei; Trageri multiple. Utilizare credit până la 16.05.2023.

Se menține dobânda 2,5% plus ROBOR 6M calculabil în ultima zi lucrătoare a trimestrului calendaristic precedent. Utilizare credit până la 16.05.2023.

Soldul creditului la 31.12.2022 este de 7.123.555 RON (31.12.2021 : 7.337.382 RON).

b) Sume datorate instituțiilor de leasing și alte datorii financiare

În anul 2022, Societatea a încheiat Contracte de leasing cu BT Leasing, astfel s-au achiziționat echipamente pentru creșterea capacității de producție: Mașina de strunjire YCM și Mașina de debitat cu bandă KASTO KASTO TWIN. Soldul acestora la 31.12.2022 este de: 646.600 RON.

Contractele de leasing 4003351 și 4003350 încheiate cu UNICREDIT LEASING, în valoare de 174.132 EUR și intrate sub incidența IFRS 16 "Contractele de Leasing", s-au finalizat în luna aprilie 2022, soldul acestora fiind 0 la 31 decembrie 2022.

De asemenea, Societatea mai are în curs de desfășurare contracte de leasing financiar pentru echipamente încheiate în anii anteriori, al cărui sold este de 2.157.128 RON la 31 decembrie 2022.

Activele aferente acestor contracte de leasing sunt prezentate la Nota 11. Toate datoriile de leasing sunt scadente într-o perioadă de până la 5 ani.

În anul 2022, entitatea a avut aprobat plafon de leasing de 2.750.000 EUR + TVA, iar în cursul anului 2022, s-a suplimentat acest plafon cu suma de 1.220.000 EUR + TVA.

De asemenea Societatea, a încheiat contracte de vânzare și leaseback pentru Sistem de pulverizare termică OERLIKON cu o valoare finanțată de 1.046.416 EURO, cu termen estimat de recepționare noiembrie 2023, și Echipament de mortezare GLEASON PFAUTER cu valoare finanțată de 720.000 EURO cu termen estimat de recepție aprilie 2024. Până la data de 31 decembrie 2022, Societatea a plătit avansuri în suma de 4.627.544 RON către furnizorii de echipamente, prezentate în Nota 11. În contrapartidă cu aceste avansuri plătite, s-a obținut o finanțare de la societatea de leasing, prezentată pe linia de alte datorii financiare. Conform termenilor contractuali, aceste active vor fi recepționate în perioada următoare. De la data recepției, Societatea va dobândi un drept de utilizare și în contrapartidă o datorie de leasing financiar, pe baza contractelor încheiate.

22. PROVIZIOANE

	Provizioane pentru beneficii post- angajare	Alte provizioane în legătură cu personalul	Provizioane pentru garanții	Provizioane pentru contracte oneroase	Total
Sold de deschidere 01.01.2022	1.150.356	4.122.669	335.622	676.153	6.284.800
Aditii	196.471	2.161.698	680.482	277.794	3.316.445
Utilizat	(324.610)	(4.087.221)			(4.411.831)
Castig actuarial – alte elemente ale rezultatului global	(80.291)				(80.291)
Sold final 31.12.2022	941.926	2.197.146	1.016.104	953.947	5.109.123

La 31 decembrie 2022, toate provizioanele cu exceptia provizionului „ Provizioane pentru beneficii post-angajare” sunt prezentate ca si provizioane curente. Din totalul “ Provizionului pentru beneficia post-angajare’ suma de 128.259 este prezentata ca si provizion pe termen scurt in timp ce diferenta de 813.667 RON ca si provizion pe termen lung.

In „Alte provizioane legate de personal” la 31 decembrie 2022 sunt incluse urmatoarele: provizion pentru bonusuri de performanta ale anului 2022 ce vor fi acordate in 2023 si provizion pentru concedii de odihna neefectuate la 31 decembrie 2022. La 31 decembrie 2021, in aceasta categorie de provizioane a fost inregistrat si provizionul constituit pentru plata contributiilor sociale suplimentare aferente tichetelor cadou oferite in suma de 1.984.558 RON stabilite de catre Autoritatile fiscale din Romania (din acest provizion suma de 1.000.000 RON a fost constituita la 31 decembrie 2019). Acest provizion a fost reversat in cursul anului 2022 cand Societatea a platit aceste contributii; Cheltuiala cu aceste contributii inregistrate in anul curent este prezentat in Nota 9 impreuna cu reversarea provizionului aferent. Sumele prezentate la aditii in 2002, cuprind in principal consituirea provizionului pentru bonusuri de performanta pentru anul 2022, iar cele prezentate la utilizari, constau in versarea provizionului pentru bonusuri de performanta odata cu acordarea acestor bonusuri, si reversarea provizionului mai sus mentionat odata cu inregistrarea cheltuielii aferente.

Societatea acorda angajatilor sai urmatoarele beneficii:

- Beneficii la pensionare in quantumul a doua salarii de baza avute in luna precedenta pensionarii;
- Ajutor in caz de deces al angajatului: 5 salarii minime pe societate plu 25% din acesta suma fiecarui copil aflat in intretinere;
- La incetarea activitatii din initiativa societatii ca urmare a restrangerii activitatii sale, societatea se obliga sa acorde plati compensatorii de pana la 6 salarii individuale, reprezentand 20% din salariul individual al lunii precedente incetarii activitatii pentru fiecare an lucrat in societate, dar nu mai putin de un salariu, in afara drepturilor cuvenite la zi, fara afectarea din aceasta cauza a drepturilor salariale ale personalului ramas.

Cea mai recenta evaluare actuariala a provizionului prentu beneficii post-angajare a fost efectuata la 31 decembrie 2022, de catre firma GELID ACTUARIAL COMPANY. Valoarea actualizată a obligatiei privind beneficiul determinat costurile aferente serviciilor curente si costul serviciului trecut, au fost măsurate utilizând Metoda Factorului de Credit Proiectat (MFCP). Aceste beneficii urmeaza a fi platite in mare in urmatoorii 5-15 ani.

Principalele ipoteze utilizate în scopul evaluărilor actuariale au fost după cum urmează:

- 1) Ipoteze demografice despre caracteristicile viitoare ale angajaților eligibili pentru beneficii:

Mortalitatea angajaților și a membrilor familiilor lor. Tabela Romaneasca de Mortalitate 2018 (bărbați și femei) emisă de Institutul Național de Statistică.

Rata fluctuației angajaților În 2022, rata de rotație a angajaților a fost de 11.0%. Pentru acest exercițiu s-a considerat media ultimilor trei ani care a fost de 9.3% p.a. Pe baza structurii de vârstă a personalului, modelul ratei fluctuației personalului ia în considerare numărul de ani rămași până la pensionare și rezultă un număr de angajați care ar urma să plece și să fie înlocuiți egal cu 9.3% din numărul total de angajați. Rata de fluctuație a angajaților este:
- 25.5% pa pentru angajații care mai au peste 35 de ani până la pensionare
- Liniar descrescătoare către 0% pentru angajații cu un număr de ani până la pensionare cuprins între 35 și 5 ani;
Pentru ultimii 5 ani până la pensionare am considerat că angajații nu mai caută sa-și schimbe locul de muncă și că au acumulat suficientă experiența pentru a nu fi înlocuiți pe motive disciplinare au profesionale.

Rata concedierilor Pentru perioada de după Decembrie 2022 nu a fost comunicat un plan de reducere a personalului.

22. PROVIZIOANE (continuare)

2) Ipoteze financiare

Rata de actualizare	<p>Pentru rata de actualizare s-au considerat randamentele obligațiunilor de pe piața activă la sfârșitul lunii decembrie 2022. Duratele reziduale până la maturitate disponibile au fost de 1-10 ani și 13-14 ani. Pentru celelalte durate am estimat rata de actualizare folosind metoda de extrapolare Smith-Wilson. Asumpțiile pe termen lung au fost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rata estimată a inflației pe termen lung 2% p.a. – Randamentul real pe termen lung estimat al obligațiunilor guvernamentale 1.45% p.a. – Prima de ilichiditate pentru România 0%. <p>Astfel, s-a considerat o rata forward de echilibru de 3.45% pa. Metoda asigură compatibilitatea dintre rata de actualizare și rata inflației. Rata de actualizare medie ponderata este de 8.1% pa.</p>
Rata inflației	<p>Pe baza statisticilor emise de INSSE și a prognozei BNR din luna noiembrie 2022 s-a estimat rata inflației după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 16.3% în 2022 – 11.2% în 2023 – 6.1% în 2024 – 3.6% în 2025 – 2.7% în 2026 - 2.5% în 2027 - 2031 și urmând o tendință descrescătoare in anii urmatori <p>Rata medie ponderata a inflatiei este 3.7% p.a.</p>
- Rata de crestere a salariilor	<p>Compania a comunicat că estimează creștere medie de 4.0% în 2023. Pentru 2024 și anii următori s-a considerat ca salariile vor crește în medie cu indicele prețului de consum aferent fiecărui an. Rata medie ponderata a creșterilor salariale este de 3.3% pa.</p>

Componentele costurilor de beneficii determinate recunoscute in profit sau pierdere sunt dupa cum urmeaza:

Modificarea valorii prezente a obligației:	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Valoarea prezenta a obligatiei	1,150,356	1,800,095
Costul dobanzii	53,713	42,729
Costul serviciului curent	142,758	205,130
Plățile din provizioane în cursul anului	(324,610)	(261,358)
(Câștigul)/pierderea actuarială aferentă perioadei	(80,291)	(636,240)
Costuri aferente serviciului trecut	-	-
Valoarea prezentă a obligației - 31 decembrie	941,926	1,150,356
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Calculul cheltuielii aferente perioadei:		
Costul dobanzii	53,713	
Costul serviciului curent	142,758	42,729
Costuri aferente serviciului trecut	-	-
Cheltuieli aferente perioadei recunoscute în contul de venit și pierderi	196,471	247,859
Alte elemente ale rezultatului global*		
Soldul (câștigului)/pierderii actuariale în perioada de raportare	(80.291)	(636.240)

*in situatia Rezultatului Global suma este prezetata net de impactul impozitului amanat atat la 31decembrie 2022 cat si la 31 decembrie 2021

22. PROVIZIOANE (continuare)

Schimbarea provizionului	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Balanta de deschidere – 1 ianuarie	1.150.356	1.800.095
Cheltuiala / (venitul) aferent/a perioadei	116.180	(388.381)
Plati	(324.610)	(261.358)
Total provizion	941.926	1.150.356

Ipozele actuariale semnificative pentru determinarea obligatiei definite sunt urmatoarele: rata de actualizare, cresterile salariale previzionate si mortalitatea.

Analiza Maturității Plăților de Beneficii 2022

Maturitatea obligațiilor cu beneficiile definite	Beneficii la pensionare	Proiecția plăților beneficiilor (RON)		
		Ajutoare în caz de deces al angajaților	Total Obligații cu Beneficiile Definite	
Pana la 1 an	80.879	47.380	128.259	
1 – 2 ani	112.797	47.338	160.135	
2 – 5 ani	358.189	134.203	492.392	
5 – 10 ani	1.043.893	161.327	1.205.220	
Peste 10 ani	1.054.150	122.664	1.176.814	

Analiza Senzitivității 2022

Ipoze	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
PVDBO at 31.12.2022 (RON)	Beneficii post-angajare 941.926	Beneficii post-angajare 1.150.356
Rata de actualizare +1%	888.061	1.077.350
Rata de actualizare -1%	1.001.066	1.231.281
Rata de creștere a salariilor +1%	1.004.444	1.232.899
Rata de creștere a salariilor -1%	884.234	1.074.679
Creșterea longevității cu 1 an	934.440	1.143.928

Dupa cum este mentionat in Nota 3, la venituri din contracte, Societatea ofera clientilor sai o garantie intre 12-18 luni. Conducerea Societatii face o analiza a costurilor istorice cu reparatiile in garantie, si in baza acestei analize inregistreaza un provizion de garantii. Cresterea la 2022 reflecta trendul crescator a cheltuielilor cu lucrarile in garantie inregistrat in anul curent. De asemenea, pentru contractele de fabricatie incheiate, unde Societatea estimeaza pierderi, s-a inregistrat un provizion pentru contracte oneroase.

23. DATORII COMERCIALE ȘI ALTE DATORII

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Datorii comerciale	5.719.775	4.273.032
Datorii privind facturile de primit	1.021.428	1.265.915
Alti creditori	2.318	12.571
Total	6.743.521	5.551.518

24. ALTE DATORII CURENTE

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Salarii datorate	1.878.906	1.942.787
Taxe aferente salariilor datorate	2.430.202	2.531.620
TVA de plata	3.443.732	3.249.763
Alti creditor	75.899	159.882
Alte datorii	290.016	222.421
Avansuri de la clienti	-	12.459
Dividende	828.073	1.076.277
Total	8.946.828	9.182.750

25. RAPORTAREA PE SEGMENTE

Segmentele operationale ale Companiei, dupa cum sunt evidentiata mai jos, reprezinta principalele produse si servicii efectuate: fabricarea partilor de aeronave, reparatii de motoare si altele.

De asemenea, impartire pe zone geografice tine cont de tara de origine a principalilor clienti ai companiei. Conducerea Societatii nu monitorizeaza afacerea la nivelul acestor segmente, ci doar veniturile inregistrate. Activele detinute deservesc toate segmentele prezentate.

Prin urmare, Societatea nu poate prezenta profitabilitatea si CAPEX-ul la nivel de segment individual.

Venituri pe segmente

Segment	31-Dec-2022	31-Dec-2021
Producție piese de aeronave	34.308.117	38.512.607
Reparații motoare	103.287.619	90.120.845
Altele venituri	1.565.871	2.697.713
Total	139.161.607	131.331.165

Informații geografice

Veniturile societății din relația cu clienții externi și informații despre activele sale pe segmente (active imobilizate, cu excepția instrumentelor financiare, a activelor cu impozitul amânat și a altor active financiare în funcție de zona geografică sunt detaliate mai jos:

Regiune	2022	2021
EUROPA	139.028.953	131.228.970
- din care: in Romania	120.291.565	121.530.133
SUA	122.739	87.128
ASIA	9.914	15.667
TOTAL	139.161.607	131.331.765

26. INSTRUMENTE FINANCIARE

a) Gestionarea riscului privind capitalul

Societatea își gestionează capitalul pentru a se asigura că își va putea continua activitatea concomitent cu maximizarea valorii acționarilor, prin optimizarea soldului de datorii și capital propriu.

Structura capitalului Societății constă în datorii, care include împrumuturile prezentate la nota 20, numerarul și echivalentele de numerar și capitalul propriu.

Capitalul propriu cuprinde capitalul social, rezervele și rezultatul raportat, așa cum sunt prezentate în notele 19 și 20.

Societatea monitorizează capitalul pe baza gradului de îndatorare. Această rată este calculată ca raport între datoria netă și capital total. Datoria netă se calculează ca împrumuturi totale (incluzând împrumuturile și datoriile din leasing atât pe termen scurt cât și pe termen lung și excluzând alte datorii financiare pe termen lung) mai puțin numerar și echivalente de numerar.

Capitalul total este calculat ca și „capital și rezerve” așa cum este raportat în bilanț.

Gradul de îndatorare la 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 a fost după cum urmează:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Total împrumuturi și datorii din leasing	28.975.064	29.950.627
Numerar și echivalente de numerar	(12.043.696)	(18.961.360)
Datorie neta	16.931.368	10.989.267
Total capital și rezerve	122.751.780	120.598.947
Gradul de îndatorare	14%	9%

Modificarea gradului de îndatorare se datorează în principal scaderii valorii numerarului și echivalentelor de numerar la 31 decembrie 2022, urmare a achiziționării de active financiare.

b) Gestionarea riscului de credit

Societatea este supusă unui risc de credit datorat creanțelor sale comerciale și a celorlalte tipuri de creanțe. Societatea are politici menite să asigure că vânzările se fac către clienți cu referințe corespunzătoare privind bonitatea acestora.

Data de scadență a datoriilor este atent monitorizată și sumele datorate după depășirea termenului sunt urmărite cu promptitudine. Creanțele comerciale (clienții) sunt prezentate net de ajustările pentru deprecierea creanțelor incerte. Societatea dezvoltă politici care limitează valoarea expunerii la credit față de orice instituție financiară.

Societatea nu solicită depozite colaterale însă în anumite cazuri, limitate, solicită avansuri de la clienți.

Concentrația creanțelor comerciale și a veniturilor din contracte este după cum urmează:

	Creanțe comerciale la 31 decembrie 2022	Active contractuale la 31 decembrie 2022	Venituri din contractele cu clienții în 2022	Creanțe comerciale la 31 decembrie 2021	Active contractuale la 31 decembrie 2021	Venituri din contractele cu clienții în 2021
Primii clienți	25.564.107	7.311.314	119.270.918	15.824.791	10.764.873	123.215.826
Alții	3.142.309	4.908.578	19.890.689	4.445.577	1.187.905	8.115.339
Total	28.706.415	12.219.893	139.161.607	20.270.368	11.952.778	131.331.165

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

Principalii 3 clienti in functie de vanzari sunt reprezentati de 2 entitati cu participatie majoritara de stat, clienti ce se incadreaza la o categorie de risc scazuta si Leonardo S.p.a Helicopters Division, entitate externa cu o bonitate foarte buna. Mai sunt prezentate venituri si soldurile acestora in fiecare perioada.

Disponibilitatile banesti sunt tinute in institutii financiare care sunt evaluate cu risc minim de default. Acestea sunt BRD si Banca Transilvania.

Valorile contabile reprezintă expunerea maximă a Societății la riscul de credit aferent creanțelor existente.

Pe această bază, provizionul pentru pierdere la 31 decembrie 2022, 31 decembrie 2021 a fost determinat prin provizionarea creanțelor mai vechi de 270 de zile.

c) Gestionarea riscului de valută

Societatea este expusă fluctuațiilor cursului de schimb valutar în tranzacțiile comerciale și de finanțare. Riscul valutar rezultă din activele și datoriile comerciale recunoscute, inclusiv împrumuturile, exprimate în valută. Datorită costurilor mari asociate, politica Societății este să nu utilizeze instrumente financiare derivate pentru diminuarea acestui risc.

Valorile contabile ale monedelor companiei exprimate în active și pasive monetare la data raportării sunt următoarele:

2022	EUR	USD	GBP	CHF	RON	TOTAL
	1 EUR = RON 4,9474	1 USD = RON 4,6346	1 GBP = RON 5,5878	1 CHF = RON 5,0829	1 RON = RON	31 decembrie 2022
	RON	RON	RON		RON	RON
ACTIVE						
Numerar și echivalente de numerar	2.510.078	23.661	1.323	4.834	9.503.799	12.043.696
Investitii financiare	-				5.880.000	5.880.000
Creanțe și alte active circulante	6.264.095	9.924	-	-	22.432.397	28.706.415
Active contractuale	5.592.362	-	-	-	6.627.531	12.219.893
DATORII						
Datorii comerciale și de altă natură	2.216.852	49.769	8.040		4.468.860	6.743.521
Împrumuturi si contracte de leasing pe termen scurt și lung	2.803.128	-	-	-	26.171.936	28.975.064
Alte datorii financiare		-	-	-	4.627.544	4.627.544
Expunere netă a soldului (active - datorii)	9.346.555	(16.185)	(6.717)	4.834	9.175.387	18.503.875

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

2021	EUR 1 EUR = RON 4,9481	USD 1 USD = RON 4,3707	GBP 1 GBP = RON 5,8994	CHF 1 CHF = RON 4,7884	RON 1 RON = RON	TOTAL 31 decembrie 2021
	RON	RON	RON		RON	RON
ACTIVE						
Numerar și echivalente de numerar	3.745.707	48.664	7.199	1.854	15.157.936	18.961.360
Creanțe și alte active circulante	3.353.123	12.079	-	-	16.905.166	20.270.368
Active contractuale	-	-	-	-	11.952.778	11.952.778
DATORII						
Datorii comerciale și de altă natură	71.594	143.684	-	-	5.336.240	5.551.518
Împrumuturi pe termen scurt și lung	<u>3.161.235</u>	-	-	-	<u>26.789.393</u>	<u>29.950.628</u>
Expunere netă a soldului (active - datorii)	<u>3.866.001</u>	<u>(82.941)</u>	<u>7.199</u>	<u>1.854</u>	<u>11.890.247</u>	<u>15.682.360</u>

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

c) Gestionarea riscului de valută (continuare)

Analiza de senzitivitate

Societatea este expusă, în principal, cu privire la cursul de schimb al EUR și USD față de RON. Tabelul următor detaliază sensibilitatea societății la o creștere de 10% a principalelor monede în care societatea deține elemente monetare. 10% este rata de sensibilitate folosită atunci când se face raportarea internă a riscului valutar către conducerea superioară și reprezintă estimarea conducerii cu privire la modificările rezonabil posibile ale cursurilor de schimb.

Analiza senzitivității include doar valuta rămasă exprimată în elemente monetare și ajustează conversia la sfârșitul perioadei pentru o modificare de 10% în cursurile de schimb.

În tabelul următor o valoare negativă indică o descreștere a profitului atunci când RON se depreciază cu 10% față de valutele de mai jos. O întărire cu 10% a RON față de monedele în care societatea deține elemente monetare va avea un impact egal și de sens opus asupra profitului și a altor capitaluri proprii iar soldurile de mai jos vor fi pozitive.

	apreciere de 10% a RON față de alte valute - impact asupra rezultatului la:	
	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
EUR	934.655	386.600
USD	(283)	(8.294)
GBP	(457)	(720)
CHF	483	185

d) Gestionarea riscurilor de lichiditate și de rată a dobânzii

Managementul prudent al riscului de lichiditate implică menținerea de numerar suficient și a unor linii de credit disponibile, prin continua monitorizare a fluxului de trezorerie estimat și real și prin corelarea scadențelor activelor și pasivelor financiare.

Riscul ratei dobânzii reprezintă riscul ca fluxurile viitoare de numerar aferente instrumentelor financiare să fluctueze din cauza modificărilor de dobânzi pe piață. Fluxurile operationale de numerar sunt impactate în principal de modificările ratelor de dobândă, de împrumuturile în moneda străină de la instituții financiare din România.

Compania are împrumuturi semnificative care o expun la variații semnificative de fluxuri de numerar ca urmare a variației dobânzilor. Compania este în proces continuu de negociere cu bancile privind împrumuturile acordate, ratele de dobândă și perioadele de rambursare.

Analiza de senzitivitate – dobânda

Analizele de sensibilitate de mai jos au fost determinate pe baza expunerii la ratele dobânzii pentru instrumentele nederivate la data raportării. Pentru pasivele cu rată variabilă, analiza este pregătită presupunând că suma datoriei restante la data raportării era restantă pentru întregul an.

O parte din dobândă societatea o plătește companiilor de leasing, în cazul în care dobânda este fixă, deci nu are impact asupra fluctuațiilor ratelor dobânzii.

Pentru împrumutul pe termen scurt, dobânda are o componentă volatilă (ROBOR) și este de aproximativ 5-6% pe lună.

Presupunând o creștere cu 2%, care din punct de vedere istoric este creșterea ratelor ROBOR, impactul în contul de profit și pierdere va fi nesemnificativ.

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

e) Gestionarea riscurilor de lichiditate și de rată a dobânzii (continuare)

2022	Rata dobanda	Mai puțin de 1 luna	Mai puțin de 1 an	1 - 5 ani	Peste 5 ani	Total
Datorii comerciale si alte datorii		2.728.554	4.014.967	-	-	6.743.521
Imprumut pe termen scurt si lung (din care) :			29.596.446	1.857.927		31.454.373
Credite bancare pe termen scurt in lei BRD	ROBOR 3M +3.50%		14.168.382			14.168.382
Dobanda aferenta imprumutului			1.096.727			1.096.727
Limita de creditare in lei la Banca Transilvania	ROBOR 6M+2.25%		7.123.555			7.123.555
Dobanda aferenta imprumutului			870.239			870.239
Leasing BTRL			945.201	1.857.927		2.803.128
Imprumuturi de la actionari	8.80%		4.880.000			4.880.000
Dobanda aferenta imprumutului			380.640			380.640
Alte datorii financiare				4.627.544		4.627.544
Total Datorii		2.728.554	33.479.711	6.485.471	-	43.693.736

2021	Rata dobanda	Mai puțin de 1 luna	Mai puțin de 1 an	1 - 5 ani	Peste 5 ani	Total
Datorii comerciale si alte datorii		5.031.328	520.190	-	-	5.551.518
Imprumut pe termen scurt si lung (din care) :			29.613.560	2.055.579		31.669.139
Credite bancare pe termen scurt in lei BRD	ROBOR 3M +3.50%		14.572.012			14.572.012
Dobanda afereanta imprumutului			988.416			988.416
Limita de creditare in lei la Banca Transilvania	ROBOR 6M+2.25%		7.337.381			7.337.381
Dobanda afereanta imprumutului			448.929			448.929
Leasing BTRL			1.105.656	2.055.579		3.161.235
Imprumuturi de la actionari	5.80%		4.880.000			4.880.000
Dobanda afereanta imprumutului			281.166			281.166
Total Datorii		5.031.328	30.133.750	2.055.579	-	37.220.657

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

Variațiile datoriilor din activitățile de finanțare

	1-ian-2022	Încasări/ Contracte noi	Plăți	Alte variații	Dobanda în an	Dobanda platita	Dividende acordate	Fluctuații valutare	31-dec-2022
Împrumuturi	26.789.393		704.508	-	2.347.606	2.347.606	-	(87.050)	26.171.936
Contract de leasing	3.161.235	646.600	1.004.707	-	131.702	131.702	-		2.803.128
Alte datorii financiare	-	4.627.544	-	-	-	-	-		4.627.544
Dividende	1.076.277		9.293.651	1.058.809*	-	-	10.104.256		828.073
Total datorii	31.026.905	5.274.144	11.002.866	1.058.809	2.479.308	2.479.308	10.104.256	(87.050)	34.430.681

*suma de 1.058.809 RON reprezintă valoarea dividendelor distribuite în perioadele anterioare, neridicate, care au fost prescrise în 2022 și reluate la venituri.

	1-ian-2021	Încasări	Plăți	Alte variații*	Dobanda în an	Dobanda platita	Dividende acordate	31-dec-2021
Împrumuturi	18.719.725	8.069.668	-	-	1.493.466	1.493.466	-	26.789.393
Contract de leasing	5.947.666	-	929.858	1.856.573*	164.113	164.113	-	3.161.235
Dividende	1.762.359	-	686.000	-	-	-	-	1.076.277
Total datorii	26.429.750	8.069.668	1.615.858	1.856.573	1.657.579	1.657.579	-	31.026.905

* În cursul anului 2021, după cum este menționat la Nota 11, unul dintre echipamentele în leasing a fost returnat furnizorului.

f) Valoarea justă a instrumentelor financiare

1. Active și datorii financiare evaluate la valoarea justă

La 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 Societatea nu deține instrumente financiare evaluate la valoarea justă.

2. Active nefinanciare evaluate la valoarea justă

Tabelul de mai jos analizează activele și datoriile societății contabilizate la valoarea justă, prin metoda de evaluare. La 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 nu au existat transferuri între nivelurile de valoare justă.

Diferitele niveluri sunt definite după cum urmează:

26. INSTRUMENTE FINANCIARE (continuare)

- Prețuri cotate (neajustate) pe piețe active pentru active sau datorii identice (Nivelul 1);
- Alte date de intrare decât prețurile cotate incluse în nivelul 1, care sunt observabile pentru activ sau datorie, fie direct (ca preț), fie indirect (derivate din prețuri) (Nivelul 2);
- Date de intrare pentru activ sau datorie care nu se bazează pe date de piață observabile (date de intrare neobservabile) (Nivelul 3).

31-Dec-2022

Active	Nivelul 1	Nivelul 2	Nivelul 3
Terenuri	-	-	16.642.911
Clădiri	-	-	12.566.101
Instalații tehnice și echipamente, mijloace de transport, mobilier, aparatura, birotică, echipamente protecție	-	-	24.315.418

31-Dec-2021

Active	Nivelul 1	Nivelul 2	Nivelul 3
Terenuri	-	-	16.642.911
Clădiri	-	-	13.156.431
Instalații tehnice și echipamente, mijloace de transport, mobilier, aparatura, birotică, echipamente protecție	-	-	31.207.151

3. Active și datorii neevaluate la valoarea justă, dar pentru care este prezentată valoarea justă

Instrumentele financiare din bilanț includ creanțe comerciale, active contractuale și alte creanțe, numerar și echivalente de numerar, active financiare, împrumuturi și alte datorii financiare, datorii comerciale și alte datorii. Acestea sunt contabilizate la cost amortizat; valorile lor contabile reprezintă o aproximare rezonabilă a valorii juste.

27. REZULTATUL PE ACȚIUNE

(a) De bază

Rezultatul de bază pe acțiune este calculat prin împărțirea profitului aferent acționarilor societății la numărul mediu ponderat al acțiunilor ordinare aflate în emisiune în timpul anului, cu excepția acțiunilor ordinare achiziționate de societate și păstrate ca acțiuni de trezorerie.

	2022	2021
Rezultat aferent acționarilor societății	12.189.143	11.749.227
Numărul mediu ponderat al acțiunilor ordinare în curs de emisiune, excluzând acțiunile de trezorerie	363.448.395	363.448.395
Rezultat de bază pe acțiune	0,0335	0,0323

(b) Diluat

Rezultatul diluat pe acțiune este calculat prin ajustarea numărului mediu ponderat al acțiunilor existente pentru a lua în considerare conversia tuturor acțiunilor potențial diluate. Societatea nu are datorii convertibile sau opțiuni de emisie de acțiuni care pot fi transformate în acțiuni comune care ar putea duce la ajustarea numărului mediu ponderat al acțiunilor.

27. REZULTATUL PE ACTIUNE (CONTINUARE)

În cursul anului 2022, în baza deciziei AGOA din 28 aprilie 2022 a fost decisă repartizarea de dividende în suma de 10.104.256 RON din profitul aferent exercitiului financiar încheiat la 31 decembrie 2021 în suma de 11.749.227 RON, diferența în suma de 1,644.971 RON fiind distribuită ca și repartizare la 'Rezultatul reportat'.

Valoarea totală a dividendelor plătite în 2022 a fost în suma 9.293.651 RON, din care :

- Suma de 17.468 RON reprezentând dividende de plată aferente exercitiului financiar încheiat la 31 decembrie 2018
- Suma de 9.276.183 RON, din care 503.296 RON reprezentând impozit dividende aferente plăților de dividende aferente exercitiului financiar încheiat la 31 decembrie 2021.

De asemenea, Societatea a prescris în cursul exercitiului financiar încheiat la 31 decembrie 2022 dividende în suma de 1.058.809 RON reprezentând dividende aferente exercitiului financiar încheiat la 31 decembrie 2018.

La 31 decembrie 2022, Societatea are dividende de plată în suma de 828.073 RON (2021:1.076.277 RON).

28. PĂRȚI AFILIATE

Societatea are împrumuturi primite de la părți afiliate conform tabelului de mai jos:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Total	4.880.000	4.880.000
Radu Viehmann	4.580.000	4.580.000
Maria Ciorapciu	300.000	300.000

Termenii și condițiile aferente împrumuturilor mai sus prezentate sunt descrise la Nota 21. Nu au fost furnizate garanții pentru împrumuturile cu entitățile afiliate.

Membrii cheie din conducere

Vă rugăm să consultați mai jos prezentarea beneficiilor acordate membrilor conducerii. În anii încheiați la 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2021 nu au existat tranzacții încheiate între societate și membrii cheie din conducere.

În cursul anului 2022, Societatea a plătit beneficii către membrii cheie din conducere constând în membrii Consiliului de administrație („C.A.”) a Turbomecanica SA și directorului general, după cum urmează:

	31 decembrie 2022	31 decembrie 2021
Consiliu de Administrație și Directorul General	2.950.461	2.774.108

La 31 decembrie 2022, societatea nu acordă avansuri pentru decontare administratorilor / membrilor consiliului de administrație

La sfârșitul exercițiilor financiare 2022 și 2021, nu existau garanții sau obligații viitoare asumate de Societate în numele administratorilor.

29. ANGAJAMENTE ȘI CONTINGENȚE

Angajamente

Societatea are angajamente in valoare de 14.764.382 legate de achizitia de active corporale sau necorporale la 31 decembrie 2022.

Societatea a emis scrisori bancare de garantie in favoarea partenerilor de afaceri la 31 decembrie 2022 in valoare de 1.430.322 RON (31 decembrie 2021: 641.312 RON) (Nota 21).

Angajamentele aferente datoriilor de leasing sunt prezentate in Nota 21.

Contingente

Impozitare

Sistemul de impozitare din România este într-o fază de consolidare și armonizare cu legislația europeană. In acest sens încă există interpretări diferite ale legislației fiscale.

În anumite situații, autoritățile fiscale pot trata în mod diferit anumite aspecte, procedând la calcularea unor impozite și taxe suplimentare și a dobânzilor și penalităților de întârziere aferente.

In anul 2022, nivelul dobanzilor a fost de 0,02% pe zi de intarziere la plata; nivelul penalitatilor este la valoarea de 0,01% pe zi de intarziere la plata.

În România, exercițiul fiscal rămâne deschis pentru verificare fiscală timp de 5 ani. In ultimii 5 ani nu au existat inspectii fiscale pe impozitul pe profit. Conducerea Societății consideră că obligațiile fiscale incluse în aceste situații financiare sunt adecvate.

În conformitate cu prevederile emise de catre Ministrul Finantelor Publice, care reglementează regimul fiscal al elementelor de capital propriu ce nu au fost subiect al calculatiei impozitului pe profit la data înregistrării lor în contabilitate, datorită naturii lor, în cazul în care Societatea va schimba în viitor destinația rezervelor din reevaluare (prin acoperire de pierderi sau distribuire către actionari), aceasta va conduce la datorii suplimentare cu impozitul pe profit.

Mediul înconjurător

Reglementările privind mediul înconjurător sunt în continuă dezvoltare în România, iar Societatea nu a înregistrat niciun fel de obligații la 31 decembrie 2022 sau la 31 decembrie 2021 pentru niciun fel de costuri anticipate, inclusiv onorarii juridice și de consultanță, studii ale locului, designul și implementarea unor planuri de remediere, referitoare la mediul înconjurător.

Conducerea Societății consideră că nu sunt necesare provizioane cu privire la obligatiile de mediu.

Alte informatii

Razboiul din Ucraina si sanctiunile aferente impotriva Federatiei Ruse au un impact continuu asupra economiilor europene si la nivel global. Entitatea nu are nicio expunere directa semnificativa in Ucraina, Rusia sau Belarus. Cu toate acestea, impactul asupra situatiei economice generale poate necesita revizuirea periodica a anumitor ipoteze si estimari (costul energiei, costul materiilor prime si impactul general al presiunii inflatiei). La 31 decembrie 2022, pe baza informatiilor disponibile, Societatea a analizat impactul potential al schimbarii conditiilor micro si macroeconomice asupra situatiei financiare si rezultatelor operatiunilor Societatii si a concluzionat ca nu exista un impact asupra pozitiei financiare de la 31 decembrie 2022 .

30. ONORARII DE AUDIT

Incepand cu 2021, auditorul Societatii este Ernst&Young Assurance Services SRL. Onorariile pentru servicii de audit ale situatiilor financiare la 31 decembrie 2022 intocmite in conformitate cu Ordinul Ministerului Finantelor Publice 2844/2016, pentru aprobarea reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, cu modificarile si clarificarile ulterioare au fost in suma de 42.800 EURO, fara TVA.

31. EVENIMENTE ULTERIOARE DATEI BILANȚULUI

În februarie 2023, cele două contracte de împrumut cu asociații, au fost prelungite și s-au încheiat documente suplimentare după cum urmează: AA 15 /14.02.2023 la contractul 178/2009 și respectiv AA 11 / 14.02.2023 la contractul 867/2012.

Nu au avut loc alte evenimente ulterioare datei bilanțului care ar putea avea un impact asupra poziției financiare de la 31 decembrie 2022.

Situațiile financiare au fost aprobate de către Consiliul de Administrație și au fost autorizate pentru a fi emise la 23 martie 2023.

CLAUDIA ANGHEL,
Director Economic-Comercial

RADU VIEHMANN,
Director General

DECLARAȚIA CONDUCERII

Ing. Radu Viehmann Presedintele Consiliului de Administratie si Director General imi asum raspunderea pentru intocmirea raportarilor contabile la 31.12.2022.

Declaram ca toate politicile contabile utilizate de TURBOMECANICA S.A. pentru intocmirea raportarilor contabile la 31.12.2022 sunt in conformitate cu Legea contabilitatii nr. 82/1991 republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, cu O.M.F.P. nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară si Ordinul nr. 85/2022 privind principalele aspecte legate de întocmirea și depunerea situațiilor financiare anuale și a raportărilor contabile anuale ale operatorilor economici la unitățile teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice și pentru reglementarea unor aspecte contabile.

Confirmam ca in cursul anului 2022 nu au fost cazuri de incalcarci sau posibile cazuri de neconformitate cu legi sau reglementari care ar putea influenta semnificativ raportarile contabile.

Declaram ca raportarile contabile la 31 decembrie 2022 ale **TURBOMECANICA S.A.** ofera o imagine fidela a pozitiei financiare, performantei financiare si a celorlate informatii referitoare la activitatea desfasurata in perioada 01.01.2022 – 31.12.2022.

Declaram ca **TURBOMECANICA SA** isi desfasoara activitatea in conditii de continuitate, nu intentioneaza si nici nu are nevoie sa lichideze sau sa reduca in mod semnificativ volumul activitatii sale ca urmare a:

- pierderii unor clienti importanti,
- aplicarii unui plan de restructurare,
- platilor restante,
- problemelor de lichiditate, litigiilor in calitate de parat si reclamant cu actionarii, debitorii, creditorii semnificativi, organele statului, de revendicare,
- riscului de sector, de piata,
- altor factori.

Declaram ca membrii conducerii nu au cunostinta de incertitudini semnificative legate de evenimente sau conditii care pot cauza indoieli semnificative asupra capacitatii intreprinderii de a-si continua activitatea.

Data : 23.03.2023

DIRECTOR GENERAL,
VIEHMANN RADU, Ing.

DIRECTOR ECONOMIC-COMERCIAL,
ANGHEL CLAUDIA, Ec.

RAPORTUL AUDITORULUI INDEPENDENT

Catre actionarii TURBOMECANICA S.A.

Raport asupra auditului situatiilor financiare

Opinia cu rezerve

Am auditat situatiile financiare ale societatii TURBOMECANICA S.A. („Societatea”) cu sediul social in Bd. Iuliu Maniu nr. 244, Sector 6, Bucuresti, Romania, identificata prin codul unic de inregistrare fiscala 3156315, care cuprind situatia pozitiei financiare la data de 31 decembrie 2022, situatia rezultatului global, situatia modificarilor capitalului propriu si situatia fluxurilor de numerar pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte informatii explicative.

In opinia noastra, cu exceptia efectelor aspectului mentionat in paragraful din „Bazele opiniei cu rezerve” asupra informatiilor comparative, situatiile financiare anexate ofera o imagine fidela si justa a pozitiei financiare a Societatii la data de 31 decembrie 2022, cat si a performantei financiare si a fluxurilor de numerar ale acesteia pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, in conformitate cu Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara („IFRS”), cu modificarile si clarificarile ulterioare.

Bazele opiniei cu rezerve

Limitarea ariei activitatii auditorului - impact asupra informatiilor comparative

La 31 decembrie 2020, Societatea a inregistrat active contractuale in suma de 31,7 milioane lei aferente productiei in curs de executie la acea data si venituri in legatura cu aceste active contractuale de 8,3 milioane lei. Societatea a recunoscut venituri din contracte cu clientii si respectiv active contractuale doar la nivelul costurilor acumulate in productia in curs de executie la sfarsitul anului, fara marja. In 2021, in baza analizei suplimentare a contractelor de vanzari, Societatea a concluzionat ca numai o parte a productiei in curs de executie la sfarsitul anului este realizata pe baza de contracte ce indeplinesc criteriile de recunoastere IFRS 15 “Venituri din contracte cu clientii”, si, prin urmare, a efectuat impartirea corespunzatoare intre productia in curs de executie si active contractuale, respectiv intre venituri din contracte cu clientii si variatia stocurilor de produse in curs de executie la 31 decembrie 2021. Activele contractuale au fost recunoscute la cost plus marja, reflectand gradul de indeplinire a obligatiilor de executie asumate in linie cu cerintele IFRS15, si productia in curs de executie a fost recunoscuta la cost, in conformitate cu cerintele IAS 2.

Determinarea impactului corespunzator pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2020, necesita o analiza complexa si cuprinzatoare, pe care conducerea Societatii nu a putut sa o furnizeze. Deoarece soldurile productiei in curs de executie la 31 decembrie 2020 au impact asupra rezultatul anului 2021, in absenta unei analize pentru perioada anterioara, nu am putut determina partea din marja aferenta activelor contractuale la 31 decembrie 2020, recunoscuta integral in rezultatul anului 2021. De asemenea, nu a fost posibil sa determinam efectele corespunzatoare asupra miscarilor in capitalul circulant prezentate in situatia fluxurilor de numerar pentru anul 2021, ce ar fi rezultat din prezentarea si evaluarea activelor contractuale si productiei in curs de executie la 31 decembrie 2020 in conformitate cu cerintele IFRS15 si IAS2, dupa cum este explicat mai sus. Opinia noastra asupra situatiilor financiare ale anului financiar precedent a fost modificata in legatura cu acest aspect.

Opinia noastra asupra situatiilor financiare ale anului curent este de asemenea modificata din cauza efectelor acestui aspect asupra comparabilitatii informatiilor anului curent cu cifrele comparative pentru anul incheiat la 31 decembrie 2021.

Noi am efectuat auditul conform Standardelor Internationale de Audit (ISA), Regulamentului (UE) nr. 537/2014 al Parlamentului European si al Consiliului din 16 aprilie 2014 („Regulamentul (UE) nr. 537/2014”) si Legii nr. 162 /2017 („Legea 162/2017”). Responsabilitatile noastre conform acestor standarde sunt descrise mai detaliat in sectiunea „Responsabilitatile auditorului pentru auditul situatiilor financiare” din raportul nostru. Suntem independenti fata de Societate conform Codului International de etica al profesionistilor contabili (inclusiv standardele internationale de independenta) emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili (codul IESBA), conform cerintelor etice care sunt relevante pentru auditul situatiilor financiare in Romania, inclusiv Regulamentul (UE) nr. 537/2014 si Legea 162/2017, si ne-am indeplinit responsabilitatile etice conform acestor cerinte si conform Codului IESBA. Consideram ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza pentru opinia noastra cu rezerve.

Aspecte cheie de audit

Aspectele cheie de audit sunt acele aspecte care, in baza rationamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanta pentru auditul situatiilor financiare din perioada curenta. Aceste aspecte au fost abordate in contextul auditului desfasurat asupra situatiilor financiare in ansamblu, si in formarea opiniei noastre asupra acestora, si nu emitem o opinie separata cu privire la aceste aspecte cheie.

Pentru fiecare aspect de mai jos, am prezentat in acel context o descriere a modului in care auditul nostru a abordat respectivul aspect.

Pe langa aspectul descris in sectiunea Bazele opiniei cu rezerve, am stabilit ca aspectul descris mai jos este un aspect cheie de audit care trebuie comunicat in raportul nostru.

Am indeplinit responsabilitatile descrise in sectiunea „Responsabilitatile auditorului pentru auditul situatiilor financiare” din raportul nostru, inclusiv in legatura cu aceste aspecte cheie. In consecinta, auditul nostru a inclus efectuarea procedurilor proiectate sa raspunda la evaluarea noastra cu privire la riscul de erori semnificative in cadrul situatiilor financiare. Rezultatele procedurilor noastre de audit, inclusiv ale procedurilor efectuate pentru a aborda aspectele de mai jos, constituie baza pentru opinia noastra de audit asupra situatiilor financiare anexate.

Recunoasterea veniturilor din contracte cu clientii

Majoritatea veniturilor Societatii provin din servicii de reparatii si din fabricatia motoarelor si ansamblelor mecanice pentru avioane si elicoptere. Societatea are numeroase proiecte contractate, cu valori individuale ce variaza de la sume foarte mici pana la 4 milioane de lei, pentru care obligatia de executie este recunoscuta in timp si care se pot extinde in afara anului financiar. De asemenea, avand in vedere natura specializata a muncii efectuate si concentrarea veniturilor in relatie cu cativa clienti, Societatea are in vigoare protocoale de colaborare pe termen lung cu acestia. Veniturile sunt recunoscute in conformitate cu stadiul de finalizare al respectivelor proiecte, acesta fiind determinat prin metoda bazata pe cost. Atunci cand sunt anticipate pierderi acestea sunt recunoscute in situatia rezultatului global. Identificarea contractelor care intrunesc cerintele IFRS 15, precum si estimarea costului de finalizare necesita efectuarea de rationamente semnificative si estimari. In cursul anului anterior, conducerea Societatii a efectuat o analiza detaliata a contractelor sale cu clientii pentru a identifica contractele care intrunesc criteriile specificate de IFRS 15 si tratamentul contabil pentru a reflecta cerintele standardului, si, concluziile acestei analize au fost aplicate in mod consistent in 2022.

Am considerat recunoasterea veniturilor ca fiind un aspect cheie pentru audit, datorita numarului mare de proiecte ce poate atrage un risc de eroare semnificativa asupra veniturilor, rezultatului net si soldurilor proiectelor din situatia pozitiei financiare, dar si datorita complexitatii rationamentelor ce trebuie facute in conformitate cu IFRS 15.

Politicele contabile ale Societatii cu privire la recunoasterea veniturilor, precum si rationamentele critice efectuate sunt prezentate in Nota 3 „Principalele politici contabile” din situatiile financiare, sectiunile „Recunoasterea veniturilor” si „Rationamente, estimari si ipoteze contabile semnificative”.

Cum am adresat aspectul cheie de audit

Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele, urmatoarele proceduri:

- Intelegerea detaliata a proceselor ce privesc recunoasterea veniturilor si a fluxurilor de documentatie aferente, identificarea controalelor concepute si implementate in cadrul proceselor respective pe care le-am considerat relevante si semnificative pentru auditul nostru;
- Revizuirea unui esantion de contracte de vanzare pentru a evalua aplicarea corecta a politicilor contabile ale Societatii privind recunoasterea veniturilor, precum si conformitatea acestora cu cerintele IFRS 15. Procedurile noastre au inclus si analiza tratamentului contabil al proiectelor in curs la sfarsitul anului, precum si prezentarea acestora in situatiile financiare;
- Pentru o selectie de clienti, am confirmat soldurile la sfarsitul anului financiar si tranzactiile din timpul anului, pentru a verifica completitudinea si corectitudinea tranzactiilor inregistrate;
- Efectuarea de teste de detaliu ce constau in inspectarea evidentelor relevante, pe baza de esantion, pentru veniturile inregistrate in cursul anului; am efectuat, de asemenea, teste de detaliu pentru o selectie de tranzactii de vanzare inregistrate aproape de sfarsitul anului si dupa incheierea exercitiului financiar, prin verificarea facturilor, a bonurilor de livrare si/sau a contractelor, pentru a confirma ca veniturile au fost recunoscute in perioada contabila corecta.
- Revizuirea estimarilor si rationamentelor facute de catre conducerea Societatii referitor la recunoasterea veniturilor, ce a inclus reconcilierea pentru un esantion de proiecte a informatiilor cu documentele suport cum ar fi, pretul aferent contractelor, bugetul aferent proiectelor cu privire la costul estimat, discutii cu directorul de productie, evaluand gradul de finalizare al proiectelor precum si coroborarea acestor informatii cu dovezile disponibile ulterior incheierii anului;
- De asemenea, am evaluat procesul prin care conducerea identifica proiectele care vor genera pierdere, prin analiza costurilor de finalizare a proiectelor in curs;
- Am analizat corelatia dintre venituri, creante si incasarile de numerar folosind proceduri de analize de date si am efectuat teste ale incasarilor, prin revizuirea extraselor bancare pentru un esantion de tranzactii.

De asemenea, am evaluat informatiile incluse in situatiile financiare pentru a determina conformitatea acestora cu cerintele de prezentare ale OMF 2844/2016, cu modificarile si clarificarile ulterioare.

Alte informatii

Alte informatii includ Raportul anual, care include aspectele ce trebuie prezentate in Raportul administratorilor conform cerintelor Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016 si Declaratia nefinanciara, precum si Raportul de Remunerare, dar nu includ situatiile financiare si raportul nostru de audit cu privire la acestea. Conducerea este responsabila pentru alte informatii.

Opinia noastra de audit asupra situatiilor financiare nu acopera alte informatii si nu exprimam nicio forma de concluzie de asigurare asupra acestora.

In legatura cu auditul efectuat de noi asupra situatiilor financiare, responsabilitatea noastra este de a cita aceste alte informatii si, facand acest lucru, de a analiza daca acestea nu sunt in concordanta, in mod semnificativ, cu situatiile financiare sau cunostintele pe care le-am obtinut in urma auditului sau daca acestea par sa includa erori semnificative. Daca, in baza activitatii desfasurate, ajungem la concluzia ca exista erori semnificative cu privire la aceste alte informatii, noi trebuie sa raportam acest lucru. Cu exceptia efectelor aspectului mentionat in paragraful din Bazele opiniei cu rezerve asupra informatiilor comparative, nu avem nimic de raportat in acest sens.

Responsabilitatea conducerii si a persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situatiile financiare

Conducerea Societatii are responsabilitatea intocmirii si prezentarii fidele a situatiilor financiare in conformitate cu Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, cu modificarile si clarificarile ulterioare, si pentru acel control intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare care sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de frauda, fie de eroare.

La intocmirea situatiilor financiare, conducerea este responsabila sa evalueze abilitatea Societatii de a si desfasura activitatea conform principiului continuitatii activitatii si sa prezinte, daca este cazul, aspectele referitoare la continuitatea activitatii si folosirea principiului continuitatii activitatii, mai putin in cazul in care conducerea intentioneaza sa lichideze Societatea sau sa ii inceteze activitatea sau nu are nicio alternativa reala decat sa procedeze astfel.

Persoanele responsabile cu guvernanta au responsabilitatea supravegherii procesului de raportare financiara a Societatii.

Responsabilitatile auditorului pentru auditul situatiilor financiare

Obiectivele noastre constau in obtinerea unei asigurari rezonabile privind masura in care situatiile financiare, luate in ansamblu, nu contin denaturari semnificative cauzate de eroare sau frauda si de a emite un raport de audit care sa includa opinia noastra. Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, insa nu este o garantie ca un audit desfasurat in conformitate cu standardele ISA va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa, daca aceasta exista. Denaturarile pot fi cauzate fie de frauda fie de eroare si sunt considerate semnificative daca se poate preconiza, in mod rezonabil, ca acestea, atat la nivel individual sau luate in ansamblu, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor luate in baza acestor situatii financiare.

Ca parte a unui audit in conformitate cu standardele ISA, ne exercitam rationamentul profesional si ne mentinem scepticismul profesional pe intreg parcursul auditului. De asemenea:

- Identificam si evaluam riscurile de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, cauzate fie de frauda fie de eroare, stabilim si efectuam proceduri de audit care sa raspunda acestor riscuri si obtinem probe de audit suficiente si adecvate pentru a constitui o baza pentru opinia noastra. Riscul de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de frauda este mai ridicat decat cel de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de eroare, deoarece frauda poate include complicitate, falsuri, omisiuni intentionate, declaratii false sau evitarea controlului intern.

- Intelegem controlul intern relevant pentru audit pentru a stabili procedurile de audit adecvate in circumstantele date, dar nu si in scopul exprimarii unei opinii asupra eficacitatii controlului intern al Societatii.
- Evaluam gradul de adecvare a politicilor contabile utilizate si rezonabilitatea estimarilor contabile si a prezentarilor aferente de informatii realizate de catre conducere.
- Concluzionam asupra caracterului adecvat al utilizarii de catre conducere a principiului continuitatii activitatii, si determinam, pe baza probelor de audit obtinute, daca exista o incertitudine semnificativa cu privire la evenimente sau conditii care ar putea genera indoilei semnificative privind capacitatea Societatii de a-si continua activitatea. In cazul in care concluzionam ca exista o incertitudine semnificativa, trebuie sa atragem atentie, in raportul de audit, asupra prezentarilor aferente din situatiile financiare sau, in cazul in care aceste prezentari sunt neadecvate, sa ne modificam opinia. Concluziile noastre se bazeaza pe probele de audit obtinute pana la data raportului nostru de audit. Cu toate acestea, evenimente sau conditii viitoare pot determina ca Societatea sa nu isi mai desfasoare activitatea in baza principiului continuitatii activitatii.
- Evaluam prezentarea, structura si continutul general al situatiilor financiare , inclusiv al prezentarilor de informatii, si masura in care situatiile financiare reflecta tranzactiile si evenimentele de baza intr-o maniera care realizeaza prezentarea fidela.

Comunicam persoanelor responsabile cu guvernanta, printre alte aspecte, obiectivele planificate si programarea in timp a auditului, precum si constatările semnificative ale auditului, inclusiv orice deficiente semnificative ale controlului intern, pe care le identificam pe parcursul auditului nostru.

De asemenea, prezentam persoanelor responsabile cu guvernanta o declaratie cu privire la conformitatea noastra cu cerintele etice privind independenta si le comunicam toate relatiile si alte aspecte care pot fi considerate, in mod rezonabil, ca ar putea sa ne afecteze independenta si, unde este cazul, actiunile intreprinse pentru eliminarea amenintarilor cu privire la independenta sau masurile de protectie aplicate pentru a reduce acele amenintari.

Dintre aspectele pe care le comunicam persoanelor responsabile cu guvernanta, stabilim acele aspecte care au avut cea mai mare importanta in cadrul auditului asupra situatiilor financiare din perioada curenta si, prin urmare, reprezinta aspecte cheie de audit.

Raport cu privire la alte cerinte legale si de reglementare

Raportare asupra unor informatii, altele decat situatiile financiare si raportul nostru de audit asupra acestora

Pe langa responsabilitatile noastre de raportare conform standardelor ISA si descrise in sectiunea „Alte informatii”, referitor la Raportul Anual (care include aspectele ce trebuie prezentate in Raportul administratorilor conform cerintelor Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016) si la Raportul de remunerare, noi am citit aceste rapoarte si raportam urmatoarele:

- a) in Raportul Anual nu am identificat informatii care sa nu fie consecvente, sub toate aspectele semnificative, cu informatiile prezentate in situatiile financiare la data de 31 decembrie 2022, atasate;
- b) Raportul Anual, identificat mai sus, include, sub toate aspectele semnificative, informatiile cerute de Ordinul Ministrului Finantelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, cu modificarile si clarificarile ulterioare, Anexa 1, articolele 15-19;

- c) pe baza cunostintelor noastre si a intelegerii dobandite in cursul auditului situatiilor financiare intocmite la data de 31 decembrie 2022 cu privire la Societate si la mediul acesteia, cu exceptia efectelor aspectului mentionat in paragraful din Bazele opiniei cu rezerve asupra informatiilor comparative, nu am identificat informatii eronate semnificative prezentate in Raportul Anual;
- d) Raportul de remunerare identificat mai sus, include, sub toate aspectele semnificative, informatiile cerute de articolul 107 (1) si (2) din Legea 24/2017 privind emitentii de instrumente financiare si operatiuni de piata.

Alte cerinte privind cuprinsul raportului de audit conform Regulamentului (UE) nr. 537/2014 al Parlamentului European si al Consiliului

Numirea si aprobarea auditorului

Am fost numiti auditori ai Societatii de catre Adunarea Generala a Actionarilor la data de 27 aprilie 2021 pentru a audita situatiile financiare ale exercitiului financiar incheiat la 31 decembrie 2021, 31 decembrie 2022 si 31 decembrie 2023. Durata totala de misiune continua, inclusiv reinnoirile (prelungirea perioadei pentru care am fost numiti initial) si renumirile anterioare drept auditori a fost de doi ani, acoperind exercitiile financiare incheiate la 31 data de decembrie 2021 si 31 decembrie 2022.

Consecventa cu raportul suplimentar adresat Comitetului de Audit

Opinia noastra de audit asupra situatiilor financiare exprimata in acest raport este in concordanta cu raportul suplimentar adresat Comitetului de Audit al Societatii, pe care l-am emis in data de 23 martie 2023.

Servicii non-audit

Nu am furnizat Societatii servicii non-audit interzise mentionate la articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 537/2014 al Parlamentului European si al Consiliului si ramanem independenti fata de Societate pe durata auditului.

Nu am furnizat Societatii alte servicii decat cele de audit statutar, prezentate in raportul anual si in situatiile financiare.

Raport asupra conformitatii formatului electronic al situatiilor financiare (XHTML) cu cerintele Regulamentului ESEF

Am efectuat un angajament de asigurare rezonabila asupra conformitatii situatiilor financiare prezentate in format XHTML ale TURBOMECANICA SA („Societatea”) pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2022, cu cerintele Regulamentului delegat (UE) 2018/815 al Comisiei din 17 decembrie 2018 de completare a Directivei 2004/109/CE a Parlamentului European si a Consiliului in ceea ce priveste standardele tehnice de reglementare privind specificarea unui format de raportare electronic unic („Regulamentul ESEF”).

Aceste proceduri se refera la testarea formatului si a consecventei formatului electronic al situatiilor financiare (XHTML) cu situatiile financiare auditate si exprimarea unei opinii asupra conformitatii formatului electronic al situatiilor financiare ale Societatii pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2022 cu cerintele Regulamentului ESEF. In conformitate cu aceste cerinte, formatul electronic al situatiilor financiare trebuie sa fie prezentat in format XHTML.

Responsabilitatile conducerii si ale persoanelor responsabile cu guvernanta

Conducerea Societatii este responsabila de conformitatea cu cerintele Regulamentului ESEF la intocmirea formatului electronic XHTML al situatiilor financiare si de asigurarea consecventei intre formatului electronic al situatiilor financiare si situatiile financiare auditate.

Responsabilitatea conducerii include, de asemenea, proiectarea, implementarea si mentinerea controalelor interne pe care le considera necesare pentru a permite intocmirea de situatii financiare in format ESEF care sa fie lipsite de denaturari semnificative raportate la Regulamentul ESEF. Persoanele responsabile cu guvernanta au responsabilitatea supravegherii procesului de raportare financiara in ceea ce priveste intocmirea situatiilor financiare , inclusiv aplicarea Regulamentului ESEF.

Responsabilitatea auditorului

Responsabilitatea noastra este de a exprima o opinie de asigurare rezonabila cu privire la conformitatea formatului electronic al situatiilor financiare cu cerintele Regulamentului ESEF.

Am desfasurat o misiune de asigurare rezonabila in conformitate cu ISAE 3000 (revizuit) „Misiunile de asigurare, altele decat auditul sau revizuirea informatiilor financiare istorice” (ISAE 3000 (revizuit)). Acest standard prevede ca noi sa respectam standardele etice si sa planificam si sa ne desfasuram misiunea astfel incat sa obtinem o asigurare rezonabila privind masura in care formatul electronic al situatiilor financiare ale Societatii este intocmit, sub toate aspectele semnificative, in conformitate cu Regulamentul ESEF. Natura, plasarea in timp si extinderea procedurilor selectate depind de rationamentul nostru, incluzand o evaluare a riscului de denaturari semnificative raportate la cerintele Regulamentului ESEF cauzate fie de frauda, fie de eroare.

Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, insa nu este o garantie ca misiunea de asigurare desfasurata in conformitate cu ISAE 3000 (revizuit) va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa raportata la cerinte, daca aceasta exista.

Independenta noastra si managementul calitatii

Aplicam Standardul International privind Managementul Calitatii 1, Managementul calitatii pentru firmele care efectueaza audituri si revizuiri ale situatiilor financiare, precum si alte misiuni de asigurare si servicii conexe” si proiectam, implementam si operam, in consecinta, un sistem solid de management al calitatii, care include politici si proceduri documentate privind conformitatea cu cerintele de etica, standardele profesionale si dispozitiile legale si de reglementare aplicabile.

Ne-am mentinut independenta si confirmam ca am respectat cerintele privind etica si independenta impuse de Codul International de etica al profesionistilor contabili (inclusiv standardele internationale de independenta) emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili (codul IESBA).

Sumarul procedurilor efectuate

Obiectivul procedurilor pe care le-am planificat si le-am desfasurat a constat in obtinerea unei asigurari rezonabile ca formatul electronic al situatiilor financiare este intocmit, sub toate aspectele semnificative, in conformitate cu cerintele Regulamentului ESEF. In desfasurarea evaluarii noastre asupra conformitatii cu cerintele Regulamentului ESEF a formatului electronic (XHTML) de raportare al situatiilor financiare ale Societatii, ne-am mentinut scepticismul profesional si am aplicat rationamentul profesional. De asemenea:

- am obtinut o intelegere a controlului intern si proceselor legate de aplicarea Regulamentului ESEF in ceea ce priveste situatiile financiare ale Societatii, inclusiv intocmirea situatiilor financiare ale Societatii in format XHTML;
- am testat validitatea formatului XHTML aplicat;
- am verificat daca formatul electronic al situatiilor financiare (XHTML) corespunde situatiilor financiare auditate.

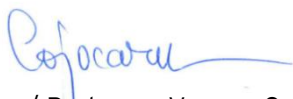
Consideram ca probele pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza pentru opinia noastra.

Opinie asupra conformitatii formatului electronic al situatiilor financiare cu cerintele Regulamentului ESEF

Pe baza procedurilor pe care le-am desfasurat, in opinia noastra, formatul electronic al situatiilor financiare este intocmit, sub toate aspectele semnificative, in conformitate cu cerintele Regulamentului ESEF.

In numele,
Ernst & Young Assurance Services SRL
Bd. Ion Mihalache 15-17, etaj 21, Bucuresti, Romania
Inregistrat in Registrul Public electronic cu nr. FA77

Autoritatea pentru Supravegherea Publică a
Activității de Audit Statutar (ASPAAS)
Firma de audit: **ERNST & YOUNG ASSURANCE SERVICES S.R.L.**
Registrul Public Electronic: **FA77**



Nume Auditor / Partener: Verona Cojocaru
Inregistrat in Registrul Public electronic cu nr. AF 1568

Autoritatea pentru Supravegherea Publică a
Activității de Audit Statutar (ASPAAS)
Auditor financiar: **Cojocaru Iuliana Verona**
Registru Public Electronic: **AF1568**

Bucuresti, Romania
27 martie 2023